

Møte torsdag den 2. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 22):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Finansdepartementet, Stortinget mv. (rammeområde 14)
(Budsjett-innst. S. nr. 10 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelse til statsregnskapet 2002 desidert «Til observasjon» og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget
(Innst. S. nr. 43 (2004-2005), jf. Dokument nr. 3:1 (2004-2005))
3. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Justis- og politidepartementet mv. (rammeområde 5)
(Budsjett-innst. S. nr. 4 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004-2005))
4. Innstilling fra justiskomiteen om endringar på statsbudsjettet for 2004 under diverse kapittel administrerte av Justis- og politidepartementet
(Innst. S. nr. 59 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 14 (2004-2005))
5. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken, Heidi Grande Røys, Magnar Lund Berge og Kjetil Bjørklund om tiltak for å hindre en ny gjeldskrise
(Innst. S. nr. 36 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:66 (2003-2004))
6. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes erstatning på samme nivå som ved salg av skogeiendommer
(Innst. S. nr. 25 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:74 (2003-2004))
7. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen om å oppheve forbudet mot tiggings
(Innst. S. nr. 48 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:91 (2003-2004))
8. Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)
(Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005))
9. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringar i løyvingar mv. i forsvarsbudsjettet for 2004
(Innst. S. nr. 60 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 21 (2004-2005))
10. Referat

Presidenten: Representantene Finn Kristian *Marthinsen* og Finn Martin *Vallersnes*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Kjell Engebretsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 43 første ledd, og foretar en samlet votering etter at sakene nr. 1–7 på dagens kart er ferdigbehandlet – forhåpentligvis under formiddagsmøtet – og deretter samlet votering etter sakene nr. 8 og 9, ved slutten av dagens møte.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Finansdepartementet, Stortinget mv. (rammeområde 14)
(Budsjett-innst. S. nr. 10 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005))

Ågot Valle (SV) [10:03:19] (komiteens leder): Man kunne kanskje si at det var et lite avvik i fjor. Da avleverte komiteen en delt budsjettinnstilling – det er ikke det normale. I år er vi tilbake til det normale igjen. Det vil si at komiteen har levert fra seg en enstemmig budsjettinnstilling.

Budsjettinnstillinga omfatter Stortinget og de institusjonene som er underlagt Stortinget. Det gjelder Riksrevisjonen, Stortingets ombudsmann for forvaltningen og Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste. På vegne av komiteen vil jeg uttrykke tilfredshet med den jobben som gjøres, både av disse og av Stortingets administrasjon.

Det er foreslått en budsjettreduksjon på 78,5 mill. kr – 6,25 pst. – i forhold til saldert budsjett for rammeområde 14. Hele reduksjonen må foretas i Stortingets budsjett. Stortingets budsjett reduseres med 101 mill. kr – 11 pst. – i forhold til årets budsjetttramme. Årsaken til det er ene og alene at byggeaktivitetene kulminerer i 2004 og avtar i 2005.

Mange har hatt utfordringer i arbeidsdagen sin på grunn av byggeaktivitetene som har foregått siden 2003. Mange har til og med måttet tåle mye støy. Som følge av den omfattende byggeaktiviteten har Stortinget fått komitehus og bedre arbeidsforhold for stortingsrepresentantene. Neste år får vi på plass opplevelsessenteret under Wessels plass. Komiteen ser fram til at det tas i bruk,

og har store forventninger om at det skal føre til et større demokratisk engasjement blant ungdom.

Stortingets driftsutgifter vil øke på noen områder. Det skyldes ekstraomkostninger i forbindelse med leie og drift av nye lokaler, stortingsvalg, sikkerhetstiltak og – ikke minst – hundreårsfeiringa neste år av unionsoppløsningen. Komiteen understreker for øvrig at Presidentskapet hele tiden må fokusere på økonomistyring. Det er ikke satt av penger til spesielle driftsutgifter i 2005.

I to år har Mehamn-kommisjonen vært i arbeid. Etter henvendelse fra granskingskommisjonen har Presidentskapet forlenget fristen for avgivelse til 1. mars 2005. Utgiftene til drift neste år tas fra ubrukne midler i år.

Riksrevisjonen er Stortingets viktigste instrument for at Stortinget skal kunne utøve sin kontrollfunksjon. Jeg vil understreke betydningen av at Riksrevisjonen får det handlingsrommet som trengs for å kunne gjøre denne viktige jobben. Stortinget har dette året behandlet lov og instruks for Riksrevisjonen og har derfor lagt noe til rette.

Komiteen uttaler at det er svært viktig at Riksrevisjonen får de ressursene som er nødvendige for en effektiv og grundig kontroll. Riksrevisjonens virksomhet krever høyt kvalifiserte medarbeidere, og komiteen ser det derfor som positivt at dette er vektlagt i budsjettforslaget for 2005.

Stortinget har nettopp behandlet årsmeldingen for virksomheten ved Sivilombudsmannens kontor. Det skulle derfor ikke være noen grunn til å gå dypere inn på driften der. Komiteen ser positivt på at budsjettforslaget innebærer at kontoret får to nye stillinger neste år. Dette skulle gi rom for flere og mer utadrettede tiltak, noe som er i tråd med ombudsmannens ønske. Komiteen vil likevel si fra om at sjøl om Sivilombudsmannen får økte ressurser neste år, bør det legges opp til en opptrappingsplan av ombudsmannens sekretariat, slik at saksbehandlingstida kan bli kortere. Ombudsmannen er folkets advokat, som skal bidra til at menneskerettighetene respekteres, og som skal føre kontroll med at forvaltningen ikke begår urett mot den enkelte borger – viktige oppgaver som Stortinget må sørge for at man har ressurser til å utføre.

Så til EOS-utvalget. Etter 11. september har informasjonsutveksling og samarbeid mellom de forskjellige landenes EOS-tjenester økt. Det samme har kontraterrorarbeidet i de hjemlige tjenestene. Dette krever økt kompetanse og økte ressurser hos dem som skal kontrollere tjenestene. Kontroll blir stadig viktigere ut fra et rettighetsperspektiv og et demokratiperspektiv. I fjor bad EOS-utvalget om en ny stilling for å møte utfordringene. Ved dette budsjettet innarbeides midler til en ny stilling som juridisk fagperson.

For øvrig viser jeg til merknadene fra komiteen og anbefaler komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 697)

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelsene til statsregnskapet 2002 desidert «Til observasjon» og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget (Innst. S. nr. 43 (2004-2005), jf. Dokument nr. 3:1 (2004-2005))

Kjell Engebretsen (A) [10:08:48] (ordfører for saken): Riksrevisjonens gjennomgang av de deler av statsregnskapet for 2002 som var desidert «Til observasjon», er behandlet av kontroll- og konstitusjonskomiteen, som framlegger en enstemmig innstilling. Heller ikke i merknadene er det store uenigheter. Det betyr at i det alt vesentlige slutter komiteen seg til Riksrevisjonens vurderinger.

Noen få ord om et par punkter.

Når det gjelder Forsvarsdepartementet, har dette departementet i flere år nå slitt med deler av sitt regnskapsarbeid. Men komiteen slutter seg til Riksrevisjonens antegnelser om at regnskapet for 2002 nå er avsluttet.

Når det gjelder Nærings- og handelsdepartementet, har det vært en viss bekymring for datasikkerheten og de nødvendige sikkerhetskrav i forbindelse med personopplysninger. Komiteen er derfor svært tilfreds med at det nå er nedlagt et betydelig arbeid for å forbedre denne delen av departementets arbeid.

Ved Statens helsetilsyn og ved fylkeslegekontorene er det fremdeles svært lang saksbehandlingstid. Dette medfører naturligvis en ekstra belastning både for pasienter, for pårørende og kanskje ikke minst for helsepersonellet selv. Vi ser at behandlingstiden her ikke går ned. Komiteens flertall ber i sin merknad Regjeringen vurdere om Helsetilsynet har tilstrekkelige ressurser til å løse de oppgavene det er satt til å løse.

Noe av den samme situasjonen ser vi når det gjelder saksbehandlingstiden for klagesaker ved fylkesmannsembetene. Men her ser vi også betydelige variasjoner mellom de ulike fylkesmannsembetene.

Når det gjelder myndighetenes behandlingstid av klagesaker, er det viktig at den ikke blir uforholdsmessig lang. Komiteen vil for sin del følge opp dette arbeidet framover, og vi håper at vi relativt umiddelbart kan se en forbedring her.

Til slutt noen ord om innfordring av skatter:

Vi ser bl.a. at skatteetaten har fått utvidet ansvar for kontroll av skatteoppkreverkontorene. Komiteen peker på det helt grunnleggende i at alle skal bidra til fellesskapet gjennom skattesystemet. Det er derfor svært viktig at dette systemet og innkrevingen fungerer på en måte som alle forstår og er innforstått med, og at det er en forutsigbarhet i måten vi utfører dette arbeidet på. Riksrevisjonen vil komme med en ny vurdering av dette arbeidet i 2005.

Jeg tror at vi ikke bare skal fokusere på tvangsordninger og sterke virkemidler når det gjelder innfordring av skatt. På dette området, som på de fleste andre områder i samfunnet, kommer man vel så langt med samarbeid,

med informasjon, med kontakt og kommunikasjon. Vi har nå erfaring for at det er de små skatteoppkreverkontorene som har de beste innfordringsresultatene, eller det man kaller høyeste løsningsgrad. Det er rett og slett fordi disse kontorene er flinkest til å oppnå kommunikasjon og dialog med skattyter. Det er antakelig lettere for disse små kontorene å ha denne typen kontakt med skattyterne og klare å få til den dialogen som skal til for å få inn skatten på den måten man skal. Men også et stort kontor, som det i Kristiansand, viser veldig gode resultater ved å jobbe på denne måten. Jeg er ganske sikker på at Riksrevisjonen i sin undersøkelse i kommende år også vil fokusere betydelig på denne delen av arbeidet. Det viktigste for samfunnet er at skatten faktisk kommer inn. Det er ikke bare tvangstiltak og «sterk lut» som fungerer i denne sammenhengen.

Martin Engeset (H) [10:14:26]: Gjennom Dokument nr. 3:1 fra Riksrevisjonen har vi fått en gjennomgang og vurdering av antegnelse til statsregnskapet for 2002, hvor bl.a. fem antegnelser ble desidert «Til observasjon». I tillegg inneholder dokumentet en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget.

Hva gjelder de fem antegnelser som ble satt «Til observasjon», konkluderer Riksrevisjonen nå med at disse er avsluttet. Det antar jeg at Riksrevisjonen har kunnet konkludere med fordi en har sett at det er iverksatt en rekke tiltak for å ta tak i de problemer som det tidligere er pekt på. Ikke minst har forsvarsministeren vært meget klar på – også her i Stortinget så sent som i debatten om statsregnskapet for 2002, den 11. mars i år – de utfordringer og overgangsproblemer en måtte regne med. I denne debatten uttalte forsvarsministeren bl.a. følgende:

«Det vi har gjort, representerer et omfattende systemskifte, med selvfølgelig tilhørende utfordringer i innkjøringsperioden. På sikt vil imidlertid omleggingene, sammen med handlingsplanen for riksrevisjonssaker og iverksettelsesbrevne til de berørte etatssjefene, sikre at vi har kontinuerlig og god oppfølging av de forholdene Riksrevisjonen til enhver tid tar opp.»

Med den rapportering og tilbakemelding som er gått til Stortinget – både skriftlig og muntlig gjennom debatter og redegjørelser – samt tilbakerapporteringen til Riksrevisjonen som Stortingets kontrollorgan, føler jeg at forsvarsministeren har sikret en løpende og god informasjon om de utfordringer en har stått overfor, og de tiltak som er iverksatt.

Denne debatten må imidlertid ikke utvikle seg til en debatt om regnskapet for 2003. Den saken kommer vi jo tilbake til ved en senere anledning.

Modulf Aukan (KrF) [10:16:45]: Oppfølging av forvaltningsrevisjonar er lærerikt både for forvaltninga og ikkje minst for oss i Stortinget. Eit av dei punkta det vart varsla ein ny gjennomgang av i 2005, er innkrevjing av skatt, som saksordføraren nemnde. Dette er eg einig i. Den siste tilbakemeldinga vi har i den samanhengen, var Dokument nr. 3:12 for 1999–2000, og som saksordføraren understreka, skal alle som har skatteevne, bidra til

fellesskapet. Så blir diskusjonen på kva måte skatteetaten best oppnår dette. Generelt sett må vi vel seia at vi har ein svært velfungerande skatteetat i Noreg. Men ingen system er laga som ikkje kan fungera betre, slik også her.

Det vert i dokumentet peika på at det er ein varierende praksis mellom kommunane. Dette er etter mitt syn ikkje negativt, men faktisk fornuftig. I mange små kommunar er forholda gjennomsluktige, og skatteetaten kjenner ofte dei fleste arbeidsgjevarane. Dette betyr at etaten også kjenner til kven det er som er punktleig og samvitsfull, og som ønskjer å gjera opp for seg. Eg skulle ønskt at det, i større grad enn sist gong vi hadde dette til behandling, vart undersøkt i kor stor grad ein faktisk greier å driva inn den utlikna skatten, i staden for kor mange tvangstiltak som vert sette i verk. Ein skattytar som aldri har misleghalde eit skattekrav, skal ein snakka med før ein set i gang tvangstiltak.

Som arbeidsgjevar i ei småbedrift i mange år vil eg påstå at slik er kvardagen mange stader rundt i landet vårt. Derfor må det vera resultatet som tel, ikkje kor mange utlegg og tvangstiltak som vert gjennomførte. Kriteriet på ei god innkrevjing er ikkje flest moglege og strengast moglege innkrevjingstiltak, men om ein kort og godt lukkast med å få inn skatten som er utlikna.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 698)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Justis- og politidepartementet mv. (rammeområde 5) (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter hver, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 10 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Trond Helleland (H) [10:21:16] (komiteens leder):

Justisbudsjettet for 2005 er et klart, tydelig og godt svar på de store utfordringer Norge står overfor i kampen mot kriminalitet. Gjennom flere år har Regjeringen lagt vekt på at samfunnet skal stå rustet til å møte organiserte kriminelle grupper som gjennom sin virksomhet forsøker

å bryte ned samfunnets orden og skape frykt og utrygghet. NOKAS-ranet i Stavanger viser med all tydelighet at vi står overfor miljøer som er villig til å gå ekstremt langt for å nå sine mål. Det er derfor med tilfredshet jeg som leder av justiskomiteen kan si at vi som samfunn vil sette alt inn på å avdekke og bryte ned disse kriminelle nettverkene. For å klare det er vi avhengige av et politi, et domstolsvesen og en kriminalomsorg som har de nødvendige verktøy og lover til å bekjempe denne virksomheten. Neste års budsjett er et godt skritt i riktig retning. De politiske hovedlinjene er det i stor grad enighet om, men doseringen av midler til de ulike leddene i straffesaks kjeden er det noe ulike oppfatninger om.

Komiteen har i sine generelle merknader gitt uttrykk for at man støtter Regjeringens hovedmål for å bekjempe kriminaliteten. Komiteen har merket seg at Regjeringen vil føre en verdiforankret justispolitikk som sikrer borgerne trygghet, demokrati og rettssikkerhet. Komiteen slutter seg til disse prioriteringene og mener dette danner et godt grunnlag for en rettsstat som både skal beskytte borgerne mot overgrep fra myndighetene, og som også understreker at samfunnet har en plikt til å beskytte borgerne mot overgrep fra andre borgere. Kriminalpolitikken må rette søkelyset både mot det ansvaret den enkelte har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som påvirker kriminalitetsutviklingen.

Komiteen vil videre understreke at kriminalitetsbildet har endret seg mye de siste årene, og stadig er i endring. Dette stiller samfunnet overfor utfordringer av ulik karakter, og vi mener det er viktig å føre en dynamisk justispolitikk som setter samfunnet i stand til å møte disse utfordringene. Det er helt sentralt at man har tilstrekkelige ressurser og et lovverk som følger med i utviklingen.

Jeg mener at Regjeringen la fram et godt justisbudsjett med økt satsing på politiet som hovedprioritet. Dette har blitt ytterligere forsterket etter avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Samtidig er domstolene styrket med 25 mill. kr, og i forliket mellom partene i justiskomiteen er det også lagt inn 30 mill. kr for å styrke kriminalomsorgen. Dette er bra og vil bidra til at balansen i straffesaks kjeden kan opprettholdes.

Jeg har lyst til å takke Fremskrittspartiet for en god tone, konstruktive forhandlinger og et godt resultat som vil gi landets innbyggere større trygghet og justissektoren bedre arbeidsvilkår neste år.

Komiteen vil understreke den betydning politiet har når det gjelder å sikre hovedmålene for justispolitikken. Et sterkt og synlig politi er en av de viktigste forutsetninger for et trygt samfunn. Vi er kjent med at politiet har vært i en presset ressursituasjon og er derfor svært tilfreds med at politiet får en økning i budsjettet for 2005. Regjeringen la opp til en solid økning i politiets budsjetter, og etter forliket med Fremskrittspartiet vil politiet få 465 mill. kr mer neste år. Dersom man trekker ut beløpet som skal dekke pris- og lønnsvekst, blir bevilgningene til politiet økt med 331 mill. kr i 2005.

Komiteen vil presisere at de økte midlene skal gå til drift og ikke til lønnsøkninger. Komiteen vil også fram-

heve etatens ansvar for at de økte midlene skal gi et mer aktivt politi i nærmiljøet.

Komiteen mener videre at det er viktig med en debatt om utviklingen av norsk politi i framtiden, og imøteser derfor politirolemeldingen med stor interesse. Komiteen er særlig opptatt av hvordan oppgavefordelingen i politiet skal være for å sikre et aktivt og operativt politi. Vurderingen av hvilke oppgaver som kan overføres til personell uten politiutdanning, er interessant med tanke på en best mulig utnyttelse av ressursene. Komiteen ber om at departementet i forbindelse med politirolemeldingen vurderer om oppgaver som ambassadevakt, uttransportering av asylsøkere og fangetransport kan utføres av personer uten treårig høyskoleutdanning.

Å forebygge kriminalitet er grunnleggende for å skape et tryggere samfunn for borgerne. Komiteen mener arbeidet overfor barn og unge og rusmiddelmissbrukere er særlig viktig og krever en tett og forpliktende samhandling på tvers av alle samfunnssektorer. Å fokusere på årsaken til at kriminalitet oppstår, er etter komiteens mening helt sentralt for å sette inn de tiltak som vil være mest effektive.

Kampen mot den organiserte kriminaliteten har vært høyt prioritert de siste årene. Politiet har fått mulighet til å ta i bruk nye og utradisjonelle etterforskningsmetoder, og komiteen vil presisere at disse mulighetene skal utnyttes i kampen mot organisert kriminalitet. Selv om lovverket er styrket på dette feltet, står politiet overfor store utfordringer med hensyn til å forebygge, avdekke og etterforske alvorlig organisert kriminalitet. Dette stiller store krav til organisering og samordning av politiets innsats på området. Komiteen har store forventninger til at Nye Kripos vil bli et organ som kan møte denne formen for kriminalitet med den kompetanse og det innhold som dette krever.

Komiteen viser til at det siste året har vært preget av en rekke voldelige ran, og ser med bekymring på en økende brutalitet og mer bruk av våpen. Komiteen mener det er en stor utfordring å sikre både publikums og politiets trygghet i slike situasjoner.

Justissektoren har et stort ansvar for å tilrettelegge virkemidler som sikrer et samfunn der folk kan kjenne seg trygge både ute og hjemme, og der folk kan ferdes fritt uten redsel for å bli utsatt for vold. Trygghet mot overgrep er en forutsetning for frihet og livsutfoldelse og dermed en forutsetning for et fungerende samfunn. Kampen mot såkalt hverdagskriminalitet er viktig for å gi folk flest en trygghetsfølelse. I den sammenheng er problemorientert politiarbeid en interessant og viktig politimetode. I forliket med Fremskrittspartiet har vi blitt enige om å gi tre kommuner i Buskerud mulighet til å prøve ut dette etter et initiativ fra lensmann Hartz i Modum. Det blir spennende å se hvilke erfaringer man høster i dette prosjektet.

En hurtig reaksjon på lovbrudd har både individual- og allmennpreventiv virkning. Komiteen vil også påpeke at en effektiv straffesaksavvikling styrker bevisverdien, særlig vitnebeviset, og er med på å sikre riktige avgjørelser og således styrke rettssikkerheten. En hurtig behand-

ling reduserer også belastningen for tiltalte, fornærmede og deres pårørende. Komiteen mener det er svært viktig at tiden som går fra en straffbar handling blir begått, til tiltale tas ut og dom foreligger, er kort.

Komiteen viser til at det de siste tre årene er gjennomført en rekke lovendringer som skal sikre en hurtigere straffesaksavvikling. Dette omfatter bl.a. frister for beramning av enkelte sakstyper, innstramning i det frie forsvarervalg, utvidet adgang til å avskjære bevis og lovendringer som gir politiet kompetanse til å avgjøre tiltalespørsmålet i flere saker.

Komiteen vil særlig peke på dommerens ansvar for å styre tidsbruken i straffesaker. Domstolsadministrasjonen har også en oppgave med å legge til rette for at de vedtatte lovendringene følges opp i praksis.

Komiteen vil understreke behovet for individuelt tilpassede straffereaksjoner for å hindre at det begås nye lovbrudd og for å nå målet om å føre den straffedømte tilbake til samfunnet som en lovlydig borger. Her spiller sosialpolitiske virkemidler en viktig rolle, og det er helt nødvendig med en forpliktende samhandling mellom ulike forvaltningsorganer. Det er med tilfredshet jeg konstaterer at det målrettede arbeidet for å få ned soningskøen gir resultater. Fra en toppnotering på over 2 800 i soningskø er tallet ved siste telling litt over 1 800. 29 nye soningsplasser i Drammen og Eidsberg neste år samt over 80 nye plasser som åpnes i disse dager, vil gi mulighet for ytterligere reduksjon.

En individuelt tilpasset kriminalomsorg innebærer også at man må ha særlige tiltak for gjengangere og personer som er tilknyttet alvorlig, organisert kriminalitet. Komiteen vil understreke behovet for strenge sikkerhetsiltak for straffedømte som har tilknytning til organisert kriminalitet. De som bryter regler og misbruker tillit, skal etter komiteens mening behandles strengere enn andre innsatte. Overfor disse kreves strenge regler for permisjoner, streng kommunikasjonskontroll, hyppige ransaker og i enkelte tilfeller flytting av innsatte mellom avdelinger eller fengsler.

Neste års justisbudsjett gir grunn til optimisme – optimisme i forhold til at politiet skal bli enda mer effektive i kampen mot kriminalitet, at den organiserte kriminaliteten kan bekjempes og slås tilbake, at folk skal få hjelp når de er utsatt for tyveri, innbrudd og annen hverdagskriminalitet, at domstolene skal få større fart i behandlingen av sakene, og at soningskøene skal fortsette å minke.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A) [10:30:36]: Jeg synes det er veldig flott at et så stort flertall i justiskomiteen, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, er enig i at det er en sammenheng mellom rus og voldskriminalitet. Jeg er også veldig glad for at vi kan registrere et linjeskifte i Høyre – et linjeskifte som bl.a. går på at partiet nå ønsker å opprettholde en restriktiv alkoholpolitikk, og at man mener at de mest effektive virkemidler i alkoholpolitikken er de som reduserer tilgjengeligheten og øker prisene.

Jeg vil også gi Regjeringen honnør for at den nå har tatt initiativ til å få på plass et felles europeisk avgiftsnivå. Jeg tror det er helt riktig hvis man også i framtida skal ha muligheten til å bekjempe alkoholproblemer, ikke minst voldsproblemer knyttet til alkohol, at man klarer å opprettholde et høyt avgiftsnivå i Norge, men at vi også får et samarbeid på europeisk nivå.

Min utfordring og mitt spørsmål til representanten Helleland er: Har Høyre enda flere kort i ermet for å bekjempe ruskriminaliteten?

Trond Helleland (H) [10:32:04]: Jeg er glad for den rosen som Arbeiderpartiets justispolitiske talsmann gir Regjeringen, og i denne sammenheng spesielt Høyre. Det er nok ikke noe linjeskifte fra vår side. Den merkningen som representanten Gjøl refererer til, har stått i de tre siste budsjettinnstillingene fra justiskomiteen, så dette er en konsistent og langvarig politikk som Regjeringen, og Høyre, står bak.

Det er helt åpenbart at det er en sammenheng mellom rus og vold. Det er bare å ta seg en tur ut i Oslo sentrum eller et annet sentrum en lørdagskveld rett før jul, så ser en at dette har en sammenheng. Jeg tror det er viktig å drive det forebyggende arbeidet på rusfeltet videre. Det er viktig at vi har behandlingsplasser, og det er viktig at vi kan hjelpe dem som virkelig sliter med rusproblemer. Men hovedsaken her er jo at politiet må ha mulighet til å bekjempe denne kriminaliteten.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [10:33:18]: Høyre sier at partiet er veldig opptatt av skolen.

Innsatte har ifølge Fafo-rapporten om levekår omtrent det motsatte utdanningsmønsteret av hva den øvrige befolkningen har. Lese- og skrivevansker er utbredt, og mange har sannsynligvis særdeles dårlige erfaringer med skolen. Innenfor murene opplever man derimot at de fleste innsatte ofte trives på skolen, bl.a. fordi de blir møtt med en annen forståelse og får tettere oppfølging enn de fikk i den vanlige skolen.

Jeg antar at Trond Helleland er enig med meg i at det i dag er vanskelig å få arbeid uten utdanning, i alle fall et varig arbeid. På bakgrunn av dette spør jeg: Hva kommer det av at den regjeringa Hellelands parti tilhører, for andre året på rad lar skolebudsjettene i fengslene være utilstrekkelige, med minst 25 mill. kr? Tror ikke Høyre at en manko på minst 25 mill. kr vil ramme fengselsundervisningen?

Trond Helleland (H) [10:34:28]: Det er betegnende at det eneste SV klarer å finne å pukke på når det gjelder justisbudsjettet, er noe som faktisk ligger under Utdanningsdepartementets budsjett. Undervisningen knyttet til fengslene ligger jo der, slik at jeg synes på en måte kritikken blir rettet til feil adressat. Men når det er sagt, tror jeg at den muligheten man har for å drive fengselsundervisning, er god. Det er mange med korte dommer som sitter inne, som ikke omfattes av dette tilbudet, og derfor tror jeg ikke det er et så gigantisk problem representanten Thorkildsen tar opp.

Det som derimot er et problem, og som er en utfordring, er det som kommer fram i denne Fafo-rapporten som Regjeringen har tatt initiativet til, og som viser at den såkalte fangebefolkningen har en lang rekke problemer, de er overrepresentert i en lang rekke problemkategorier. Det er en virkelig utfordring som Regjeringen vil ta fatt i og jobbe med, å se på hvordan en kan få et tilpasset opplegg for den enkelte innsatte. Dette er helt i tråd med den politikken Regjeringen fører.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [10:35:46]: Jeg synes det er ganske arrogant av representanten Helleland, som er leder av denne komiteen, å forholde seg til dette spørsmålet på en sånn måte. Jeg antar at Trond Helleland er enig med sin egen regjering i at det er et viktig formål å få til et godt forvaltnings samarbeid. I så måte burde også representanten Helleland gå foran med et godt eksempel og påvirke Høyres representanter i utdanningskomiteen. Jeg mener at vi som justispolitikere har et soleklart ansvar for hva våre folk i de andre komiteene gjør som angår kriminalomsorgen. Hvis representanten Helleland ikke mener det, mener jeg at han ikke tar ansvar?

Så mener jeg også at han ikke har sjekket denne rapporten skikkelig, for den konklusjonen som gis der, er veldig alvorlig. Den viser at innsatte i norske fengsler har et meget lavt utdanningsnivå, og det er klart at dette betyr veldig mye for hvilke muligheter de har til å klare seg etterpå.

Trond Helleland (H) [10:36:54]: Det er nå en rekordstor satsing på alle sektorer innenfor justissektoren, også kriminalomsorgen. Jeg ser helt klart representanten Thorkildsens store engasjement i denne sammenheng, men det å beskyldte komitelederen for å være arrogant, fordi han peker på at akkurat det som går på fengselsundervisning, faktisk tilligger et annet departement, synes jeg blir å gå litt langt. Vi jobber for å få en best mulig kriminalomsorg. Vi har ingenting å skamme oss over, tvert imot. Vi har utvidet antall soningsplasser. Vi har tatt initiativ til en Fafo-rapport – som jeg har studert nøye – som viser og avdekker store problemer hos de innsatte: rus, psykiske problemer, arbeidsledighet, manglende utdanning, dysleksi, barnehjemsbakgrunn osv. Her ligger det en lang rekke utfordringer som både denne justiskomiteen og kommende justiskomiteer vil ta fatt i, og det kommer vi til å gjøre.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Gunn Karin Gjøl (A) [10:38:17]: Justissektoren har gjennom budsjettbehandlingen i Stortinget fått mer penger enn det Regjeringen hadde foreslått.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2005 har vi gitt en kvart milliard mer til kriminalitetsbekjempelse enn Regjeringens opplegg. Vi har gjennom vårt forslag prøvd å rette opp den manglende satsing på domstol og fengsel som Regjeringens forslag led under. Samtidig mener Arbeiderpartiet at det nå er behov for ekstra pen-

ger til nærpolitiet og tiltak for å gjøre politiet i stand til å oppnå målene i politireformen.

I løpet av det siste året har vi fått mange urovekkende meldinger om at politireformen ikke fungerer slik som det var ment. Særlig har de problemene som lensmannskontorene og politistasjonene sliter med, blitt framhevet. Utallige oppslag i lokalavisene beskriver en reform som ikke virker, og det er ikke blitt flere politifolk i aktiv tjeneste. På landsbygda hevdes det at ordensmakta stort sett er fraværende utenfor ordinær arbeidstid, og at det må være alvorlig fare for liv hvis det skal skje en utrykning med blålys.

Et oppslag i avisa Hitra-Frøya 30. november om situasjonen på Frøya lensmannskontor gir en konkret dokumentasjon av dette. Ubesatte stillinger gjør at kommunen har mistet 25 pst. av sin operative politistyrke og 30 pst. av etterforskningskapasiteten og har fått redusert vaktordning. I tillegg kan det tilføyes at dette lensmannskontoret er forespeilet en langt vanskeligere og alvorligere situasjon til neste år med halvering av driftsbudsjettet, noe som ikke er spesielt for Frøya, det gjelder alle drifteenhetene i Sør-Trøndelag politidistrikt.

Arbeiderpartiet tar situasjonen i politiet på alvor. Vi mener det er feil å si at dette bare skyldes politireformen. Dette problemet er en kombinasjon av struktur og trange budsjetter. For å kunne opprettholde et godt nærpoliti og sikre god bemanning både på kveldstid og i helgen trenger det enkelte lensmannskontor og den enkelte politistasjon mer penger til drift og ubesatte stillinger. Det er viktig for tilliten til politiet og folks livskvalitet og trygghet at politiet har penger og folk til også å kunne rykke ut ved innbrudd og slåsskamper.

Arbeiderpartiet mener det er vår plikt å si fra og sørge for at vanlige folks trygghet ikke blir svekket. Vi mener også at politireformen var en nødvendig og riktig reform, men den trenger både justeringer og smøring i form av ekstra penger for å bli virkeliggjort.

Arbeiderpartiet krever klare prioriteringer og handlinger fra justisministeren for å få reformen på skinner, og som sørger for et fortsatt desentralisert politi med god bemanning.

Domstolene får neste år mer penger. Å gi domstolene 25 mill. kr mer enn det Regjeringen har foreslått, gir mulighet til å starte avviklingen av domstolskøene. Til tross for høy produktivitet i domstolene har tallet på ubehandlede saker de siste årene vært stabilt høyt. I tillegg til flere dommere er det behov for å endre saksbehandlingsrutinene. Arbeiderpartiet foreslo derfor i vår tiltak for å få fortgang i straffesakskjeden, bl.a. mer aktiv bruk av bevisavskjæringsregler, større grad av skriftlighet og krav til aktørene i straffesakskjeden om oppmøte. Vi er fornøyd med at dette nå får støtte og blir aktivt fulgt opp av justisministeren.

Fengsel og kriminalomsorg er som mange ganger tidligere blitt taperne i budsjettet. Ubalansen i straffesakskjeden blir forsterket når politi og domstol får mer penger uten at også fengsel og kriminalomsorgen blir tilgodesett. Vi har ikke gjort jobben vår når bare politiet får ekstra penger. Flere politifolk fører til flere pågripelser

og til at flere saker etterforskes. Når dette ikke kombineres med mer penger til fengslene, vil køene igjen begynne å vokse. Dersom den ensidige satsingen fortsetter, vil vi fortsatt oppleve at volds- og voldtektsforbrytere vil være på frifot i påvente av ledige plasser.

I budsjettforliket i fjor fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for mer penger til kriminalomsorgen. Vi ser nå en nedgang i soningskøene, men det er langt fra nok til å kunne avvikle køene. Vi savner en konkret plan for avvikling av soningskøene.

Vi er også skuffet over at det nå blir flertall i denne salen for å gjeninnføre egenandeler på fri rettshjelp. Dette er et tilbakeskritt i forhold til den ordningen vi fikk innført for to år siden. Spesielt er vi skuffet over at Fremskrittspartiet, som var en av forslagsstillerne for to år siden, nå ikke har funnet rom for å unngå egenandeler på fri rettshjelp. Vi er redd for at det er de som har minst, som igjen taper på ordningen, de som ikke har mulighet til å kreve sin rett gjennom ordningen med fri rettshjelp.

Arbeiderpartiet ønsker en helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Da må det satses på både forebygging, det å ha et godt nærpoliti, at det reageres raskt og konsist mot lovbrøyttere, og at man sørger for at fengsel og kriminalomsorg også blir rustet opp.

Jeg tar opp de forslag der Arbeiderpartiet er forslagsstiller.

Presidenten: Representanten Gunn Karin Gjøl har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:43:33]: Jeg skal gi forrige taler den «ros» at hun har frekkhetens nådegave. Jeg har sjelden hørt en så til de grader ansvarsfraskrivelse om situasjonen for inneværende år. Her tar man altså opp forhold som angår nærhet til nærpoliti, folks mulighet til å få hjelp, og mangel på hjelp. Det er da vitterlig et faktum at budsjettansvaret for i år har Arbeiderpartiet sammen med regjeringspartiene. Eller har Arbeiderpartiet glemt at de faktisk selv har forhandlet fram kutt hos politiet? Da blir det, med all mulig respekt, litt rart å stå her og sutre – jeg vet ikke om det er et parlamentarisk uttrykk, men jeg tar sjansen på å bruke det. Det er en total ansvarsfraskrivelse av virkeligheten. Her får Arbeiderpartiet stå oppreist og ta ansvar for det man har gjort, ikke unndra seg det totalt, som man prøver på.

Jeg forutsetter at justispolitisk talsperson i Arbeiderpartiet faktisk vedkjenner seg at de har et budsjettansvar for i år.

Gunn Karin Gjøl (A) [10:44:53]: Det Arbeiderpartiet har påpekt når det gjelder politiet, er en situasjonsbeskrivelse i politiet som ikke minst har dukket opp i løpet av året. Vi har registrert gjennom oppslag i lokale media, gjennom besøk på lensmannskontorer og på politistasjoner at de sliter mer og mer. Det de sier, er at det er spesielt i løpet av de to siste årene at deres situasjon er blitt vanskelig.

Den situasjonen tar Arbeiderpartiet på alvor. Vi tar den på alvor og sier at det må vi rette opp i. Vi er nødt til å sørge for at ikke minst nærpolitiet, det enkelte lensmannskontor og den enkelte politistasjon får tilført mer penger for 2005, slik at de blir i stand til å utføre de viktige oppgavene og den jobben de har med å sørge for folks trygghet i nærmiljøet.

Hele Arbeiderpartiets forslag til alternativt budsjett går på at vi foreslår mer penger til nærpolitiet. Det er et signal til Distrikts-Norge om at vi ønsker å opprettholde et desentralisert politi, at vi har et godt politi med god bemanning i hele landet, men det er også et signal til andre politiske partier om at dette tar vi på alvor.

Linda Cathrine Hofstad (H) [10:46:26]: Jeg må si at det er nesten litt komisk å høre på representanten Gjøl når hun står og skryter av Arbeiderpartiets satsing på politiet. 50 mill. kr til nærpolitiet – hva er det? Har de regnet ut hvor mange kroner hver lensmann får med de 50 millionene fra Arbeiderpartiet? I vårt budsjett fikk vi til 250 mill. kr til politiet. Samme dag går representanten Gjøl ut og krever en krisepakke til Sør-Trøndelag politidistrikt, og da har hun selv og Arbeiderpartiet bare bevilget noen skarve kroner.

Det nytter ikke å hive penger etter folk som ikke klarer å forvalte pengene sine. Hva mener representanten Gjøl vi skal gjøre for å få de enkelte politidistrikter til å få mer ut av pengene sine? Hva gjør Gjøl for at lokale politiledere kan få et bedre politi i sine distrikter med de budsjettene de har?

Jeg er litt skremt over hvordan Arbeiderpartiet og Gjøl har opptrådt i prosessen her. Det har vært et populistisk narrespill fra ende til annen.

Presidenten: Representantene skal være meget forsiktig med å karakterisere andre representanters forslag på en utilbørlig måte.

Gunn Karin Gjøl (A) [10:47:56]: Jeg registrerer at det internt i Høyre må være en motstrid mellom justiskomiteens leder, Helleland, og representanten Hofstad, for lederen i justiskomiteen skrøt jo av Regjeringens opprinnelige forslag til budsjett for politiet. Han skrøt av at politiet har fått 250 mill. kr ekstra i forhold til det man hadde fått året før. Så jeg kan ikke skjønne at representanten Hofstad kan hisse seg opp over at Arbeiderpartiet da i tillegg foreslår ekstra til nærpolitiet og ikke minst foreslår en halv milliard ekstra til kriminalitetsbekjempelse. Man er nødt til å se helheten her. Man kan ikke bare se på politiet. Når man skal bekjempe kriminalitet, må man også sørge for at domstolene får mer, og at også fengsel og kriminalomsorg får mer. Det nytter ikke bare å produsere flere straffesaker, hvis man ikke sørger for at de som blir pågrepet, også må sone. Det kan ikke være slik i Norge at man ikke har fengselsplasser til disposisjon når man har forbrytere.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [10:49:24]: SV vil ha en fullstendig gjennomgang av fri rettshjelp-ordninga, og

vi kommer til å fremme et forslag om at hele modellen skal vurderes.

Den finske modellen, som Jussbuss har utredet og oversendt innspill på til justiskomiteen, ønsker SV skal vurderes. Der er det slik at om lag tre fjerdedeler av befolkningen inkluderes i ordninga, netto inntekt og ikke brutto inntekt legges til grunn, og alle sakstyper er inkludert.

Mitt spørsmål til representanten Gjøl er: Er Arbeiderpartiet åpent for å vurdere den finske ordninga, og vil Arbeiderpartiet i et eventuelt regjeringssamarbeid også stå på de prinsippene som Arbeiderpartiet har lagt til grunn i merknadene sine i budsjettet, slik at vi er sikre på at Arbeiderpartiet ikke vil løpe fra løftene sine?

Gunn Karin Gjøl (A) [10:50:33]: Det er én ting representanten Thorkildsen og SV kan føle seg trygge på, og det er at Arbeiderpartiet ikke vil løpe fra sine løfter og heller ikke det vi gjør. Arbeiderpartiet har hele tida stått på at vi skal fjerne egenandelene på fri rettshjelp, og vi følger det også opp i dette budsjettet ved at vi har lagt inn penger slik at vi får fjernet egenandelene igjen. Så dette står vi på.

I tillegg har SV, sammen med flertallet, foreslått at vi skal se på den finske modellen. Arbeiderpartiet er åpent for alle modeller og ordninger som gjør fri rettshjelp-ordningen bedre enn den er i dag. Vi synes at ordningen er for snever, både i forhold til inntektstap og i forhold til saker. Vi ser på dette med fri rettshjelp som en viktig del av fattigdomsbekjempelsen. Vi vil være med og bidra til å forbedre fri rettshjelp-ordningen, og vi støtter dette forslaget fullt og helt, både i dag og i framtida.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:51:50]: Denne dagen, når justiskomiteen har sin budsjettbehandling, er bestandig interessant. Den er interessant i forhold til hva de forskjellige grupperingene legger vekt på. Den er interessant i forhold til hva vi fokuserer på, og hva slags tilnærming vi har til justissektoren. Innledningsvis har jeg for min egen del tenkt å si litt om det som jeg oppfatter er en hovedutfordring i dag, og det er rett og slett hva slags tilnærming de politiske partiene og Stortinget som institusjon har til justissektoren.

Etter hvert har jeg dessverre havnet på det at jeg føler at vi ser på justissektoren som en utgiftspost. Vi er altså kommet i en situasjon hvor vi tidvis sparer og setter i verk tiltak som vi strengt tatt ikke har ønsket å iverksette ut fra rettsikkerheten til enkeltmennesker, men også ut fra de føringer vi ønsker at f.eks. politiet skal ha.

Hvis vi ser på politiloven §§ 1, 2 og 3, som er de overordnede styringsmål for politiet, er de ganske tydelige på hva som skal gjøres. Samtidig er altså resultatet ikke bedre enn de bevilgningene vi greier å framskaffe gjennom de forhandlingene som skjer her. Det synes jeg vi skal være opptatt av, for det er, etter mitt skjønn, sånn nå at justissektoren tidvis er en salderingspost, og ikke det den egentlig bør være, nemlig et av hovedelementene i et de-

mokrati som vårt og et annet hovedelement i rettsstaten. Hvis man ikke har full tillit til justissektoren, da har vi en utfordring. Det er altså et av de absolutte fundamentene våre.

For å bruke justisminister Odd Einar Dørums ord fra tirsdagens debatt, hvor han brukte ordene «etterretning, etterretning, etterretning», kan jeg lett omskrevet si det på min måte: Det er tillit, tillit, tillit som er grunnsteinen i justissektoren. Uten det tror jeg vi vil oppdage at avstanden mellom det som skjer her inne, og det som folk ute oppfatter som fornuftig og korrekt, blir større og større. Det er ingen av oss tjent med, for det vil kun føre til manglende tillit til oss som bedriver politikk.

Så om Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. For oss er det hele tiden et mål å ha en helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Vi har fremmet mange forslag om det, vi har hatt mer enn én debatt her, og det er et ganske stort sprik i forhold til det vi synes er fornuftig, og det en del av de andre partiene synes er fornuftig. Men det er greit nok, det er politikkenes måte å være funksjonell på, og det er en god ting. Så lenge man tar høyde for ulikheter og er åpen og ryddig i tilnærmingen til hverandre, kan vi godt være uenige om sak.

Vi har altså funnet det nødvendig i vårt alternative statsbudsjett å styrke politiet med ca. 430 mill. kr, kriminalomsorgen med 160 mill. kr og domstolene med 40 mill. kr. Vi fjerner selvfølgelig egenandelen på fri rettshjelp, og vi reduserte statens inntekter i forhold til rettsgebyret. Det må jo være bekymringsfullt nå, når vi ser at det faktisk ligger an til store overskudd på inntektene fra rettsgebyret.

Vi brukte altså i underkant av 1,1 milliarder kr i vårt alternative justisbudsjett for neste år. Grunnen er ganske enkelt den at utfordringene står i kø. For å følge opp det som representanten Gjøl var inne på i stad, har det inneværende år vært mange, mange oppslag om langt på vei unntakstilstander i dette landet. Ingen av oss som sitter i justiskomiteen eller i Stortinget for øvrig, har vært komfortabel med det som har skjedd. Tvert imot. Når politiet står fram og sier: vi må selge båter, vi selger utstyr, vi kan ikke rykke ut – terskelen for å bistå publikum blir altså høyere og høyere – da skal varsel-lampen gå på hos noen hver av oss. Vi kan ikke og vi skal ikke ha det sånn. Når politidirektør Killengreen sier at vi driver ikke uforsvarlig, men vi driver helt på grensen, da har en av Norges mest lojale embetspersoner vært veldig, veldig tydelig i sitt budskap utad. Det skal vi tenke over. Så kan man selvfølgelig spørre: Er det en problemstilling?

En tid tilbake var det en artikkel om Norges Bank som viste at de faktisk manglet halve kontantbeholdningen sin. Jeg tror det var 27 milliarder kr som var på avveie. Da har vi to muligheter: Enten er det noen som er ganske bratte i nakken i forhold til hodeputa, eller så er det slik at de som bedriver kriminalitet her i landet, har stor tilgang på kapital.

Kanskje er det fristende å bruke et sitat fra Woody Allen. Han har sagt mye bra, han har bl.a. sagt: Jeg tror at forbrytelser lønner seg, det er fin arbeidstid og mange

reisedager. Noen vil kanskje si at der bør vel Stortinget kjenne seg igjen. Men det skal jeg la ligge.

Hvorfor er det så viktig med Fremskrittspartiets fokus på kriminalitetsbekjempelse? Jo, det handler om trygghet. Den utryggheten som publikum ute føler, den ønsker vi å bekjempe for enhver pris. Vi ønsker å bekjempe den voldsbruken som skjer ute. Vi ser at skal politiet lykkes med det, har vi behov for å styrke investeringene bl.a. på utstyrsiden. Det er et gjennomgående behov for et løft. Domstolene er vi skjønt enige om vil ha behov for raske saksbehandling. Vi trenger flere soningsplasser, og ikke minst bør vi styrke de frivillige organisasjonene som bistår der. Redningstjenesten er et annet område hvor vi har mange utfordringer og mye å ta tak i. Det samme gjelder for å fjerne egenandeler, som vi var inne på i stad.

Over til budsjettavtalen: Jeg underslår vel ingenting når jeg gir uttrykk for at vi er godt fornøyd med det resultatet vi sitter igjen med. Jeg vil aller først få lov til å skryte av måten prosessen foregikk på. Jeg synes det har vært stor takhøyde, det har vært åpenhet rundt muligheter og umuligheter innenfor det de forskjellige partiene ønsket seg. Men alt har skjedd på en ryddig og eksemplarisk måte. Det har jeg satt stor pris på, jeg synes det har vært til de grader veldig, veldig bra, og det skal alle som har vært med, ha honnør for, etter mitt skjønn.

Samtidig er det klart hos oss at vi sitter igjen med den formening at det var en tydelig forbedring etter at vi hadde ei hånd på rattet. Tonen var utmerket, herr Marthinsen. Det var, som sagt, et godt, konstruktivt samarbeid, og det var et ganske tydelig fokus på hvor vi ønsket å komme til slutt. Det er også viktig. Politikk handler om å ville ting og å gjøre ting, og det gjorde vi gjennom budsjettforliket. Vi økte satsingen på politiet ytterligere. Vi økte satsingen på domstoler, kriminalomsorgen, Polithøgskolen, Riksadvokaten, Redningstjenesten og offer- og pårørendeomsorgen. Vi gav tilskudd til Stine Sofies Stiftelse, familievoldprosjektet i Vestfold var med, vi har sett på det som går på etterbruk av politimestre – hvis jeg kan bruke et slikt uttrykk – og vi skal ta tak i gråsoneproblematikk.

Som en oppsummering av de siste punktene ønsker jeg å sette fokus på en annen ting, og det er voldsoffererstatningsloven. Det er sånn at vi tidvis i dette landet har oppslag om saker som jeg ikke tror noen av oss egentlig ønsker å se der, for de viser at vi har et system som ikke fungerer godt nok. Derfor er det viktig at vi nå samles om å utvikle en offer- og pårørendeomsorg.

Jeg må si at jeg blir ganske lei meg når jeg får telefon fra en forelder som har mistet sønnen eller datteren i en kriminell handling, og vedkommende forteller meg om den kampen som må føres mot det offentlige. Da blir jeg ganske lei meg, og jeg blir skuffet, for det som jeg har tillit til, det fungerer altså ikke for enkeltmennesket. Det står i et grelt lys når vi ser statsministeren stå fram og si at Norge på nytt er kåret til verdens beste land å bo i. Det kan godt tenkes at vi er det i gjennomsnitt, men, med all mulig respekt, det er altså noen som treffer en skyggeside som de egentlig skulle ha sluppet å treffe.

Et hovedelement og den utfordring som ligger i det, er å utvikle en god offer- og pårørendeomsorg. Vi har sagt at der mener vi klart at Stine Sofies Stiftelse kan gi gode bidrag. De har flinke folk, og de jobber målrettet. De har vært i inngrep med Stortinget før, og er tydelige i sitt budskap om hva de mener Stortinget bør ta tak i. Dette er altså folk som bygger sine innspill på erfaringer, på til de grader dyrt kjøpte erfaringer – jeg regner med og håper at vi andre aldri kommer opp i en tilsvarende situasjon. Vi skal ha stor respekt for det. Samtidig har vi en forpliktelse til å bistå, for å gjøre hverdagen for mennesker som har vært utsatt for slike ting, bedre og enklere, såfremt det er mulig.

Det samme gjelder familievold. Det er vel den verste voldsutøvelsen man kan tenke seg, når volden skjer innenfor hjemmets fire vegger. Det er tabubelagt, det er kanskje vanskelig å håndtere, og det er terskler. Hva betyr det for familier og samboerskap? Det er også holdninger blant dem i det offentlige som skal inn og gjøre en jobb i ulike sammenhenger, det være seg politifolk eller andre. Er vi gode nok på det? Jeg tror svaret ganske enkelt er nei. Derfor har Fremskrittspartiet og regjeringspartiene nå bevilget 2 mill. kr til et prosjekt i Vestfold i regi av politiet der som skal sette dette i fokus. Så er det slik at erfaringene fra de ulike aktørene som spiller på lag med oss, er bidrag til at vi skal være i stand til å gjøre *vår* jobb enda bedre. Det er det viktigste her: Andres erfaringer skal bistå oss.

Vi har en del ting å ta tak i, men det skal vi altså gjøre.

Tilbake til politiet: Jeg er ikke i tvil om at med bakgrunn i det som har skjedd i år, har det vært et behov for et vesentlig løft. Det har langt på vei vært unntakstilstander i år, etter mitt skjønn. Og bestandig blir det en diskusjon som går på at en styrking av politiet fører til flere saker, flere blir dømt, flere blir tatt, og vi får nye problemer. Men man kan snu det og si: OK, hvis vi nå legger ned politiet, da fjerner vi kanskje de andre problemene også, men vi fjerner ikke problemene hos dem som blir utsatt for kriminalitet. Så jeg er ganske skeptisk, og jeg vil på det sterkeste advare mot en slik tilnærming. Det er strutsepolitikk, etter mitt skjønn. Man kan definere seg bort fra hva som helst, men virkeligheten er likevel ubehagelig. Målene våre må være at vi skal ha mer synlig politi, fordi det virker forebyggende, og politiet skal ha en lokal nærhet.

En annen hovedutfordring tror jeg er at vi må foreta investeringer innen sektoren som gjør at politiets hverdag blir enklere, bedre og mer effektiv. Det kan vi gjøre gjennom IKT-løsninger, vi kan ha flere sivilt ansatte, og vi bør styrke en del av de spesialfunksjonene man har – én av dem er hundetjenesten, som i alle fall vi mener bør styrkes innenfor det offentlige tjenesteapparatet. Det er viktig at man samtidig fokuserer på en likebehandling innen kriminalomsorgen, Tollvesenet og politiet, for den saks skyld. Det vil også bli tatt tak i.

Oslo-politiet er fremmet av noen her som en budsjettvinner. Samtidig har Oslo-politiet helt klart spesielle utfordringer. Som en hjørnesteinsbedrift – for å bruke et slikt begrep – har de det vesentlige av den tunge krimina-

liteten, og de har en del spesialfunksjoner. Derfor er de også et eget kapittel på statsbudsjettet. Jeg håper at den satsingen som nå gjøres, fører til at man bl.a. styrker spesialseksjonene for bombehundtjeneste og livvakt/eskorte. De som jobber der, har noen tøffe hverdager, og de jobber mye, har jeg inntrykk av. Hvis vi nå kan være med og ta ansvar gjennom et løft, vil vi tjene på det, ikke minst av hensyn til dem de skal bistå, og av hensyn til vårt ansikt utad som en ansvarlig nasjon.

Når det gjelder politihelikopteret, er det i alle fall noen av oss som er veldig opptatt av at det må bli plassert nær sentrum.

Så til kriminalomsorgen: På tross av at enkelte har kritisert oss for at det ikke var prioritert, har vi altså funnet rom for en styrking. Den kan man selvfølgelig si er for dårlig, og det kan godt hende at det aldri blir godt nok, men vi fikk altså til et løft på tross av at det ikke var prioritert i starten. Jeg er godt fornøyd med det. Og styrkingen av varetektsplasser sentralt på Østlandet vil avhjelpe der hovedproblemene er. Så fra vår side har det vært en til de grader bevisst handling. Vi fikk også rom for en sikkerhetspakke. Den kunne selvfølgelig også ha vært større. Men vi har altså tatt tak i en del ting som andre partier har beskyldt oss for ikke å ta tak i.

Jeg benytter selvfølgelig også sjansen til å nevne at vi har styrket Stiftelsen Livet Etter Soning. Vi i Fremskrittspartiet blir beskyldt for å tenke ganske svart/hvitt: Få tak i de kriminelle, lås dem inn og kast nøkkelen. Jeg synes at hvis man ser på det vi får til her, er det en ganske stor bredde i en del ting. Og jeg er veldig stolt av å få være med på å øke bevilgningen til Stiftelsen Livet Etter Soning. Fremskrittspartiet var det partiet som fikk til det første løftet, under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i 2002, hvis jeg ikke husker feil. Nå gir vi dem et nytt løft.

Domstolene har behov for et løft. De vil få det gjennom budsjettavtalen. Bergen og Oslo har hovedutfordringene, og styrkingen bør komme der. Samtidig må vi rette søkelyset mot tilrettelegging for funksjonshemmede.

Vi har også en annen utfordring som jeg tror vi skal være veldig bevisst, og det er sikkerheten til de ansatte og dem som er i norske domstoler. Vi ser at hverdagskriminaliteten i en del miljøer er rimelig tøff, vi ser at truslene kan øke på, og derfor mener vi at vi også må sette i fokus sikkerheten til de ansatte og dem som oppholder seg i norske domstoler. Det er noe som vi ikke har råd til å la være å rette søkelyset mot.

Redningstjenesten er også et av Fremskrittspartiets hjertebarn. Det var en stor redningsaksjon i går. Jeg tar sjansen på å nevne at det faktisk var et privat selskap som plukket opp dem som lå i sjøen. Selv om enkelte representanter i denne salen sa under behandlingen av en sak om redningshelikoptertjenesten den 16. mai 2002 at man ikke ville bli reddet av et privat selskap fordi man da må ta med seg Visa-kortet, er det altså et faktum at de som ble reddet i går, ble reddet av et privat selskap. Det det offentlige gjorde, var å hente de to som var døde og lå i sjøen. Det må være et dårlig alternativ, selv for Arbeiderpartiet, etter mitt skjønn. Men jeg registrerer at Arbeider-

partiet sier én ting og gjør en helt annen ting. Men det er jo ikke noen overraskelse, det er noe man blir vant til etter hvert.

Jeg tar opp vårt forslag i saken.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A) [11:06:56]: Hvis det virkelig er et parti som sier én ting og gjør noe annet, må det jo være Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet gir uttrykk for at de har en sterk sosial samvittighet, og at de er den lille manns forsvarer. Men vi var for to år siden enige om at det koster en formue å bringe saker inn for rettsapparatet, og at vi har et stort udekket rettshjelpsbehov. Vi vet også at de som har det største behovet for sosiale ytelser, er de som minst kjenner sine rettigheter. Da kommer vi igjen inn på spørsmålet om egenandeler på fri rettshjelp, som vi vet er en sperre for at man kan gjøre noe for å få sin rett. Det var vi enige om for litt over to år siden. Men nå ser vi at Fremskrittspartiet går sammen med regjeringspartiene og gjeninnfører egenandelene på fri rettshjelp, og det ser ut som de føler seg bekvemme med det. Jeg er ganske skuffet over at Fremskrittspartiet ikke innser at dette er en viktig del av fattigdomsbekjempelsen. Når man igjen innfører egenandeler på fri rettshjelp, setter det en sperre i forhold til dem som har minst, når det gjelder deres muligheter til å benytte seg av ordningen med fri rettshjelp.

Jeg vil spørre Fremskrittspartiet: Føler de seg bekvemme med det selskapet de nå er i?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:08:16]: Det var en god replikk. Hadde dette ikke vært en del av budsjettavtalen, ville jeg spurt om akkurat det samme.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:08:43]: Først har jeg lyst til å berømme Fremskrittspartiet for den avtalen som de klarte å få i havn, for der er det mye bra, og veldig mye som SV støtter, bl.a. i forhold til offer- og pårørendeomsorg, Barnas Hus, voldsbehandlingstiltak samt støtte til Stine Sofies Stiftelse og Stiftelsen Livet Etter Soning – og faktisk også mye annet.

Men Fremskrittspartiet går inn for dramatiske kutt i alkoholavgiftene, og dette er viktig for oss. Samtidig påberoper Fremskrittspartiet seg å være det partiet som tar kriminaliteten mest på alvor, og det mener vi ikke henger på greip.

I Finland satte man ned avgiften med 40 pst. i vår, og resultatet er ifølge alkoholforskningsinstituttet STAKES og politiet i Finland som følger:

- 20 pst. økning i alkoholforbruket
- ca. 600 flere alkoholrelaterte dødsfall pr. år
- 25 pst. økning i fyllekjøring
- 20 pst. økning i antall voldtekter
- 20 pst. økning i alkoholrelatert vold
- 35 pst. økning i pågangen til rusomsorgen i Helsinki

Jeg spør: Er Fremskrittspartiet enig i at folk drikker mer hvis prisene senkes? Og: Vil Fremskrittspartiet likevel gå inn for en politikk som etter alle solemerker vil bidra til økt kriminalitet, flere ødelagte liv og flere dødsfall?

Presidenten: Presidenten må vel etter hvert venne seg til at med unge representanter følger det en del nye ord og uttrykk, som at politikk «ikke henger på greip», o.l. Vi får kanskje bare venne oss til at det blir en del av hverdagen hos oss også.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:10:10]: Kan jeg bli oppfattet som ung nå?

Presidenten: Nei.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:10:15]: Takk, da kan jeg gå videre.

Jeg takker for utfordringen og rosen fra SV.

Jeg tror hovedproblemet i forhold til rus ikke er bruk, men misbruk. Det er vel slik at man kan gjøre mange ting, men det er misbruket som er farlig.

Selv for justiskomiteen når den er ute og farter, eller møtes, er det slik at alkohol nytes uten at det fører til noen særlige negative reaksjoner av den grunn – så lenge alt skjer med måtehold. Det er misbruket som er farlig. Så jeg går ut fra at svaret er: Det er avhengig av hvordan den enkelte forholder seg til det man benytter seg av, uansett hva det måtte være.

Knut Storberget (A) [11:11:08]: Jeg antar at også for Fremskrittspartiet – bak all humor og bak alle formuleringer – er det viktig at det vi nå vedtar i Stortinget, faktisk skal ha effekt i forhold til kriminalitetsbekjempelse.

Det er altså slik at vi står overfor det at vi i fjor avsa rekordartet mange straffereaksjoner i Norge, over 200 000. Samtidig vet vi at vi har en kriminalomsorg som bidrar til at de som kommer ut av fengselsportene, begår ny kriminalitet – over 50 pst. av dem begår ny kriminalitet. Fremskrittspartiets løsning på dette er altså at man ikke har en eneste krone til økt drift, når man har anledning til å forhandle fram økte driftsmidler til justis-sektoren – ikke én krone for å gjøre noe med gjengangerproblemet.

Ser Fremskrittspartiet utfordringen i forhold til kriminalomsorg og det å forhindre den økningen, og for så vidt det omfanget, av gjengangere vi nå ser?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:12:18]: Det er klart jeg ser utfordringen.

Representanten Storberget tar opp noe som er viktig. Samtidig tør jeg gjøre ham oppmerksom på at for inneværende år er det altså et budsjettforlik mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som har ført til en styrking på 10 mill. kr, hvis jeg ikke husker feil. Og selv om vi ikke har prioritert det, er vi tre ganger så gode som Arbeiderpartiet når det gjelder neste år.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:13:00]: SVs hovedprioritering i justisbudsjettet er, i år som i fjor og i forfjor, kriminalomsorgen. Grunnen er, i år som i fjor og i forfjor, at kriminalomsorgen er det desidert svakeste leddet i straffesakskjeden.

SV mener at denne regjeringa har ført en skandaløs politikk for kriminalomsorgen. Vi frykter at resultatet av stappfulle celler – på fint kalt «høyt belegg» – dubleringer, midlertidige plasser og færre ansatte til å passe på og jobbe med innsatte vil gi flere svingdørsfanger, dårligere sikkerhet, høyere sykefravær og mer bruk av straff som disiplineringmetode inne i fengslene. I tillegg står, som vi vet, nesten 2 000 straffedømte i kø, noe som fører til at straffen mister mye av sin effekt. At mange som har gått ute og ventet i måneder og år, settes på lukket anstalt, er ikke alltid så godt å forstå. Ansatte ved Ringerike fengsel kan fortelle om straffedømte som selv møter opp til soning, unge mennesker og førstegangssonere, som åpenbart ikke vil komme ut igjen på den andre sida med bedre odds enn de hadde da de kom.

Da jeg besøkte Ringerike fengsel tidligere i år, fortalte en av fangene der – han kan vel karakteriseres som mer eller mindre profesjonell og temmelig kynisk, vil jeg si – hvordan han ved første gangs innsettelse ble plassert på Ullersmo, sammen med langt mer hardbarka kriminelle enn han sjøl hadde rukket å bli. Da han ble sluppet ut igjen, hadde han en tjukk adressebok og mange nye planer, men ingen framtidsplan. Nå satt han altså på Ringerike, men han mente at mye kunne vært gjort annerledes for å få ham inn på en smalere sti.

De som ranet NOKAS i Stavanger og drepte en høyt ansett politimann, startet sannsynligvis med langt mindre alvorlig kriminalitet. Fengslenes store ulempe er at de fungerer som nettverksbyggere mellom folk vi helst vil *ikke* skal knytte tette bånd, i tillegg til at en kriminell kultur får ytterligere næring.

Hvorfor diskuterer vi ikke oftere hvilke alternative muligheter vi har? Hvorfor er svaret nesten automatisk «lukkede plasser», uten at vi har sett nærmere på om dette er det som størstedelen av fangene faktisk trenger for å bryte med en kriminell livsstil? Det er jo dette som er målet, eller hva?

Fafos rapport, Levekår blant innsatte, av Friestad og Skog Hansen, ble utgitt tidligere i år og gir oss verdifull informasjon både om hvordan samfunnet kan forebygge kriminalitet langt mer effektivt enn vi gjør i dag, og om hvordan vi skal klare å reintegrere dem som sitter inne. Fafo-rapporten viser at innsatte i norske fengsler preges av et mangfold av alvorlige problemer, som problemer i oppveksten, manglende utdanning, rus- og helseproblemer, arbeidsledighet og fattigdom. Rapportens hovedkonklusjon er at innsattes levekårssituasjon er særlig vanskelig fordi den er preget av opphopning av levekårsproblemer; tre fjerdedeler har problemer på to eller flere levekårsområder. Opphopningen av levekårsproblemer henger sammen med innsattes oppvekstforhold: jo flere oppvekstproblemer, desto vanskeligere levekår som vok-

sen. Vellykket reintegrering i samfunnet kan ikke sikres gjennom enkelttiltak, men må ta utgangspunkt i en helhetlig forståelse av marginaliseringens omfang i denne gruppa. Dette sier forfatterne.

SV mener at det er mangel på prinsipiell tenking i kriminalpolitikken. Vi har lenge etterlyst en plan over hvor mange fengselsplasser det vil være behov for i et tiårs-perspektiv, og ikke minst hva slags plasser dette bør være, sånn at vi kan ta en skikkelig diskusjon om straffens innhold. Vi etterlyser en bemanningsplan i kriminalomsorgen og i friomsorgen, bl.a. fordi vi ser at det er mangel på ansatte.

SV er bekymret for at den ensidige diskusjonen om soningskøene og det påfølgende presset på å ta inn flest mulig til soning flytter fokuset vekk fra spørsmålet om straffens innhold. For hva hjelper det med fengselsstraff, når færre blir fulgt opp mens de soner? Hva hjelper det med fengselsstraff, når det samtidig kuttes i skole- og bibliotekstilbud? Vi vet jo at lese- og skrivevansker er utbredt, og at utdanningsmønsteret blant innsatte er omtrent det motsatte av det som preger befolkningen for øvrig. Hva hjelper det rusmiddelavhengige fanger at svaret på deres avhengighet i hovedsak er flere urinprøver og flere narkohunder, uten at det gis noe tilbud om hjelp? Det hjelper samfunnet i den perioden de er «ute av sirkulasjon», som det heter, hvis man vil gjøre dette mindre til et spørsmål om mennesker, men det hjelper fint lite hvis det er et mål at kriminaliteten ikke skal gjenta seg og kanskje til og med bli grovere.

SV er opptatt av hvor mange som får sone straffen sin etter straffegjennomføringsloven § 12. Og ser vi nærmere etter, ser vi at antallet innsatte som fikk denne type institusjonssoning, var 430 i 1996, mens bare 233 menn og 13 kvinner fikk sone på denne måten i 2003 – altså en nedgang. Ambisjonsnivået for inneværende år er heller ikke mye å skryte av, faktisk er målet færre soningsdøgn i institusjon i år enn det var totalt i fjor. På bakgrunn av den kunnskapen vi nå har, at minst seks av ti innsatte har alvorlige rusproblemer, er det uforståelig at det ikke gjøres mer for denne gruppa.

Jeg har lest en søknad fra Kriminalomsorgen region øst om å etablere et dagsenter og en poliklinikk for innsatte med rusmiddelavhengighet. Jeg håper virkelig at forslaget blir vurdert seriøst. I søknaden går det fram at i region øst, hvor man er så privilegert at man har 20 ekstra behandlingsplasser som en følge av Stifinner'n, nå om lag 12 pst. av de rusavhengige fangene av et rehabiliterings- og behandlingstilbud i Kriminalomsorgens regi. Og da er rusprogram, som altså *ikke* kan kalles et behandlingstilbud, inkludert i tallet. Regionen konkluderer med følgende: «Totalt kan vi kun tilby en brøkdel av våre innsatte et adekvat behandlingstilbud.» SV mener at virkeligheten burde sett motsatt ut: *Alle* rusmiddelavhengige fanger burde tilbys behandling fra første dag. Disse menneskene er jo egentlig servert på et sølvfat. Tenk hvis behandlingsapparatet hadde servert tilbudet sitt på det samme sølvfatet! I stedet lar vi sjansen gå fra oss. Jeg vet at det kanskje skal opprettes en narkodomstol, noe vi ennå ikke har diskutert ferdig i SV. Personlig er jeg posi-

tiv, men skeptisk, fordi jeg frykter at det ikke vil bli bevilget nok penger, og at vi dermed ender opp med en ordning som gjør alle skuffet. Vi må få et tilbud som er tilpasset individuelle behov, der ettervernet er på plass, og der man ikke skyver vekk dem som i dag står frivillig i kø for å bli lagt inn.

SV vil dessuten utvide Stifinner'n, fordi dette er et veldig godt tilbud. Jeg hospiterer der i sommer, og det var helt utrolig å se hvordan de som soner der konfronter hverandre, oppmuntrer hverandre og støtter hverandre. Det som i den ordinære anstalten og ute i samfunnet ble kalt for tysting, kalles her kameratstøtte. Her er de ansatte tett på dem hele tida, de kjenner alle som oppholder seg der. I forkant og etterkant av permisjoner er det samlinger, diskusjoner og konfrontasjoner. Og det er beintøft å sitte der. Rusing på perm medfører ikke automatisk at man kastes ut, men er motivasjonen borte, eller folk ikke gidder å gi av seg sjøl, så må man ut. SV har stor tro på et sånt opplegg, fordi det handler om voksenopplæring, ansvarliggjøring og nettverksbygging. Men det handler også om å bli sett, å få prøvd evnene sine og å få tillit. Dessuten handler det om et samarbeid mellom kriminalomsorgen og rusomsorgen. Sist, men ikke minst, så er de forbilder, fordi ingen løslates uten at det står et tilbud og venter på dem utenfor murene.

SV prioriterer i år, som i fjor og i forfjor, utvikling av en verdig offer- og pårørendeomsorg. Ingen ville noen gang finne på å starte et prosjekt eller nedsette et utvalg for å vurdere om et menneske skulle få hjelp til å fikse et brukket bein eller en defekt lunge. Ofre for vold og seksuelle overgrep må derimot finne seg i at tiltak som kunne hjelpe dem, ikke fins på deres hjemsted, f.eks. voldtaktmottak, rådgivningskontor for kriminalitetsofre, at tiltaket er midlertidig, som f.eks. Alternativ til Vold, eller at de er nedleggings- og stengningstruet, som f.eks. incest- og krisesentre. De må ofte selv finne ut hvilke rettigheter de har, og de opplever ofte at de må kjempe for å få dem. SV vil at Kvinnevoldsutvalget skal følges opp i sin helhet, og at voldsoffererstatningsloven skal endres. Vi foreslår penger til å opprette en døgnåpen, gratis krisetelefon, flere rådgivningskontor for kriminalitetsofre, øremerking av ressurser til familievoldskoordinatorer, investering i avhørsutstyr samt tilskudd til krise- og incestsentre, bare for å nevne noe. I tillegg foreslår vi økte ressurser til de frivillige organisasjonene som jobber med kriminalitetsofre, og vi har foreslått opprettelse av Barnas Hus og krisesentre for barn.

Jeg vil si litt om politiet til slutt. Ranet av NOKAS i Stavanger endte i et tragisk drap på en vel ansett politimann og ble etterfulgt av flere episoder som involverer kriminelle med lang fartstid og etablerte nettverk, sannsynligvis med forgreininger ut av Norge. Det ble utarbeidet en meget interessant rapport i etterkant av dette ranet, med flere anbefalinger, deriblant at arbeidet med nytt nasjonalt etterretningssystem skal framskyndes, og at etaten skal prioritere to til tre kriminelle nettverk som skal bekjempes. Ett av disse bør være det organiserte ransmiljøet. I tillegg ble det gitt flere anbefalinger på utstyrssida og om avlyttingssikkert samband.

SV er opptatt av at organiserte miljøer skal splittes opp og ikke få fotfeste i Norge. Vi mener det er viktig å følge opp anbefalingene fra arbeidsgruppen. Vi vil at fengslene skal settes i stand til å ta ansvaret sitt, og vi er opptatt av at det inndras midler som er ervervet ved kriminalitet. Adgangen til omvendt bevisbyrde er viktig her. Det er ikke tvil om at inndragelse for denne typen profesjonelle kriminelle svir mer enn noen år bak murene.

Et annet eksempel på profesjonell kriminalitet jeg vil trekke fram, er den som angår kvinner spesielt. Trafficking, eller handel med kvinner og barn i prostitusjonsøyemed, er en alvorlig krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter, og Norge har et stort ansvar som mottakerland og som et land med innbyggere som både tjener penger på disse menneskenes skjebne og utnytter dem seksuelt. Dette ansvaret mener vi i SV at Norge burde tatt langt mer alvorlig enn vi faktisk gjør.

For det første mener vi det er uholdbart at innvandringspolitiske hensyn tydeligvis er satt i førersetet, noe som har ført til at politiet har fengslet og bortvist kvinner som vi egentlig burde tatt godt vare på. Ekstra grotesk mener vi det blir når vi får eksempler på saker der kvinner har fått fengselsstraff fordi de hadde falske papirer, mens bakmennene går fri. SV mener at dette er et bevis på at Norge er mer opptatt av å sende et varselssignal til illegale innvandrere enn å ivareta kvinnenes rettigheter og beskyttelsesbehov. Tilbudet om en refleksjonsperiode har åpenbart ikke appellert, og det er kanskje på tide å spørre seg hvorfor. SV mener at disse kvinnene bør tilbys midlertidig opphold uten vilkår, sånn at tryggheten kommer på plass helt fra starten av. Dette har OSSE anbefalt. Det er alvorlig at oppfatningen disse kvinnene sitter igjen med, er at politiet i Norge ikke vil hjelpe dem, tvert imot. Vi mener at det i tillegg må opprettes en prostitusjons- og hallikgruppe, tilsvarende den Oslo-politiet hadde inntil 1991. Denne gruppa gjorde et meget viktig arbeid og oppnådde en tillit hos aktørene i prostitusjonsmiljøene som det er urealistisk å tro at man oppnår når ansvaret i politiet er spredt.

SV er også veldig opptatt av at Norge må bli tøffere med menn som bruker vold mot kvinner, såkalt familievold, og at midler til familievoldskoordinatorer må øremerkes fram til dette er blitt en etablert ordning. Vi mener at det må slås hardt ned på rasistisk kriminalitet og på hvitsnippkriminalitet. I dag er det altfor mange som bruker sin maktposisjon, enten denne er kjønnsbasert, klassebasert eller etnisk basert, uten at det får konsekvenser. Dette vil vi arbeide for å forandre på, og vi vil fortsette å foreslå tiltak som vil bøte på dette. Vi vil ha et politi som samarbeider tett med andre som jobber med barn og ungdom lokalt, sånn som bl.a. Stovner og Manglerud politistasjoner gjør. Vi vil at kommunene skal ha plikt til å tenke kriminalitetsforebygging når de driver arealplanlegging, og at langt flere kommuner tilknyttes SLT – Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak. Vi vil ha et politi som fortsetter å utvikle og ta i bruk metoden Problemorientert politiarbeid, et politi som brukes mer aktivt som rådgiver av lokale myndigheter.

SV mener at god forebygging må være utgangspunktet for all kriminalpolitikk. Da er det viktig å vite hva det er som skaper kriminalitet. Det fins ikke noe entydig svar på dette, men Fafo-rapporten gir i alle fall mange viktige indikasjoner, og SV har god politikk for å møte disse utfordringene. Vi frykter at kutt i kommuneøkonomien, problemene i rusomsorgen, lange køer i psykiatrien, større klasseforskjeller, kutt i skolen og tøffere krav til vellykkethet i samfunnet vil gjøre Norge mer brutalt. Barn og unge opplever dette mange steder i dag. Et godt utgangspunkt kunne ha vært å satse på en skole som først og fremst har til oppgave å finne fram til ressursene hos hvert enkelt barn, i stedet for å lete etter feil og mangler. Vi snakker stadig vekk om problembar og problemungdom. Men hvor ofte spør vi om det er noe galt med samfunnet rundt? Jeg tror at mye av problematferden skyldes et legitimt opprør mot strukturer som ikke passer ungdommenes behov, problemer hjemme som ingen har spurt om, eller at evnene deres ikke blir verdsatt og sett.

Jeg avslutter der og tar opp SVs forslag i innstillinga.

Presidenten: Representanten Inga Marte Thorkildsen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [11:26:36]: Arbeiderpartiet er enig med Sosialistisk Venstreparti når det gjelder spørsmålet om utfordringer i kriminalomsorgen. Vi er også glad for at for så vidt alle partier i justiskomiteen har gitt uttrykk for at man må satse på alternative reaksjoner.

Derimot har vi lagt merke til at SV i sin merknad vedrørende «drug court» stiller en del betingelser som vi langt på vei støtter, men det er én betingelse som jeg vil spørre om spesielt, og det gjelder frivillighet, at det skal være frivillig. Hva ligger det i dette? Er det ikke slik at det faktisk ville være bedre for en med rusproblemer å bli sluset inn i rehabiliteringsapparatet mot sin vilje enn mot sin vilje å bli sluset inn i en eller annen celle i Oslo fengsel?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:27:40]: Hvis det hadde vært så enkelt som representanten Storberget her framstilte det som, hadde svaret selvfølgelig vært ja.

Personlig tror jeg at tvang kan fungere til en viss grad, i hvert fall i en startfase. Men å få andre til å forandre seg mot sin vilje er det bl.a. mange kvinner som smertelig har erfart ikke fungerer, heller ikke i et forhold.

Det er vanskelig å skulle starte en behandling av mennesker som er helt uvillige. Det vi frykter, er at befolkningen får forhåpninger til «drug court» som ikke kan la seg innfri, rett og slett fordi man får dårlige resultater. Det er det ene. Det andre er at man i behandlingsapparatet risikerer å få en masse mennesker inn som ikke er villige, og som dermed ødelegger for de andre, som er der fordi de er motiverte. Vi tror at vi er nødt til å starte motivasjonen på en annen måte, f.eks. ved å ta i bruk § 12-soning i langt større grad. Det betyr jo at man først kommer i fengsel, og så skal man ha et tilbud om å kunne

sone ferdig straffen i institusjon. Vi mener at alle burde få det tilbudet.

Ingjerd Schou (H) [11:28:57]: Representanten Thorkildsen har lov til å prøve seg, men det blir feil. Regjeringen har prioritert kriminalomsorgen i tre år. Det er 33 pst. økning i budsjettene. Det er 350 nye fengselsplasser, og det er en dramatisk økning innenfor samfunnsstraffen.

Når Sosialistisk Venstreparti prioriterer 72 mill. kr mer til kriminalomsorgen og gir en levende beskrivelse av hvordan fengselsinnsattes situasjon er med hensyn til helse, rus, psykiatri og utdanningsnivå, må jeg si at det prinsipielt er lite konsistent når SV med disse 72 mill. kr ikke setter av noe til undervisning innenfor kriminalomsorgen, ikke prioriterer noe til psykiatri spesielt, eller til rus. Det Sosialistisk Venstreparti gjør, er å være opptatt av å gi penger til Stifinner'n, sommerens siste arbeidsplass. Man er opptatt av soning utenfor fengslet. Man er opptatt av mannskap og sikkerhetstiltak, særlig i forhold til tunge kriminelle, som er vel og bra. Og man er opptatt av å gi penger til frivillige organisasjoner som Alternativ til Vold, NOAS og andre. SV beskylder andre for ikke å gjøre noe, mens det derimot er SV som ikke prioriterer når man har sjansen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:30:24]: Jeg vil gjerne takke for det spørsmålet, for da får jeg muligheten til å redegjøre mer utførlig for hva det er vi har prioritert.

I vårt alternative statsbudsjett prioriterte vi 175 mill. kr ekstra til Kriminalomsorgen og 20 mill. kr mer til domstolene, i tillegg til 30 mill. kr mer til frivillige organisasjoner og tiltak som skulle gå til voldsofre osv. I vårt samarbeid med Arbeiderpartiet, hvor vi forholder oss til den ramma som er lagt av noen andre enn oss, prioriterer vi 72 mill. kr ekstra til Kriminalomsorgen på drift og 66 mill. kr mer til investeringer. I tillegg, hvis vi ser på de komiteene som har felt som toucher innpå justissektoren, prioriterer vi 25 mill. kr ekstra til fengselsundervisning, 5 mill. kr ekstra til fengselsbibliotek og 10 mill. kr ekstra til helsevesenet med fokus på psykiatri.

Så det var nok feil!

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

André Kvakkestad (FrP) [11:31:20]: Representanten Thorkildsen viste til at fengslet er et sted der det knyttes kontakter som en ikke nødvendigvis finner ønskelige. Dette er et meget relevant poeng. Når en ser at den organiserte kriminaliteten blir mer og mer internasjonal, vil det vel, slik jeg forstår SV, også oppfattes som uheldig at norske kriminelle knytter sterke og tette kontakter med utenlandske kriminelle personer. Er det slik at SV ser dette poenget og sånn sett vil støtte at kriminelle utlendinger som skal utvises umiddelbart etter soning, soner i egne anstalter, eller eventuelt om mulig soner i utlandet?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:32:34]: Det er helt klart et poeng. Jeg vet at Regjeringa har jobbet med å prøve å få etablert avtaler, sånn at man kan få utenlandske kriminelle som skal ut, til å sone i sitt hjemland. Det som er viktig for oss, er at man ikke skal bryte menneskerettighetene til det mennesket i utlandet. Det er et viktig prinsipp uansett, sjøl om det i noen sammenhenger kan være vanskelig å svelge.

Det vi også er veldig opptatt av, er at utvisningsvedtak må komme som en del av dommen, sånn at ikke folk blir sittende i fengslet og vente på at man skal få et utvisningsvedtak kanskje flere år etter at man har kommet inn til soning. Det er veldig belastende for dem som skal jobbe med den enkelte innsatte. Det er belastende for den innsattes familie, ikke minst. Og det er belastende for den innsatte sjøl, som ikke vet noen ting om framtida si. Sånn sett er det vanskeligere også å få jobbet med endring i forhold til den personen.

Men vi ser helt klart poenget, ja.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [11:34:04]: Stortinget vedtar i dag et særdeles godt justisbudsjett for 2005. Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har inngått budsjettforlik som sikrer helhet i justissektoren. Budsjettet viser den viktige sammenhengen mellom politiets kamp mot kriminalitet, domstolenes arbeid og Kriminalomsorgens rolle for straffedømte.

Vi øker politiets budsjett med 465 mill. kr neste år. Dersom man trekker ut beløpet som skal dekke pris- og lønnsvekst, blir bevilgningene til politiet økt med 331 mill. kr i 2005. Dette gir et aktivt og synlig politi. Resultatet er økt trygghet for folk i Norge.

Økte ressurser til politiet skal ikke gå til lønnsøknin-ger. Hensikten med bevilgningsøkningen er å få flere polititjenester. Det er f.eks. behov for økt innsats mot organisert kriminalitet og alvorlig økonomisk kriminalitet, mot voldsforbrytelser og narkotikaomsetning, og ikke minst er det nødvendig med større vekt på forebyggende politiarbeid. Jeg forventer at landets politiledere lojalt følger opp denne målsettingen.

Politiets innsats mot terror styrkes bl.a. gjennom midler til fem nye bombehunder ved Oslo politidistrikt. Vi stimulerer til mer bruk av problemorientert politiarbeid ved å avsette 0,5 mill. kr til et prosjekt i Buskerud politidistrikt. Vestfold politidistrikt får 2 mill. kr til gjennomføring av et familievoldsprosjekt. Og Sør-Trøndelag politidistrikt får 0,5 mill. kr til å utvikle bedre samarbeidsrutiner mellom politi, psykiatri og hjelpeapparatet for øvrig.

Stortinget legger nå til rette for at politiets arbeid blir i samsvar med de forventninger som samfunnet har. Når politiet blir bedre rustet i kampen mot kriminalitet, får domstolene også flere saker å behandle. Det er behov for å redusere saksbehandlingstiden i domstolene. Det er en kjensgjerning at straff serveres best varm.

Domstolenes driftsbudsjett styrkes derfor totalt sett med 35 mill. kr neste år. Vi ønsker ikke at domstolene skal bli en flaskehals i straffesakskjeden.

Kriminalomsorgens budsjett har økt med 33,9 pst. fra 2001 til 2005. Det er en meget betydelig budsjettøkning. Vi må like fullt erkjenne at det fortsatt eksisterer et behov for flere fengselsplasser, særlig på Østlandet.

Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har derfor blitt enige om å prioritere bygging av 29 nye soningsplasser neste år. Det etableres modulbygg ved Indre Østfold Føngsel, og politiarrestceller ved Drammen føngsel bygges om til lukkede føngselsplasser. Vi bevilger også 5 mill. kr til sikkerhetstiltak i føngslene.

På vegne av Kristelig Folkeparti vil jeg understreke at vi ser behovet for ytterligere permanent kapasitetsutvidelse i Kriminalomsorgen. Jeg vil særlig framheve behovet for bygging av nytt føngsel i Halden. Det er viktig at dette prioriteres i framtidige budsjetter.

Justispolitikken har ofte et for ensidig fokus på lovbrøtteren. Den kriminelle skal avsløres, dømmes og straffes, og klarer vi dette, er ofte inntrykket at jobben er gjort. Men det finnes også en tredjepart i dette bilde: ofrene og deres pårørende. Disse vies ofte liten oppmerksomhet, men i dette budsjettet tar vi hensyn til det.

Det er også viktig for Kristelig Folkeparti å stimulere det viktige arbeidet som gjøres i Stine Sofies Stiftelse for å utvikle en helhetlig og koordinert offer- og pårørendeomsorg innen justissektoren. Vi har derfor gjennom avtalen med Fremskrittspartiet bevilget 1 mill. kr ekstra til deres arbeid neste år.

Representanten Thorkildsen forteller i Dagsavisen den 30. november i år at SV har fremmet forslag i Stortinget om å opprette et Barnas Hus – et sted hvor kriserammede barn og deres familier kan få et helhetlig hjelpe- og behandlingstilbud. Nei, SV har fremmet forslag om en ny avhørsmodell for barn. Det er Kristelig Folkeparti, Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet som i budsjettforliket har blitt enige om å opprette et Barnas Hus i Norge. Dette vedtas i Stortinget i dag.

Barnas Hus skal gi trygghet under avhør, tilby oppfølgende behandling av barnet og gi de foresatte veiledning i en vanskelig situasjon. SV har fremmet forslag om en forbedret praksis for avhør av barn – det er noe annet og langt mindre. Jeg kunne valgt å polemisere i forhold til representanten Thorkildsen, men lar det være. Det mest fornuftige er kanskje kun å konstatere at hun synes vårt forslag og vår beslutning er så god at hun også vil sole seg i glansen av vedtaket. Gjennom etableringen av Barnas Hus vil barns rettsstilling styrkes, samtidig som man tilrettelegger for behandling av negative opplevelser. Det er en seier for barna i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anne Helen Rui (A) [11:39:28]: For ikke så veldig lenge siden vedtok flertallet i denne sal å ta vekk egenandelene på fri rettshjelp. Ved en foregående replikk til Ellingsen valgte han ikke å svare på spørsmålet fra repre-

sentanten Gjøl. Jeg ønsker derfor å spørre representanten Marthinsen, for oss som ikke kan forstå det: Hvorfor var det så veldig nødvendig å gjeninnføre egenandel på fri rettshjelp, og – når man får en avtale som gir mer penger på dette budsjettet – å greie å trumfe det igjennom i avtalen? Kan man forklare oss som ikke forstår det, hvordan dette henger sammen med at denne regjering sier at den vil hjelpe de fattigste i Norge? For det var jo nettopp de fattigste fjerningen av egenandelen var til hjelp for. Jeg vil gjerne ha en forklaring på dette.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [11:40:44]: Det er klart at representanten Rui trykker på et noe ømt punkt for Kristelig Folkeparti når hun peker på disse tingene. Det er ikke på de områdene vi har våre største ønsker om inntekter til staten for å dekke andre utgifter. Men som en statsminister som vi kjenner fra dette hus sa en gang, alt henger sammen med alt, også i et budsjett, og det er i en slik sammenheng de ulike postene settes sammen, for så til slutt å utgjøre den helheten som blir resultatet. For Kristelig Folkeparti er det helt opplagt et poeng, slik som representanten Rui understreket, å ha en politikk som tar hensyn til de fattigste, og som vil hjelpe dem ut av deres vanskelige situasjon. Vi vil også forsøke å gjøre det i framtiden.

André Kvakkestad (FrP) [11:42:06]: Marthinsen var, etter hva jeg kunne forstå, strålende fornøyd med resultatet av budsjettforhandlingene og avtalen, og det gleder meg også at han på en slik god måte kunne vise til hvilke positive tiltak man har fått rom til nettopp på grunn av samarbeidet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Jeg undres da på om det er slik at Marthinsen ser at forhandlingene og resultatet man oppnår med Fremskrittspartiet, er så positive at han mener at man bør fortsette å satse på Fremskrittspartiet som samarbeidspartner.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [11:43:03]: Det er ingen grunn til å legge skjul på at det har vært – som også representantene Ellingsen og Helleland har sagt tidligere i dag, og jeg regner med at også justisministeren, når hans tid er inne til å bestige talerstolen, vil bekrefte det – et utmerket samarbeid i justiskomiteen mellom de partier som nå er nevnt, med tanke på å komme fram til en enighet om dette budsjettet. Jeg vil si at i de sju årene jeg har sittet på Stortinget, tror jeg kanskje dette har vært, skal vi si, den hyggeligste og den enkleste måten å komme fram til løsninger på, fordi man var så enige om de tingene man ønsket å satse på, og det var inspirerende. For Kristelig Folkeparti er det alltid viktig å kunne samarbeide med andre partier. Vi vil også i framtiden ta sikte på at vi kan samtale og samarbeide positivt med alle partier på Stortinget.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:44:27]: For SV er det viktigste at vi faktisk får gjennomslag for et Barnas Hus. Det er det som betyr noe. Men jeg kan ikke sitte stille og høre på at representanten Marthinsen i beste fall

sprer usannheter om hva det er vi har foreslått. I vårt forslag, som han åpenbart ikke kan ha lest, står det bl.a. noe om hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for et Barnas Hus. Der går det ikke bare fram at dette skal være en ny avhørsmodell, men at man også skal ha et terapeutisk og behandlingsmessig tilbud tilknyttet Barnas Hus. Så spørsmålet blir da om saksordføreren er for lat til i det hele tatt å ha lest dette forslaget, eller om det er slik at man sprer usannheter i Stortinget?

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [11:45:27]: Jeg tror jeg fortsatt skal la være å polemisere mot representanten Thorkildsen, og overlate latskapen og eventuelt andre beskrivelser til utsagnets egen mor.

For Kristelig Folkeparti, for Høyre, for Venstre og for Fremskrittspartiet har det i denne forhandlingen vært viktig å snakke sammen om det som har vært en fortsettelse av det som begynte som et Barne-Kripos. I den forbindelse er forslaget om å se på et mulig pilotprosjekt for et Barnas Hus trukket inn. Justisministeren har vært på Island og sett dette, og kjente til hva dette var, og vi har drøftet disse tingene. I det samarbeidet som skjedde under budsjettforhandlingene, ble dette resultatet.

Jeg akter ikke å føye til noe annet, som vil kunne forstås som en polemisk uttalelse til replikanten.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed avsluttet.

Marit Arnstad (Sp) [11:46:52]: Senterpartiet er ikke representert i justiskomiteen, og jeg skal begrense meg til å kommentere et par punkter i budsjettinnstillingen – en budsjettinnstilling som for øvrig, etter Senterpartiets mening, er preget av ganske mange punkter der man har ganske bred enighet, med det unntak at det er et betydelig skille i komiteen og mellom partiene når det gjelder vektning av satsing på politietaten i forhold til kriminalomsorgen.

Senterpartiet vil i den sammenhengen velge å støtte flertallets forslag til ramme, med den bakgrunn at vi mener at årets bevilgning innenfor politietaten er for lav. Det har vært satt inn for lite ressurser, og det betyr at behovet både for å rette opp det nivået man har i år, og også for å satse videre, er stort.

Senterpartiet ser fram til den varslede evalueringen av politireformen i begynnelsen av neste år, som også blir pekt på i innstillingen. Vi synes det er viktig at det blir gjennomført en brukerundersøkelse for å kartlegge hva vi som innbyggere i lokalsamfunnene synes om politiets innsats. Vi synes også det er viktig at innbyggernes synspunkt tas alvorlig, når undersøkelsene deretter skal sammenfattes.

Senterpartiet har også merket seg at komiteen spesielt peker på at ordførerne skal kontaktes for å bli hørt. Det ser vi på som en innrømmelse av at sommerens debatt og kritikk av økonomisk underfinansiering av politireformen har vært berettiget.

Senterpartiet er opptatt av at antall tjenestesteder innenfor politietaten må opprettholdes, og vi er glad for at det nå er fastslått fra Regjeringens side. Samtidig er det

viktig at tjenestestedene beholder både politifaglig kompetanse og mulighet til å prioritere både det etterforskningsmessige og det forebyggende arbeid. Komiteen sier for så vidt i innstillingen at disse forholdene ikke må svekkes. Vi synes da det er grunn til å understreke at de begivenhetene vi har sett de siste årene, viser at det vil være nødvendig å styrke det politifaglige arbeidet når det gjelder både å ivareta etterforskningsmessige sider og å kunne prioritere den andre viktige biten av arbeidet, nemlig den forebyggende delen.

Så har Senterpartiet også merket seg av innstillingen at Arbeiderpartiet og SV benytter justisbudsjettet til en omkamp om en del vedtatte endringer i tomtefesteloven. Det oppfatter Senterpartiet som uryddig og utidig. Særlig vil vi vise til forslag nr. 5, underpunkt 3, der disse partiene tar til orde for å endre den forskriften som nylig er vedtatt når det gjelder hvilket begrep man skal legge til grunn ved salg innenfor landbrukseieendommer. Arbeiderpartiet og SV mener at festerne skal ha rett til innløsning dersom festeavgiften utgjør mindre enn 10 pst. av brutto inntekt. Det er et forslag som vil føre til at unntaket for innløsning blir helt illusorisk, og det vil innebære en undergraving av inntektsgrunnlaget for landbruksnæringen. Dessuten bygger forslaget på den oppfatning at driftsutgifter utgjør en del av inntekten til yrkesutøvere, hvilket vi mener er ganske merkverdig.

Senterpartiet deler mange av de synspunktene som kommer fram gjennom en bred enighet i justiskomiteen. Jeg skjønner at en har behov for å skape debatt i salen i dag, men utenom den ulike vektleggingen en har på kriminalomsorg og politietat, må jeg si at jeg synes det er positivt at justiskomiteen og partiene på Stortinget så bredt er enige om en rekke av de forhold som beskrives i budsjettinnstillingen.

Senterpartiet vil for øvrig stemme for flertallsinnstillingen, som nevnt. Vi vil i tillegg stemme for forslagene nr. 3 og 4 samt punkt 4 – og kun punkt 4 – under forslag nr. 5.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [11:50:46]: Til Senterpartiets representant Marit Arnstad har jeg lyst til å replisere at det forslaget som ligger til behandling i Stortinget i dag i forhold til tomtefestelovgivning, slett ikke er noen omkamp. Den forskrift som hun påstår skal være vedtatt, er nettopp sendt ut på høring og er jo i høringsgrunnlaget for så vidt endret ut fra hva forutsetningene for Stortingets behandling var. Det er bakgrunnen for at dette forslaget tas opp. Så jeg vil gjerne utfordre Senterpartiets representant til å gå nærmere inn i dette, slik at man ser hva som faktisk er realiteten.

Samtidig utfordrer jeg henne til å se på det forslaget som nettopp handler om statlig eiendom og statlig styrte fond, om man der skal være mer fleksibel i forhold til innløsning, noe jeg mener å erindre Senterpartiet tok til orde for i debatten om tomtefeste, for at ikke staten selv skulle være en pådriver og ødelegge for mange av landets bønder. Der bør jo Senterpartiet kunne bidra med støtte.

Marit Arnstad (Sp) [11:51:57]: Først må jeg få lov til å si at jeg setter pris på å få replikk. Det er ikke så ofte man får det når en stepper inn i en debatt der en ikke har deltatt i komiteen og i utarbeidelsen av innstillingen.

Senterpartiets poeng i forhold til tomtefesteloven, uansett om forskriften er vedtatt eller ikke, er at forskrifter utarbeides av Regjeringen, de dikteres ikke av Stortinget. Det finnes ikke grunnlag i den innstillingen som ble vedtatt i Stortinget, for at en skulle vedta noen forskrift basert på de prinsippene Arbeiderpartiet og SV her legger opp til. Det finnes heller ikke noe grunnlag, etter Senterpartiets mening, for at Stortinget skal diktere det som åpenbart er Regjeringens oppgave, nemlig å gi forskrifter. Det tror jeg kanskje Storberget i en annen sammenheng, i en annen tid, ville satt pris på at man hadde utvist en viss ryddighet i forhold til.

Presidenten: Marit Arnstad kommer til å bli ytterligere fornøyd, for her kommer det enda en replikk.

Trond Helleland (H) [11:53:04]: Det er veldig hyggelig å konstatere at et parti som ikke er representert i justiskomiteen, velger å støtte flertallsinnstillingen, der økninger i politibevilgningene blir prioritert.

Jeg synes det er interessant å konstatere at Senterpartiet så tydelig markerer avstand til Arbeiderpartiet og SV i denne saken, og jeg er også veldig glad for den kontante avvisning representanten Arnstad har av Arbeiderpartiets spill når det gjelder tomtefesteloven. Jeg regner med at representanten Arnstad vil fortsette det gode arbeidet for å slå tilbake den type spill som representanten Storberget stadig legger opp til når det gjelder tomtefesteloven, og håper at det arbeidet også vil bli videreført i neste periode, selv om representanten Arnstad da har forlatt Stortinget. Så jeg takker for den støtten vi får, og er veldig glad for det. Det borger dårlig for det kommende samarbeidet mellom de tre partiene som nå ønsker å danne regjering.

Marit Arnstad (Sp) [11:54:26]: Ja, for å si det slik: Høyre har gjort nok skade i tomtefesteloven om ikke Arbeiderpartiet skal få lov å gjøre enda mer skade! (Munterhet i salen)

Det var Høyre som framla en lov som tillot innløsningsrett, noe som prinsipielt burde ha vært et stort problem for Høyre. At Høyre i det hele tatt valgte å legge fram den loven som åpnet for innløsning, var et problem. Men når Høyre har gjort det, og fått med et flertall i Stortinget på det, synes vi det iallfall er viktig at ikke Arbeiderpartiet får lov å gjøre enda mer skade i den saken.

For øvrig må jeg få lov å minne om når det gjelder det faktum at vi støtter flertallets ramme, at bakgrunnen for det er at vi synes at inneværende års budsjett, som ble framlagt av den regjering som Trond Helleland også sogner til, var altfor dårlig. Det forliket som Regjeringen da inngikk med Arbeiderpartiet, var for dårlig. Vi mener også at den nysalderingen som i dag skal behandles, viser det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:55:47]: Min viktigste oppgave som justisminister er å sikre borgerne trygghet, demokrati og rettssikkerhet. Rettssikkerhet innebærer at borgerne skal beskyttes mot overgrep fra myndighetene eller fra andre borgere. For å sikre den enkelte innbygger trygghet er arbeidet med å forebygge og bekjempe kriminalitet og redusere sårbarheten i samfunnet sentralt.

I forslaget til statsbudsjett for 2005 prioriteres trygghet, sikkerhet og beredskap. Politiet er hovedsatsingen i forslaget, med en økning på om lag 0,25 milliarder kr. Satsingen skal gi et mer aktivt politi, særlig i forhold til å forebygge barne- og ungdomskriminalitet, bekjempe alvorlig og tung organisert kriminalitet og håndtere akutte situasjoner. Bevilgningene til politiet er økt ytterligere under budsjettbehandlingen, og det er jeg selvfølgelig glad for.

I Regjeringens budsjettforslag for 2004–2005 har samfunnsikkerhet og beredskap, domstolene og spesielt kriminalomsorgen med kapasitetsutvidende tiltak blitt prioritert. Bevilgningsøkningen til kriminalomsorgen har vært helt nødvendig og bidratt til reduksjon i soningskøen.

Utover den nevnte styrkingen av politiet skal den foreslåtte økningen i bevilgningene til domstolene i 2005 primært dekke utgifter til lokalprosjekter og omstillingsutgifter, men også bidra til å få redusert saksavviklingstiden og nedarbeide beholdningen av saker noe. Kriminalomsorgens bevilgning er foreslått økt for bl.a. å dekke helårseffekten av kapasitetsutvidende tiltak i 2004. Bevilgningen til Politihøgskolen foreslås styrket for å kunne ta opp tre nye klasser. Den høyere påtalemyndighet styrkes også noe.

I en tid da USA og Europa i tillegg til resten av verden har opplevd terroranslag, er tiltak innenfor samfunnets sikkerhet og beredskap prioritert. Økt bevilgning til PST samt innføring av biometriske kjennetegn i pass skal bidra til dette.

Jeg er svært glad for at justissektorens budsjettramme er økt med 275 mill. kr under behandlingen av budsjett-rammene. Politibudsjettet får dermed, justert for tekniske forhold, totalt en økning med ca. 465 mill. kr. Under budsjettbehandlingen er videre kriminalomsorgens budsjett styrket med 30 mill. kr, domstolenes med 25 mill. kr og redningstjenestens med 1 mill. kr. Politiet er etter dette enda bedre rustet til å bekjempe et stadig mer sammensatt kriminalitetsbilde både i nærmiljøet og når det gjelder organisert kriminalitet. Rammeøkningen innebærer at straffesakskjeden for øvrig også styrkes.

Regjeringen er opptatt av en effektiv behandling i straffesakskjeden, slik at tiden mellom anmeldelse, pågrepelse, dom og soning minimeres. Regjeringen har fremmet en rekke tiltak for å få en hurtigere flyt i straffesakskjeden: Det er innført tiltak i forbindelse med straffeprosessen. Bruken av alternative konfliktløsningsmodeller er økt, slik at presset på den øvrige straffesakskjeden er redusert. Det er lagt vekt på økt samarbeid mellom politiet, påtalemyndigheten, domstolene og kriminalomsorgen.

Den senere tid har den alvorlige og organiserte kriminaliteten vist en økende hensynsløshet og råhet. Forbrytelser gjennomføres med økt bruk av vold og våpen. Politidirektoratet har utarbeidet en rapport etter Stavanger-ranet som belyser politiets beredskap og utstyr. Justisdepartementet følger opp rapporten, og noe av det vil man komme tilbake til i forbindelse med nysalderingen for 2004 senere i dag. Den organiserte og alvorlige kriminaliteten skal møtes med alle tilgjengelige metoder. Også nye metoder bør vurderes. Det er i tillegg viktig med et tett internasjonalt samarbeid. For å møte de nye utfordringene endres også politiets organisering. Et nytt særorgan, Nye Kripos, blir etablert fra 1. januar 2005.

Arbeidet med å forebygge og bekjempe handel med kvinner og barn fortsetter gjennom iverksetting av Handlingsplanen mot handel med kvinner og barn. Det er laget en handlingsplan over tre år mot økonomisk kriminalitet.

Kriminalitet kan bekjempes ved forebygging og irettføring. Ved siden av at man innad i straffesakskjeden må samarbeide nært og godt, er samarbeidet med andre samfunnsaktører viktig. Det er tatt initiativ for å bedre samarbeidet mellom politiet og helsevesenet. Innenfor kriminalomsorgen skal forvaltningssamarbeidet bidra til at kvaliteten på innholdet i soningen bedres, og at den innsatte forberedes på livet etter soningen. Det tas sikte på å igangsette prøveprosjekter med et dommerledet narkotikaprogram, eller «drug court», for rusmiddelmissbrukere. Justisdepartementet arbeider også for å legge til rette for at lovbryter, offer og lokalsamfunnet skal kunne møtes for å bidra til gjenoppretting av materielle skader og bearbeiding av mellommenneskelige relasjoner – såkalt forsoningsjus eller «restorative justice».

Justisdepartementet vil i 2005 samarbeide med andre berørte departementer om en ny handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet. Regjeringen har laget et treårig pilotprosjekt – «SNU unge lovbrytere i tide». Det legger vekt på systematisk forvaltningssamarbeid og skal bidra til at unge lovbrytere får nødvendig hjelp til et verdig liv uten kriminalitet. Politidirektoratet vil i 2005 lage en strategi for bekjempelse av barne- og ungdomskriminalitet.

Rettsikkerhet er en del av rettsstatens verdigrunnlag. Justisdepartementet arbeider med oppfølgingen av f.eks. Tvistemålsutvalget og Advokatkonkurransutvalget, som omhandler hvordan tilgang til juridisk bistand og konfliktløsning kan ivareta den enkelte borgers rettigheter på en best og mest mulig effektiv måte. Justisdepartementet har oppnevnt et utvalg som skal utrede pårørendes og ofres straffeprosessuelle stilling. I tillegg skal en arbeidsgruppe se på ikke-rettslige problemstillinger knyttet til pårørendes og ofres møte med politiet og rettsapparatet.

Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om politirollen neste år. Med utgangspunkt i utfordringer og utviklingstrekk i samfunnet vil politiets oppgaver, samarbeid med andre offentlige og private aktører, spesielt Forsvaret, bli belyst. Politiets bemanning, utdanning og rekruttering, samt fordeling av ressurser i etaten, vil bli vurdert. Meldingen vil også inneholde en evaluering av politireformen.

Det har i år vært en debatt rundt politireformen. Gjennomføringen av reformen har vært helt nødvendig for å møte det nye kriminalitetsbildet og samtidig få et mer aktivt og utadrettet politi. Sentrale mål har vært kompetanseheving i alle ledd og mer effektiv ressursutnyttelse.

Organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet vil også fornyes. Politi- og lensmannsetatens lokale forankring blir ytterligere styrket gjennom denne fornyelsen. La meg tilføye at det ofte er via grep i sentraliseringen i samfunnet at man tømmer institusjoner for innhold. Men nettopp gjennom dette grepet på den sivile rettspleie på grunnplanet har man sørget for at institusjoners innhold styrkes. Vedrørende denne styrkingen kan man – som jeg tidligere har sagt her i salen – se det på den måten at om så sognepresten skulle forsvinne som statsansatt lokalt, vil politiet forbli. Det bør antakelig vektlegges, siden denne statsråd selv er medlem av statskirken: Jeg er for et skille mellom kirke og stat, så dette er uttrykk for at noe er lokalt tungt forankret. Norge er et sammensatt og grisgrendt land i verden, har noen sagt. Ja vel – politiet skal være til stede.

Andelen av befolkningen som utsettes for vold, er relativt sett lav og stabil, men likevel bekymringsfull og svært belastende for dem som utsettes for den. Vold skaper frykt og er meget alvorlig for dem som rammes. Regjeringen har derfor laget en handlingsplan med 30 tiltak mot vold i nære relasjoner for perioden 2004–2007. Ordningen med mobile voldsalarmer er gjort landsdekkende. Politidirektoratet skal fortsatt styrke ordningen med familievoldskoordinatorer. De to siste årene har innholdet i straffegjennomføringen, særlig for rusmiddelmissbrukere og voldsdømte, blitt prioritert. Dette videreføres i 2005.

Utvidelse av fengselskapasiteten har hatt høy prioritet de siste årene. Fra 2002 til utgangen av 2004 øker kapasiteten med 320 plasser. En rekke nye plasser vil bli tilgjengelige i 2005 som følge av plasser som ferdigstilles i 2004. Behandlingen av budsjettet i komiteen vil dessuten bidra til at det vil bli opprettet i alt 29 nye plasser tidlig på høsten 2005. Justisdepartementet arbeider aktivt for å øke fengselskapasiteten ytterligere. Det er viktig å finne en reaksjonsform som er tilpasset den straffbare handling og den straffedes situasjon. Justisdepartementet er opptatt av både positive reaksjonsformer overfor dem som vil gjøre opp for seg, og strengere behandling overfor dem som misbruker tillit, og organiserte kriminelle. Det har vært en betydelig økning i antallet iverksatte dommer på samfunnsstraff siden 2002. Antallet promilleprogrammer har også økt. Framskutt løslatelse ble tatt i bruk i 2004 for dem som tilfredsstiller kravene til prøveløslatelse. Ordningen utvides noe i 2005. Køen av dømte som venter på soning, har gått i riktig retning fra sommeren 2003 og til nå. Pr. 15. oktober var køen på 1 896 dommer. Dette viser at tiltakene for å utvide kapasiteten, økt bruk av alternative reaksjonsformer og bruk av framskutt prøveløslatelse har hatt en positiv effekt på soningskøen.

Som et ledd i arbeidet med å styrke innsatsen for samfunnsikkerhet foreslår Regjeringen også å innhente tilbud på etablering av et felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsetatene og inngå kontrakt i et første

utbyggingsområde på det sentrale Østlandet. I forslaget til statsbudsjett for 2005 er dessuten bevilgningen til redningstjenesten foreslått økt for å starte arbeidet med å opprette en ny sivil redningshelikopterbase i Florø med døgnkontinuerlig tilstedevakt, og det er lagt inn midler i forbindelse med den internasjonale rednings- og beredskapsøvelsen Barents Rescue.

Den betydelige økningen av justissektorens budsjett for 2005 innebærer en forpliktelse for straffesakskjeden generelt og politiet spesielt. Det er viktig at publikums forventninger og de mål som er satt for straffesakskjeden, innfris. Sektorens ressurser må derfor brukes effektivt. Sektorens viktigste ressurs er ansatte og ledere, deres kunnskap, innsats, kreativitet og samarbeidsevner. Det er det som er avgjørende for at Norge er et trygt samfunn.

La meg tilføye helt til slutt: Etter å ha besøkt 42 fengsler og etter å ha besøkt politidistrikter er jeg stolt av dem jeg er sjef for. Det er mennesker som yter en samfunnsinnsats som det står stor respekt av. Spesielt i kriminalomsorgen møter man en samfunnsånd som kanskje er på hell i andre deler i Norge. Man møter folk som stiller opp, som tar vare på fengslene og bryr seg på en god måte. Og som jeg tidligere har sagt: I Hamar ville neppe idrettsstevnene kunne gått uten at ansatte og innsatte hadde stilt opp som frivillige.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [12:06:09]: Stortinget gjorde etter Arbeiderpartiets mening et særdeles fornuftig vedtak i fjor: en presisering i forhold til det å opprettholde antallet tjenestesteder rundt omkring i det ganske land. Det er for så vidt i samsvar med det justisministeren nå sier, at er det en som skal bli igjen når de andre har reist – vi får håpe at han ikke skal bli igjen for å slukke lyset – er det lensmannen. Men så er det, som også justisministeren er inne på, spørsmål om hva slags rolle denne personen skal ha. Hva slags rolle skal det lokale politiet ha? Jeg mener å erindre at også en samlet justiskomite var opptatt av at disse lensmennene skulle være autoritetspersoner lokalt. Kan justisministeren i dag forsikre Stortinget om, når han nå skal gå igjennom fase II i politireformen, at lensmennene og polititjenestestedenes ledere vil beholde sine politimessige fullmakter og sin politimessige autoritet og også bli tilført nødvendige ressurser, slik at de faktisk kan utøve god og reell politivirkosomhet?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:07:12]: Fase II i politireformen er beskrevet i budsjettproposisjonen langs tre framrykningslinjer: At man finner gode samarbeidsformer som nå, at man deler på jobber, slik man f.eks. har gjort i Sogn og Fjordane, altså at noen tar trafikk og noen tar voldskriminalitet, eller at man har en regionmodell, hvor en lensmann blir den første blant likemenn

eller likekvinner i å samordne drift. Det er jo det justiskomiteen også har lagt til grunn i sin kommentar, at hvis man skal sentralisere noe, er det rent administrative oppgaver. Det er den tilpasningen som ligger i fase II i reformen. Den er beskrevet i budsjettproposisjonen. Den har komiteen klart gitt uttrykk for, og det legger jeg selvfølgelig til grunn i mitt videre arbeid i styringsdialogen med Politidirektoratet.

Når jeg vektlegger et lokalt basert politi, er det fordi vi faktisk lever i en tid hvor vi opplever en sentralisering i Forsvaret. Da er det ganske viktig for hele den totale kriminalitetsbekjempelse og trygghet, og for ikke å snakke om for den sivile beredskap i vårt samfunn, at vi har et lokalt forankret politi som, sammen med andre gode krefter lokalt, som brannfolk, nødetater og frivillige organisasjoner, er der. Det er den grunnleggende tenkning som ligger i budsjettproposisjonen, som jeg opplever også er uttrykt i komiteens innstilling.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:08:31]: I nr. 3 for 2004 av aktualitetsmagasinet Rett på sak, som er et magasin for domstolene, drøftes kostnadene vedrørende rettsgebyrene, og statens inntektskilde der. Overskriften er: «Hvor dyrt skal det være å gå til domstolene?» Det er også en bekymring her i forhold til de totale kostnadene, om dette vil true rettssikkerheten. I samme artikkel er det vist til drøftinger som er gjort i Danmark, hvor man har hatt en utfordring som er parallell med den vi har her. Vi ser nå at inntektskilden i forhold til rettsgebyret er vesentlig stor i det budsjettet som nå skal vedtas. Det er en av de kamelene man må svelge mothårs. Samtidig har jeg lyst til å høre justisministerens vurdering av det danske rettspleierådets uttalelse, hvor man bl.a. har sagt at utøvelsen av domstolenes grunnlovsbestemte oppgaver i forhold til lovgivende myndighet ikke bør gjøres til et beskatningsobjekt.

Deler justisministeren en slik tilnærming?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:09:42]: Hvis man, etter de opplysninger jeg har, ser på de samlede inntekter og utgifter i 2004 knyttet til domstolene, inkludert tinglysing, går man med et underskudd på 35 mill. kr. Tar man bort utgiftene knyttet til tinglysing, som etter min mening ikke er en del av domstolenes kjerneoppgaver – det er det ikke, det skal altså ut for seg selv – og man ser på f.eks. sivilprosessen, vil man, etter den kunnskap jeg har, kunne se at domstolene faktisk går med et underskudd på ca. 700 mill. kr. Så kan man mene at rettsgebyrene er høye. Ja, men man må jo se på de totale kostnadene. Det er derfor jeg er opptatt av arbeidet fra Advokatkonkurranssutvalget, det er derfor jeg er opptatt av å få en tvistemålsreform med gruppesøksmål, med en småsaksprosess, og andre gode tiltak som gjør at folk flest får rettstrygghet. Jeg vil argumentere sterkt for forlikrådene. Det er virkelig lavterskeljus uten taksameter, hvor man kan få løst veldig mye. Vi har en enestående mellingstradisjon i Norge – la oss bruke den. Det er det jeg legger til grunn i min tenkning når det gjelder rettssikkerhet og kostnadene ved dette.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:11:04]: Jeg har lyst til å stille et spørsmål til statsråden om noe som står i Fafo-rapporten, som vi har diskutert mye. Det er ikke ut fra et ønske om å skulle unnskylde eller bortforklare kriminelle handlinger som blir begått mot andre mennesker, men det handler om å forstå hvordan vi bedre skal forebygge kriminalitet og reintegrere straffedømte tilbake til samfunnet. Sånn sett er det en interesse for meg som innbygger i Norge at man slipper å bli utsatt for kriminalitet.

Rapportens hovedkonklusjon er altså at vellykket reintegrering i samfunnet ikke kan sikres gjennom enkelttiltak, men må ta utgangspunkt i en helhetlig forståelse av marginaliseringens omfang i denne gruppa. Da er spørsmålene: Hvordan har statsråden tenkt å ta tak i denne konklusjonen? Hvilke konkrete planer har Justisdepartementet for å sørge for at vi nettopp får en helhetlig innsats overfor denne gruppa?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:12:03]: Jeg takker representanten Thorkildsen for et særdeles konstruktivt og viktig spørsmål. Jeg har også merket meg at representanten i sine merknader kan være kvass i kritikken, men også raus i rosen. Det er jo en tilnærming som en venstremann kan leve godt med.

Så tilbake til spørsmålet. Fafo-rapporten er til tung ettertanke for oss alle. La meg gi to svar på det – først i det store. Vi arbeider nå med å få en generell forvaltningsavtale mellom Justisdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, slik at vi skal vite at psykiatrien fungerer godt. Jeg har hatt en rekke dialoger, samtaler, med statsråd Gabrielsen om dette, og jeg er sikker på at vi skal få det til. Så kan jeg ta et eksempel: Vi har i Bergen nylig etablert et prosjekt med utgangspunkt i Bergen fengsel, men i samarbeid med Helse Vest, med Bergen kommune, med det statlige, regionale barnevern og med Aetat. Man snakker om at unge kriminelle skal kunne hjelpes ut av kriminalitet når de er på vei ut av fengsel. Det å skape forpliktende forvaltningssamarbeid på denne måten er en del av den helhetlige tilnærmingen. SNU-prosjektene – det er seks av dem – er også et grep i forhold til Helse- og omsorgsdepartementet. Det er svar fra meg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Anne Helen Rui (A) [12:13:46]: Budsjettet for 2005 kom i havn ved en avtale mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. I denne fireårsperioden ble det da slik at i tre av fire budsjetter ble det Regjeringens fødselshjelper, nemlig Fremskrittspartiet, som også ble budsjettkamerat.

Heller ikke dette justisbudsjettet har fått en sterk forebyggende profil, slik jeg skulle ønske meg, til tross for at vi nå nylig har fått viten på bordet om hva f.eks. alkoholbruken koster det norske samfunnet. Kostnadene knyttet bare til alkoholrelatert kriminalitet i Norge er regnet ut til å være ca 5,2 milliarder kr. Men svært få grep tas i dette budsjettet for å styre utviklingen i en annen retning. Alkoholbruken, særlig blant unge, går nå i en rett kurve oppover. Det burde bekymre de fleste som er opptatt av

kriminalitet og voldsutvikling i samfunnet vårt. Men når det er sagt, er jeg svært fornøyd med at vi nå endelig har fått politihelikopteret opp som et arbeidsredskap, noe jeg personlig har vært svært opptatt av, og som jeg mener er et riktig redskap å innføre i norsk politi. Jeg er også veldig glad for at det nå ser ut til at flere og flere politifolk ser den nytten de har av et politihelikopter i sin tjeneste. De sier det er dyrt – ja. De kostnadene kan det nok gjøres noe med. Men noen bør jo også sette opp et regnestykke for hva som spares i den andre enden. Jeg kan f.eks. nevne den videosnutten vi fikk se på TV for ikke så lenge siden, av en bil som kjørte i motsatt kjøretning på motorveien i flere kilometer. Før hadde det vært politibiler som kanskje hadde prøvd seg på å stoppe den, nå var det et politihelikopter som stoppet den. I Sverige, der de har hatt politihelikoptere i mange år, har det ikke vært noen som har blitt drept i slike aksjoner, mens vi her i Norge har opplevd det gang på gang. Nå kan vi kanskje slippe det i framtida. Og et annet eksempel: Når en kriminell skal finnes og pågripes når han glemmer seg, kan altså et helikopter ligge over og dirigere kanskje én politibil med folk inn for å pågripe den kriminelle, mens man ellers ville bruke mange politifolk, mange politibiler og kanskje politihunder. Det er slike regnestykker som jeg tror må settes opp for å se om politihelikopterdrift er så dyrt.

Jeg er i tillegg også veldig fornøyd med at nødnettets nå endelig blir foreslått opprettet og forhåpentligvis blir vedtatt her i dag. Det var virkelig på tide. Jeg håper nå inderlig at anbudsarbeid, utbygging og innkjøringsperiode vil gå raskt og greit. Det vil antakelig spare liv, det vil i alle fall gi økt trygghet, sikkerhet og stor forbedring i arbeidsforhold for de ansatte i politi, brannvesen og helsevesen. Det vil gi de kriminelle og journalister en vanskeligere jobb, og det vil gi en del uheldige miljøer mindre innsikt, og det er ingen ulempe. Det blir tryggere å være syk, og det blir tryggere å være et offer enten for en kriminell handling eller f.eks. for en brann. I tillegg vil disse personenes personvern bli ivaretatt på en mye bedre måte. Vi ber om at all den synergieffekt det går an å få til, blir hentet ut. Flertallet i komiteen er også opptatt av at nødnettets skal være offentlig eid, styrt og drevet når det endelig har kommet på plass, dette spesielt for å ivareta samfunnets sikkerhet. Komiteen sier også enstemmig at det ikke er noen bakdel om nødnettets kan utbygges og være i drift før 2009.

Helt til slutt må jeg få komme med et hjertesukk, og det er om tinglysningsreformen og pantebøkernes skjebne. Vi i Arbeiderpartiet sa nei til omorganisering av tinglysnings- og utflyttingen av pantebøkene. Vi forutså faktisk noe av det som vi nå ser er virkeligheten. Det eneste gode i saken med omorganiseringen av tinglysnings- og utflyttingen av pantebøkene er at Regjeringen i alle fall nå ser ut til å ha stoppet i tide. Men den byråkratiske ordningen som det legges opp til, og som foreslås lagt til Ullensvang, vil jeg si vi stiller oss svært undrende til – om det ikke vil gi store utfordringer både i forhold til informasjonsoverføring og i forhold til hvordan man skal gjøre dette for at kundene ikke skal føle at dette er utrolig tungvint. Vanligvis ringer man jo til saksbehandleren hos

sorenskriveren. Man kunne vel da bare ringe til Ringerike og den saksbehandleren som skal gjøre det der, og få vite det man har behov for å vite. Da hadde man ikke trent å ha et nytt serviceorgan, som foreslås her nå.

Linda Cathrine Hofstad (H) [12:19:11]: Jeg er stolt over det budsjettet vi i dag skal vedta. Det er et godt budsjett på alle måter. Spesielt stolt er jeg over den massive økningen vi sammen med Fremskrittspartiet har klart å få til for politiet.

Dette budsjettet vil sikre et mer aktivt og utadrettet politi og gjøre politiet bedre rustet i kampen mot kriminalitet, noe som innebærer økt trygghet for oss alle.

Trygghet og rettsikkerhet er fundamentale forutsetninger for at et velferdssamfunn skal fungere. Det å sikre et trygt samfunn er noe av det aller viktigste for oss i Høyre. Søkelyset må rettes mot det ansvaret enkeltmennesket har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som innvirker på kriminalitetsutvikling. Samfunnet må sette klare grenser mot uakseptabel atferd, i form av riktig og rask reaksjon.

Jeg har hatt gleden av å besøke flere politidistrikt og ikke minst mange lensmannskontor og politistasjoner gjennom det siste året. Jeg vil rose politiet for det gode arbeidet som gjøres rundt omkring, selv om det etter min mening er veldig store forskjeller på hva publikum får hjelp til, fra politidistrikt til politidistrikt. Slik skal det ikke være. Det er helt nødvendig at vi får et større brukersperspektiv inn i politiarbeidet over hele landet.

Politireformen er et første skritt på veien mot en effektivisering slik at vi kan få frigjort ressurser fra administrative oppgaver til en mer operativ polititjeneste. De store omstillingsprosessene som har vært i politi- og lensmannsetaten den siste tiden, har vært veldig krevende for etaten, men ikke minst har den også vært veldig krevende for hver enkelt tjenestemann.

Justiskomiteen får en viktig jobb neste år. Da får vi nemlig en veldig viktig og omfattende stortingsmelding, stortingsmeldingen om politirollen. Det er ingen tvil om at vi må bruke god tid på den, og behandle den meget grundig, for det er ikke alt som fungerer like godt som vi kunne ønske oss. Og vi i Høyre ønsker å benytte muligheten til gjennom behandlingen av politirollemeldingen å belyse og endre på de tingene. Det er også slik at det er store variasjoner i de ulike politidistriktene når det gjelder oppgaver, men også når det gjelder grunnlaget for ressursfordeling. Det er nå helt nødvendig at det ved fordeling av midler til de ulike distriktene blir tatt hensyn til at belastningen er ujevnt fordelt.

Høyre har vært opptatt av å se på det som vokser fram av gode tiltak og godt politiarbeid på grasrota i politiet. Vi vet alle at vi har store utfordringer når det gjelder gråsoneproblematikken på rus- og psykiatrifeltet.

Jeg er i dag derfor ekstra glad for at et tiltak som dyktige politifolk i Sør-Trøndelag politidistrikt har tatt initiativ til, har fått plass i budsjettet. Noen av politifolkene i Trondheim ønsket å gjøre noe med gråsoneproblematikken. De så at enkelte syke ikke fikk den hjelpen de hadde behov for, og ønsket ikke at det skulle være slik at poli-

tiet skulle ta hånd om disse. Derfor har de bygd opp et prosjekt som skal utvikle og forbedre samarbeidsrutinene mellom politi, psykiatri og andre relevante hjelpeinstanser. I stedet for å ta med seg disse personene til arresten, skal helsepersonell nå stå klar til å ta hånd om dem. Det er ikke politiets oppgave å ta hånd om syke personer.

Men det som kanskje er det viktigste i dette prosjektet, som vi altså har fått på plass, er at personer med rus- og psykiatriproblemer nå blir møtt med verdighet – i stedet for å bli satt på glattcelle.

Som justispolitikere må vi ta innover oss at kriminalitetsbildet skiller seg vesentlig ut fra det vi har sett tidligere. Det nye kriminalitetsbildet krever nye svar, og for at vi skal kunne gi nye svar på de nye utfordringene, må alle vi som har en rolle innenfor kriminalitetsbekjempelsen, erkjenne de forandringene som har skjedd, og ta utfordringene på alvor.

Knut Storberget (A) [12:24:28]: Jeg har lyst til å videreformidle til Stortinget en opplevelse fra i høst: en lang samtale med fire gutter i Åna fengsel. De skulle sitte der i veldig lang tid – i hvert fall tre av dem – og de var plassert på én celle. Det var fire forheng som skilte sengene, som var plassert inne i et rom som vi finner igjen når vi blar i gamle historiebøker fra den gamle tvangsarbeidsleiren som var på samme sted.

Aldri tidligere i løpet av de snart fire årene jeg har vært på Stortinget, har jeg opplevd å være nærmere den ubalansen som mange av oss er enige om faktisk fins i hele strafferettskjeden. Det er en ubalanse som på mange måter fins i to ender. Det er egentlig blitt påpekt av alle talere. Så det er ingen voldsom politisk uenighet om denne beskrivelsen, at det er en ubalanse i forhold til forebygging, at det i høyeste grad er en ubalanse av stor art som er i ferd med å utvikle seg i forhold til den reaksjonen vi skal møte lovbryterne med.

Jeg mener at det er to utfordringer framover for justispolitikere i Norge. Den første er at man beholder den høye tilliten som maktutøverne i strafferettskjeden har, enten de er ansatt i domstolene, i politiet eller i kriminalomsorgen. Da må det ikke svikte lokalt. Da må det ikke svikte i forhold til trygghet og tilstedeværelse.

Den andre hovedutfordringen er at vi er nødt til å få etablert en høyere prosent når det gjelder tallet på dem som går ut av norske fengsler og faktisk ikke kommer tilbake. Det er med respekt å melde et ganske magert resultat at over halvparten av dem som går ut av norske fengsler, kommer inn igjen og får en straff i en eller annen form i løpet av de første fem årene etter at de har gått ut. Men det er ikke så rart, og det er ikke uforståelig, når vi ser at over 60 pst. av dem som i dag sitter i norske fengsler, har betydelige rusproblemer, eller, som Fafo-rapporten beskriver det: 70 pst. av dem er arbeidsledige, og nærmere halvparten mangler utdanning. 40 pst. av dem sliter med helseproblemer, og 35 pst. har ingen bolig – mer eller mindre – å vende tilbake til.

Det er derfor grunn til å glede seg over at justiskomiteen i løpet av disse årene og nå – når vi skal vedta det siste budsjettet i denne perioden – faktisk har vært enige

om noen hovedbjelker. Jeg må si at jeg har et håp om at også framtidens justiskomiteer kan videreføre en slik enighet. Vi er enige – kanskje med unntak av Fremskrittspartiet – om sammenhengen mellom rusmidler og kriminalitet og går ganske langt i å peke på virkemidler. Den enigheten må vi ta vare på. Den er viktig.

Vi er enige om at det er viktig å bruke alternative reaksjonsformer. En samlet justiskomite – alle partiene – har pekt på at det er gledelig at man bl.a. har økt bruken av samfunnsstraff. Man slutter opp om alternativ tenkning i forhold til rusmiddelbrukere, og vi ser også en økt satsing på konfliktråd og desslike for yngre lovbrøyttere.

Jeg må tillate meg å si – det nærmer seg jul – at selv om man fra denne talerstolen kanskje skal yppe til politisk strid, er jeg glad for at man i dette budsjettforliket faktisk evnet å jevne noe ut, at man, da man fikk den store potten til politisatsing som Fremskrittspartiet la på bordet, evnet å si til Fremskrittspartiet: Dette er i sin helhet ikke holdbart. Vi er nødt til å vri på noen av midlene for å satse på kriminalomsorg.

Det Arbeiderpartiet beklager, er at man – når man kommer i en slik posisjon at man faktisk bruker ganske mye mer penger i forhold til hele strafferettskjeden – i spørsmålet om kriminalomsorg velger å la et minimum av satsinga bli der, og at det i stor grad gjelder flere plasser.

Jeg tror at framtidens strafferettspleie og kriminalbehandling vil stå seg på at man nå begynner å se på den høye kapasitetsutnyttelsen vi har i kriminalomsorgen. Vi er nødt til å innrømme at vi må bruke mer penger for å få driftsmidler inn i denne sektoren, slik at disse menneskene – ikke bare de fire guttene i Åna fengsel – kan bli møtt med verdighet, med noe som løfter dem ut av en livssituasjon som egentlig bare innbyr til mer kriminalitet.

Presidenten: Presidenten vil si at det ikke er en absolutt nødvendighet å yppe til politisk strid fra Stortingets talerstol. Det er vel så viktig med reflekterte innlegg.

Einar Holstad (KrF) [12:30:05]: Like lite som lykke kan kjøpes for penger, kan kriminalitet bekjempes gjennom økte bevilgninger alene. Jeg skremmes av at norsk justisdebatt utelukkende handler om mer penger, strengere lover og nye etterforskningsmetoder. En slik ensidig innfallsvinkel til vår tids samfunnsutfordringer er lite framtidsrettet.

Vi må hele tiden spørre oss: Hvordan kan kriminalitet hindres? Svarene er lette å gi, men desto vanskeligere å etterleve.

Vi vet at dersom barn og unge blir sett av de voksne, dersom de trives på skolen og vanker i gode vennemiljøer, er risikoen for at de havner på skråplanet, liten. Vi vet også at dersom ungdomsklubbene opprettholdes og frivillige organisasjoner gis mulighet til å drive sine fritidstilbud, virker dette kriminalitetsforebyggende. Det samme gjelder for politiets kontaktskapende arbeid på skoler og i andre ungdomsmiljøer.

Disse enkle, men dog så viktige, ting drukner lett i debatten om soningskøer, organisert kriminalitet og strengere soningsregime for verstingene. Det er trist.

Jeg vil sitere Arnulf Øverland. Han skriver i diktet «Ved en forbryters grav»:

«Engang var du et barn. Du smilte mot lampen,
når den blev tendt,

– grep efter lyset med ørsmå, ivrige never.»

Vi må huske at kriminalitet ikke er en naturrettslig konsekvens. Det kan forhindres. Nettopp derfor bør forebygging framholdes av oss som justispolitikere som det viktigste tiltaket for å skape et trygt samfunn for alle. Forebygging er derfor en verdiformidling på alle plan.

Dette er en stor dag for de 25 000 menneskene i våre tre nødetater som daglig utsetter seg selv for fare gjennom å ta vare på fellesskapets interesser. Stortinget vil i dag gi dem et nytt felles radiosamband – sikkert en av de største julepresangene i år, med en prislapp på 3,6 milliarder kr. Det har i lang tid vært jobbet for å erstatte de gamle analoge sambandene som politi, brannvesen og helsevesen har.

Det er i dag begrenset mulighet for kommunikasjon mellom etatene og mellom ulike geografiske områder innenfor hver etat. Et nytt digitalt radiosamband vil endre på dette. Målet er et landsdekkende samband som kan håndtere ethvert kommunikasjonsbehov for nødetatene *når* de trenger det, *der* de trenger det.

Moderne radiokommunikasjon er en helt nødvendig innsatsfaktor, enten det gjelder i møte med organisert kriminalitet eller håndtering av større ulykker og kompliserte redningsoppdrag. En samlet overgang fra analog til digital teknologi gir samtidig en historisk mulighet til å samle alle i et felles kommunikasjonsnett for nød- og beredskapsstatene. Saken har vært omtalt ved de siste års budsjettbehandlinger samt i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 17 for 2001-2002 om samfunnsikkerhet, og nå sist ved behandlingen av St.meld. nr. 39 for 2003-2004 om samfunnsikkerhet og sivilt-militært samarbeid.

Datatilsynets krav om sikring av nødetatenes radiosamband mot avlytting påskynder utbyggingsprosessen. En samlet komite mener at en raskest mulig utbygging av et landsdekkende nødnett vil gi en permanent løsning for informasjonssikring. Vedrørende valg av første utbyggingsområde har Stortinget ved flere anledninger pekt på nødvendigheten av å vektlegge stor befolkningstetthet, samfunnskritisk infrastruktur og områder med stor andel av kriminalitet.

En samlet komite mener de frivillige organisasjonene er en integrert del av den norske redningstjenesten, og at de offentlige nødetatene er avhengige av deres ressurser. De frivillige organisasjonene er avhengige av et godt samband for å kunne være en effektiv og god samarbeidspartner for de offentlige nød- og beredskapsstatene. Nødvendige midler til investeringer i nytt sambandsutstyr vil være en økonomisk belastning for organisasjonene, noe som igjen vil gå ut over deres aktivitet. Dette må vektlegges i utbyggingsfasen. Nødnettet skal driftes i offentlig regi for å ivareta samfunnsikkerheten.

Kritisk infrastruktur er av stor samfunnsmessig betydning. Det er nød- og beredskapsetatenes ansvar å kunne håndtere kriser og katastrofer, derfor denne satsingen nå. Et statlig forvaltningsorgan vil eie og drifte det nye nettet, og etatenes ansvar for sambandsinfrastrukturen vil bortfalle. Dette vil mange sambandsansvarlige nå kunne glede seg over.

Ranveig Frøiland (A) [12:35:33]: Arbeidarpartiet meiner at eit heilskapleg perspektiv på kampen mot kriminalitet, med gode, førebyggjande velferdstilbod og hurtige reaksjonar på kriminelle handlingar, er det mest effektive. Skal vi greia å få bukt med kriminaliteten, er vi avhengige av at heile strafferettsapparatet fungerer.

Situasjonen i dag er at strafferettskjeda ikkje er i balanse, for det er køar i domstolane, og det er køar når det gjeld soning. Det er alvorleg at vi har desse køane, av di dei øydelegg for den førebyggjande verknaden som straffa har for dei som er dømde til straff. Ventetida på dom og soning svekkjer også tilliten til domstolane våre, og det er ein uholdbar situasjon for politiet.

Heldigvis er det brei semje om store delar av politikken innanfor justissektoren. Men det er naudsynt med meir pengar, slik at ein kan få bukt med desse køane. Slik soningskapasiteten er i dag, er det ikkje mogleg å gjennomføra straffereaksjonane i høve til ein som er dømd innanfor domstolane, og innanfor dei fristar som er ønskelege.

Etter Arbeidarpartiet si vurdering er det nødvendig å få fleire soningsplassar, gjennom nybygg og utviding av eksisterande fengsel. Difor vil vi starta bygging av Halden fengsel og auka kapasiteten ved Bergen fengsel.

Arbeidarpartiet meiner også at eit godt rettshjelpstilbod handlar like mykje om sosial rettferd. Økonomiske og sosiale skilnader skal ikkje vera avgjerande for om ein skal få moglegheit for juridisk bistand og informasjon om dei rettar ein har.

Av den grunn går Arbeidarpartiet mot eigendelar på fri rettshjelp. Eigendelar på fri rettshjelp er endå eit eksempel på at det er Høgre som har det avgjerande ordet i Regjeringa når det gjeld fordeling, nemleg skattelette til dei rikaste. Då er det dei med dårleg råd som skal finansiera dette i dette budsjettet, med eigendelar på fri rettshjelp og auka moms på alle varer og tenester, som rammar mest dei som har lite. At Venstre skulle vera med på denne karusellen, er vi forundra over, og at Kristeleg Folkeparti aksepterer dette, skjøner eg i det heile ingenting av. Ved dette grepet, eigendelar på fri rettshjelp, er det dei verkeleg fattige som vert ramma.

Ein kan ikkje lausriva kriminalitet og rusproblem frå den generelle politikken ein fører. Slik situasjonen no er i mange lokalsamfunn, med nedskjeringar i tilbod til born og unge, ved at ungdomsklubbar vert nedlagde, ved at kommunane ikkje prioriterer skulefritidsordningar innanfor knappe kommunale budsjett, og ved at rus- og psykiatritilbodet innanfor helseregionane våre ikkje får nok pengar til tiltak, er det ikkje å undrast over at det er heilt nødvendig å auka midlane til å kjempa mot kriminalitet over justisbudsjettet. Men det vil alltid vera dei føre-

byggjande tiltaka som verkar best, og det er her ein må bruka offentlege midlar og gje tilbod i offentlig sektor. Det er ikkje, slik denne regjeringa gjer, nødvendig å bruka mange milliardar kroner på skattelette til dei som har mykje pengar frå før og ikkje treng ei utstrekkt, hjelpande hand frå det offentlege for å få meir pengar i eiga lommebok. Det ein treng, er fleire fellesskapstiltak, fleire tilbod for born, ungdom og vaksne, slik at ein i det heile kan føra ein politikk som dreier seg mest om å førebyggja, for det er det som alltid vil vera mest vellukka.

Ingjerd Schou (H) [12:39:54]: Jeg er stolt av det justisbudsjettet som vi i dag skal vedta. Det er et helt sentralt mål at politiet, påtalemyndigheten, domstolene og kriminalomsorgen fungerer godt som en helhetlig straffesaksjeda. For Regjeringen er det avgjørende at tiden som går fra en straffbar handling, via tiltale, til dom foreligger, er kort.

Videre er det viktig at det går kort tid fra domfellelse til soning. For den domfelte er det avgjørende at man gis mulighet til å gjøre opp for seg så raskt som mulig. For at tilliten til rettssystemet skal opprettholdes, og for å ivareta straffens preventive virkning er det uheldig med en situasjon med soningskø.

Regjeringen har de siste årene gitt arbeidet for å redusere soningskøen høy prioritet. Pr. 15. oktober, nå i høst, utgjorde denne 1 896 personer. Det innebærer en nedgang på 701 dommer siden årsskiftet. I perioden fra 2002 til 2004 har soningskapasiteten økt med 350 plasser. Gjennom dette forslaget til budsjett for 2005 og avtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet blir dette arbeidet videreført med stor styrke, og vi forventer en ytterligere nedgang i tiden fremover.

Behovet for nye fengselsplasser er særlig stort i østlandsområdet. Manglende kapasitet beslaglegger store ressurser hos politiet, som må frakte innsatte over store avstander. Dette er feil bruk av politiets ressurser. Fler-tallet har i dette budsjettet tatt flere grep som gjør at det blir mulig å utvide soningskapasiteten med 29 nye fengselsplasser i 2005. Dette skal gjøres ved å sette opp modulbygg ved Indre Østfold fengsel, avdeling Eidsberg, og ved å bygge om tidligere politiarrestceller i Drammen fengsel til lukkede fengselsplasser. Dette vil være et viktig bidrag for å avhjelpe denne situasjonen. Noe oppsiktsvekkende er det jo at Arbeiderpartiet ikke støtter 15 nye plasser ved Indre Østfold fengsel – midt i østlandsområdet – tett på grensen og med muligheter til å realisere det om få måneder.

Regjeringen har også særlig i fokus de spesielle behovene man har i grensenære områder, særlig i Østfold. Byggingen av nytt fengsel i Halden vil være et viktig bidrag for å effektivisere arbeidet med grenserelatert kriminalitet. Komiteen fremhever viktigheten av at det nå settes fortgang i prosjektet, og ber om at dette arbeidet blir prioritert i fremtidige budsjetter. Vi ber også om en tilbakemelding om fremdriften i revidert nasjonalbudsjett våren 2005.

Så til litt om innholdet i kriminalomsorgen. Det er kriminalpolitisk viktig at målsettingene for straffegjennom-

føringen omfatter både selve gjennomføringen og innholdet i soningen. Uten målsettinger om bruk av rehabiliterende virkemidler får vi en dårlig straffegjennomføring.

Kriminalomsorgen har en viktig oppgave når det gjelder å legge forholdene til rette for at lovbrøttere gjennom både egeninnsats og kvalifisert hjelp skal endre en kriminell atferd. Dette er sentralt i kriminalomsorgens arbeid. Jeg har lyst til å gi honnør til alle dem som har sitt arbeid innenfor nettopp kriminalomsorgen. Jeg har de siste månedene møtt mange av dem og blitt kjent med entusiastiske, dyktige og flinke mennesker. Det er en sentral målsetting at den løslatte skal vende tilbake til samfunnet som en lovlydig borger. For at dette arbeidet skal lykkes, er det viktig å ha oppmerksomheten på den enkelte domfelte – også her skreddersøm – både under og etter soning. De ansatte i kriminalomsorgen gjør et kjempeviktig arbeid. Ordningen med kontaktbetjenter er viktig for miljøet og har stor betydning for den enkelte. Tilgang til ulike programmer under soningen gjør det mulig for den innsatte å få bukt med de problemer som er årsaken til den kriminelle atferden.

Å bekjempe kriminalitet og sikre rehabilitering er ikke et eneansvar for justissektoren. Det er umulig for kriminalomsorgen alene å hindre fremtidig kriminalitet, fordi gjengangerne ofte har omfattende sosiale problemer i tillegg til å ha rusmiddel- og psykiatriutfordringer. Ved en forpliktende samhandling med arbeidsmarkedsstaten, skoleverket, rusomsorgen, sosialtjenesten og psykiatrien vil det være mulig å redusere antallet gjengangere og hjelpe dem til et bedre liv. Jeg har lyst til å understreke at det må hensilles ikke på samarbeidet, som jeg synes i mange sammenhenger kan bli noe – unnskyld uttrykket – dvaskt, men på en forpliktende samhandling.

Det at man sikres et botilbud ved løslatelse, er helt grunnleggende for at rehabiliteringen skal lykkes. Mange trenger også hjelp til å klare å bo. Dette arbeidet må gi høy prioritet i tiden fremover.

Avslutningsvis har jeg lyst til å fremheve det viktige arbeidet frivillige organisasjoner gjør overfor domfelte og deres pårørende, både under og etter soning. Særlig Foreningen for Fangers Pårørende har gjennom tolv år bidratt til å fokusere på den uskyldige tredjeparts stilling, og særlig barnas situasjon.

Rolf Terje Klungland (A) [12:45:25]: Aldri har politidekningen vært så dårlig som nå, til tross for at hensikten var den motsatte. Vi er veldig misfornøyde, og vi kan ikke leve med dette, sa Reidar Gausdal fra Flekkefjord Venstre til justisminister Dørum da han besøkte Flekkefjord.

I det samme møtet sa politiførstebetjent Øystein Grytten at de får telefon hjem privat når noe skjer, og at de har hatt opptil 40 telefoner hjem i løpet av en måned fra folk som ikke ringer vaktentralen i Kristiansand.

Videre: Det vi ser, er en svekkelse, med stengt politistasjon. Vi opplever utrykningstid opp mot en time. Hvorfor skal politiet bare ha døgnvakt i storbyer, og ikke i småbyer? Den svekkelsen vi har opplevd i Flekkefjord,

er livsfarlig, tordnet ordfører Sigmund Kroslid fra Kristelig Folkeparti.

Hvis det skjer en ulykke på E39, må ambulanspersonell dirigere trafikken. Det er i alle fall ikke god ressursbruk. Det må ikke bli slik at vi blir satt dramatisk tilbake i tid i forhold til oversikt over narkotikamiljøet og andre problemer, sa nylig stortingsnominerte Anne Margrete Larsen fra Venstre i Vest-Agder.

Harald Barstad fra Farsund Venstre konkluderte med at forbryterne har fått bedre muligheter til å drive med forbrytelse, og han fryktet opprettelse av borgervernsgrupper.

Ikke én tyv i dette landet er i tvil om at Flekkefjord er uten opplyvakt på nettene. Det har de næringsdrivende fått oppleve til gagns de siste årene, konkluderte Kåre Mathiassen, fra Høyre, før han foreslo at brannmannskapet i byen skulle overta ansvaret for å være synlig i bybildet.

Slike klare uttalelser må jo gjøre inntrykk, selv på en statsråd!

Politiet har en viktig oppgave i samfunnet, ikke bare gjennom det arbeidet de utfører, men også gjennom å være forbilder og autoriteter, og ikke minst ved at de er synlige i lokalsamfunnet. I vestre del av Vest-Agder har det kommet så langt at det nesten er oppslag i lokalavisen hvis uniformert politi viser seg i gatene.

I media kan vi se at det har vært tilfeller av biltyveri, voldtekt og trusler på fredagskveldene. Og når de som blir rammet, har henvendt seg til politiet, har de fått beskjed om å ringe igjen på mandag morgen. Derfor er det slik som politiførstebetjent Grytten sier, da ringer de politifolkene privat.

Ordføreren i Mandal var i går på TVSØR og oppfordret folk til å slutte å ringe ordføreren når ikke politiet rykket ut.

I Vest-Agder har vi hatt borgervern som har blitt vel-signet av lensmannen. Det siste nå er altså forslag fra Høyre om at brannmannskap også skal fungere som politifolk i byen. Jeg skjønner frustrasjonen. Jeg skjønner at de som rammes av at politiet ikke har anledning til å hjelpe, blir fortvilet.

På toppen av dette valgte Politidirektoratet å høre kommuner rundt Kristiansand om virkningen av politireformen. Det er etter min mening helt uholdbart! Justisministeren har et ansvar for å sørge for at politiet opprettholder den tilliten de behøver. Men det er vel slik at som man roper i skogen, får man svar.

I denne regjeringen virker det heller ikke som om næringsministeren får til så mye næringsutvikling, for ikke å snakke om energiministerens og mangelen på energipolitikk.

Vi trenger en ny politikk! Vi trenger politikere som vil bygge istedenfor å bygge ned. Vi trenger politikere som har vilje til å få til noe, og vi trenger politikere som har forståelse for at noe er galt med den organiseringen av politiet som vi ser i dag.

Til slutt vil jeg sitere Hill-Marta Solberg, som sa følgende i finansdebatten:

«Fatt mot! ... Neste høst er det valg!»

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

André Kvakkestad (FrP) [12:50:37]: Alle vet at budsjettene ville ha blitt annerledes dersom rene alternative budsjetter var det som ville bli vedtatt og eventuelt diskutert. Men uansett er vi så langt glade for at vi har fått økt justisbudsjettet mer enn noen gang tidligere. Slik sett gleder det oss også å se at Arbeiderpartiet og SV klarer å leke seg litt med tallene innenfor den økte rammen som vi har fått forhandlet oss fram til. At man i og for seg har fått mer nå enn det Arbeiderpartiet selv har klart å få til tidligere, må jeg innrømme at jeg ikke har hørt så mye om. Egentlig har Arbeiderpartiets representanter i denne sal imponert meg med sin manglende hukommelse – eller kanskje heller ansvarsfraskrivelse.

Gjøl påpekte at politisituasjonen var blitt vanskeligere og vanskeligere, spesielt de to siste årene. Det er vel direkte sammenfallende med to stk. reviderte nasjonalbudsjett og ett statsbudsjett, altså Arbeiderpartiets egne vedtak.

Man ser fram til valg og muligheten for arbeiderpartipåvirkning. Så vidt jeg har forstått, er politireformen, organisering av politiet og ikke minst de seneste budsjettene, inkludert alle problemene budsjettmessig for inneværende år, en del av Arbeiderpartiets politikk. Så jeg går ut fra at Arbeiderpartiet gleder seg til å kunne forverre situasjonen på justissektoren.

Nå er det også slik at mye av det vi ser av grov, organisert kriminalitet i hovedstadsområdet, for øvrig generelt sett også har forgreninger utover hovedstadens grenser. Det er altså slik at også kriminelle personer gjør som en del andre, bor i Akershus og pendler til jobb i Oslo. I den sammenhengen ser vi, når vi får store saker, at det er viktig å se hovedstadssatsingen i sammenheng med de tiliggende områder. Det har jeg tillit til at justisministeren og Politidirektoratet vil gjøre, og at man slik sett ikke bare er opptatt av politiet i Oslo, men også av de omliggende politikammer.

En annen ting jeg ønsker å ta opp, er problemet med køer ved domstolene. Selv om vi ikke klarer å få en like rask reduksjon av køene og i saksavviklingen som Domstoladministrasjonen hadde håpet på, ser vi at vi nå kommer et godt skritt på veien, og jeg håper at dette også blir fulgt opp senere. Rask saksavvikling er viktig ikke bare i forhold til kriminalitetsbekjempelse, men også i forhold til sivilprosessen og tilliten til at norske domstoler kan brukes som konfliktløser, og at man kan få en helhetlig utvikling på det området.

Statsråd Odd Einar Dørum [12:53:58]: Bare et par korte refleksjoner.

Når det gjelder domstolene, er det enighet mellom Arbeiderpartiet, SV, regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om å styrke dem med 25 mill. kr. Det betyr at man i tillegg til det Regjeringen har lagt inn, kan bekjempe flaskehalser. Vi vet at vi har noen igjen i Oslo, spesielt i lagmannsretten, og vi har også flaskehalser andre steder. Jeg tror at dette vil monne, sammen med Domstoladmi-

nistrasjonens meget effektive innsats for å få en effektiv domstolsadministrasjon gjennom domstolenes administrative opplegg, og ved å legge opp til å få mer dommerstyrte rettsprosesser og mindre partsstyrte prosesser.

Når det gjelder politi og politibudsjett, synes jeg at det er en helt legitim rett for enhver å snakke om en hvilken som helst del av landet. Men til syvende og sist er det én ting som er helt avgjørende, og det er hvilke rammer en opererer med. Jeg har aldri lagt skjul på at vi har kjørt veldig stramt med rammene for politiet i 2003 og 2004 for å gjøre noe innen kriminalomsorgen. Derfor var det nødvendig å styrke rammene for 2005. Så har det også skjedd at ved forliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er rammene blitt styrket ytterligere. Jeg må si det slik at når det blir en klar forskjell her ved at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet styrket politiet mer enn kriminalomsorgen, er det klart at det gir et større spillerom for det å kunne styrke politiet lokalt med en lokal forankring.

Når det gjelder representanten Klunglands innlegg, ville det vært et glitrende innlegg hvis det hadde vunnet fram på Arbeiderpartiets interne møte når rammene skulle fordeles, men det var jo der man ikke nådde fram. Hvis representanten Klungland skulle ta helt ut sin legning med det innlegget han holdt nå, burde han stemt for regjeringspartienes flertallsforslag, slik det er inngått med Fremskrittspartiet. Det burde representanten ha gjort. Hvis ikke måtte han ha holdt et innlegg som ikke handler om en justisminister som ikke lytter, for jeg lytter jo! Jeg lytter, og jeg slåss for at budsjettet til politiet for neste år skal styrkes, ved at det blir et forlik mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet som styrker det mer, og ved at politidirektøren og jeg er enige om at man, uavhengig av politidistrikt, skal se om det er noe som kan ses på ved fordelingen mellom store, sentrale enheter i politiet og lokal organisering. Dette lærte jeg bl.a. ved å være i Flekkefjord. Jeg har hørt på alle de utsagnene som representanten refererte til, og det er kloke utsagn.

Det er også slik at når man evaluerer i politiet, så skal man gjøre tre ting: man skal spørre ordførerne jamt, man skal spørre i alle politidistrikt, og så skal man noen steder, hvor det er SLT-samarbeid, eller på andre områder, gå i dybden. På den måten vil man få mer kunnskap på bordet. Men til syvende og sist, gitt at det er en dyktig ledelse, gitt at det er en effektiv styring av ressursene, er det de økonomiske rammene som avgjør, og det heter politisk prioritering. Der er det en forskjell mellom regjeringspartienes og Fremskrittspartiets flertallsforslag og det Arbeiderpartiet og SV står for, i hvert fall når det gjelder rammene for politiet. Da er det klart at den som har mer ressurser innenfor de rammene, kan skape bedre vilkår også for et nærpoliti som er lokalt og trygt forankret med tillit lokalt.

Knut Storberget (A) [12:57:09]: Jeg vil bare få lov til å kommentere kort det siste som nå ble sagt som et svar på det for så vidt representanten Klungland tok opp. Jeg syns Klungland holdt et veldig godt innlegg, i den forstand at dette er et signal som vi hører fra mange and-

re steder. Hvis man skal møte en slik kritikk på den måten som justisministeren nå gjør, med på mange måter å legge forslagene på politibudsjettene ved siden av hverandre og spørre hvem som er flinkest i klassen, vil man komme til at Arbeiderpartiet i hvert fall har lagt mer penger på bordet enn det Regjeringa valgte å legge inn i sitt budsjettforslag, det er helt åpenbart.

Men jeg syns faktisk at det i seg selv er en ganske uinteressant øvelse når vi diskuterer kriminalitetsbekjempelse, fordi det på mange måter er å beskrive et politi i vakuum. Det man sliter med på Sørlandet, det man sliter med i Hedmark, i Sør-Trøndelag og, har vi hørt, også i Nord-Norge, er mye av samspillet i hele straffereettskjeden. Politiet klarer faktisk ikke å finne og oppdrive varetektsplasser. Hva tror man at det bidrar til, til økt press eller mindre press på norsk politi? Det at man ikke får gjengangerne inn raskt til soning, tror man at det bidrar til økt eller mindre press på norsk politi? Det at man ikke har tilstrekkelig oppfølging av dem som sitter inne i norske fengsler, som ikke får den rehabiliteringen de faktisk har krav på, og ikke får den kontakten de skal ha i forhold til kontaktbetjener, osv., bidrar det til økt eller mindre press på norsk politi? Det er i denne settingen og i denne rammen Arbeiderpartiet har valgt å prioritere mer penger, ja driftspenger, til norsk politi enn det Regjeringa la på bordet i utgangspunktet. Hoveddelen av vår kvarte milliard i forhold til ekstra satsing har nettopp gått til de elementene i kriminalpolitikken som norsk politi og mange tjenestemenn ute har sagt svikter. De kjører snart land og strand rundt for å finne en fengselscelle, bruker masse ressurser på det, og enden på visa er ofte at de må slippe vedkommende løs, som igjen begår både mindre alvorlig og svært alvorlig kriminalitet.

Hvis man går inn og ser på de episodene som har skjedd i Norge i forhold til ran, er det påfallende hvor mange som egentlig burde ha vært enten i en hovedforhandling for å få sin dom eller på en soning hvor dommen var effektuert, og ikke ute for å begå nye ran, enten det er på Aker Brygge, i Stavanger eller andre steder.

Jeg vil advare sterkt mot den argumentasjonen som justisministeren nå legger seg på, hvor han på mange måter begynner å måle politiets fortrefelighet isolert sett bare ut fra politiets budsjetter. Jeg mener han kommer dårlig ut om han skal begi seg inn på den øvelsen, men øvelsen bør egentlig være en helt annen, den bør være å se dette i en mye større sammenheng.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [13:00:12]: Det var egentlig Rolf Terje Klunglands innlegg som fikk meg til å ta ordet, og bekreftelsen kom også nå i innlegget fra representanten Storberget. Det er åpenbart nødvendig at Arbeiderpartiet setter seg sammen med gruppen sin og snakker sammen, slik at man vet hva man egentlig skal mene, for nå mener man jo i øst og vest. Det er åpenbart at det Klungland sier, er i overensstemmelse med, slik også justisministeren gav uttrykk for, regjeringspartiene og Fremskrittspartiets løsning her i Stortinget, og Klungland bør derfor stemme for den.

Jeg benekter overhodet ikke de beskrivelsene som Klungland kom med fra talerstolen, for det var sitater fra uttalelser som er kommet både i aviser, i møter med enkeltmennesker og med framstående representanter for politiet og for kommunens ledelse. Jeg vil imidlertid tillate meg også å tenke litt bakover, da Arbeiderpartiets justisminister presenterte denne politireformen og fortalte alle som satt og hørte, at dette ville frigjøre midler til operativt arbeid. Hvis ikke det gjorde det, slik Arbeiderpartiet hadde lagt til rette for, ville hun spise sin hatt og gå. Nå ble det ikke nødvendig verken å spise hatten eller å gå på en slik sak, for regjeringen som justisministeren satt i, ble skiftet ut før dette ble prøvet ordentlig. Det forteller noe om at det er en relativt enkel oppgave å stå på Stortingets talerstol og hamre løs i forhold til en reform som ikke har fått den effekten som man trodde den skulle få i utgangspunktet. Men jeg synes nesten det både er uansvarlig og litt uærlig å presentere det som et resultat av nåværende regjeringens manglende satsinger og nåværende regjeringens mislykkethet i forhold til politiet.

Jeg synes at representanten Klungland, når han nå skal ha ordet, bør besinne seg gjennom en realitetsorientering som stemmer overens med det som er virkelighetens verden. Sleng ikke bare ut påstander som skal ramme andre, men forsøk å se litt inn i egen gruppe og i egne tenkninger, slik at man ikke bare presenterer noe som skal ramme andre.

Rolf Terje Klungland (A) [13:02:59]: Jeg vil takke justisministeren for at han gir meg anledning til å replisere i forhold til det han sa om mitt innlegg, og jeg har ingen problemer med det representanten Marthinsen også var inne på, med å tenke tilbake. Det hadde jeg tenkt å gjøre på den tiden jeg har nå.

Før politireformen ble vedtatt, var det slik at hvis ungdommen sloss eller knuste en rute eller et eller annet i Flekkefjord eller Kvinesdal, var politiet der i løpet av et kvarter. I dag er det derimot slik at hvis de har en varetektsfange som de må frakte til Kristiansand, er det ikke politi der overhodet. Det er jo å se tilbake og sammenlikne med hvordan det er i dag.

Regjeringen skryter vanligvis av at det aldri har vært bevilget så mye penger som det blir i dag. Nei, det kan godt være det er rett, men folk føler altså en utrygghet over det som skjer med politiet i dag, i forhold til hvordan de hadde det tidligere. Så vet jeg veldig godt at kriminalitetsbildet er endret, og at det er andre arbeidsoppgaver for politiet i dag. Men når det gjelder politireformen, har jeg lyst til å si at intensjonen var å frigi mer politi og få dem ut på gaten. Ja, det hadde kanskje vært viktig for Kristelig Folkeparti, og for så vidt for Venstre også, at de som vedtok reformen, og som hadde en plan for hvordan den skulle gjennomføres, hadde kunnet fortsette i regjering, men de partiene har altså valgt noen andre. Dermed har vi fått en styring, som Regjeringen må ta ansvar for, av den reformen som har gjort at vi har kommet der vi er i dag.

Det er slik at det er alvorlig når folk føler usikkerhet i hverdagen fordi de ikke kan få tak i politiet. Det er slik at

når det gjentatte ganger skjer innbrudd i butikkene og journalistene er der lenge før politiet, fører det til en frustrasjon ute. Det siste i Flekkefjord er at de har begynt å plukke med seg parkometrene om natten, for det er jo ingen som stopper dem likevel.

Derfor vil jeg stå på det jeg sa: Vi trenger en politikk og politikere som vil styre organiseringen. Jeg husker da jeg var fagforeningsleder. Da var det slik at vi kanskje fikk beskjed om å kutte 10 pst. i budsjettet, og så måtte vi styre organisasjonen ut fra det. Det som mangler fra justisministerens og Justisdepartementets side, mener jeg, er en styring av politiet som gjør at folk igjen kan se politi i gaten, som igjen gjør at de kan føle en trygghet i hverdagen. Vi trenger ikke borgervern og andre ordninger som utfører politioppgaver.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:06:17]: Det er hyggelig med litt temperatur i en ellers moderat debatt. Den drar seg opp mot slutten.

Jeg synes det er bra at Klungland viser den selvinnsett som han faktisk gjør her, og viser til manglende handling både her og der. Beskrivelsen av justissektoren kan jeg dele fullt ut, men forslaget til løsning kjøper jeg ikke. Men før jeg drar dette videre: Klungland var inne på at vi også mangler en energipolitikk. Det syntes jeg var interessant. Man skal vurdere det man selv har vært med på. For eksempel Nordland VI og VII, som tidligere statsråd Akselsen fra Arbeiderpartiet en gang i tiden hadde mulighet til å gjøre noe med, gjorde han ingenting med, jf. energipolitikken, men da han kom i opposisjon igjen, var det plutselig hallelujastemming og mulighet for å gjøre noe der. Man kan selvfølgelig gå i seg selv og finne ut hva som er viktigst.

Så snakket Klungland om tilgjengelighet, trygghet og nærhet. Ja, hvis det er slik at Arbeiderpartiet nå mener at politiet har nok midler, er det jo rart at de faktisk gjør noe annet i sine budsjetter. Hvis det kun er det organisatoriske som er problemet, kunne man gjøre det på en annen måte. Men jeg ser ikke at det er gjennomgående i beskrivelsen fra Arbeiderpartiet i deres merknader. Men her er det kanskje to forskjellige fraksjoner som ikke har snakket før de kom i salen. Men det får stå sin prøve. Jeg tror at problemet har vært at man har brukt justissektoren delvis som en salderingspost, og ikke utnyttet de mulighetene som er der for å ta hensyn til folks følte og opplevde trygghet. Det tror jeg er hovedproblemet vårt.

Representanten Frøiland snakket i sitt innlegg om fellesløsninger og offentlige løsninger. Ja, i mange sammenhenger er de sikkert de beste. Men jeg synes man skal være ytterst forsiktig med å underslå alle de frivillige lag og organisasjoner og private stiftelser som til de grader bidrar til å ha en bredde på de ulike tilbudene her. Noe annet ville være respektløst, etter mitt skjønn.

Jeg har før i dag vært inne på at det var en stor redningsaksjon i dag utenfor Bjørnøya, der det var et privat selskap som plukket opp de overlevende som lå i sjøen.

Det synes jeg vi skal ha respekt for. Jeg tror heller vi må se på samordningen mellom disse ulikhetene.

Vi har utfordringer i forhold til soningsplasser, soningskø, som man har vært inne på. Der ligger det noen utfordringer for Regjeringen i tiden framover. Det er vel også sånn at vi alle har et felles mål om å gjøre ting best mulig, totalt sett. Det er vel den politiske tilnærmingen som er nyansert her.

Avslutningsvis tenkte jeg at jeg skulle ta sjansen på å dra et sitat igjen, som sier litt om hvordan jeg tidvis føler opposisjonens tilnærming i denne sektoren. Det var en amerikansk president ved navn Abraham Lincoln som en gang sa at han – og jeg velger å bruke ordet «han» i forhold til kriminalpolitikken til de andre partiene – minnet om mannen som myrdet foreldrene sine og ba dommeren om nåde fordi han var foreldreløs.

Presidenten: Presidenten sier nå uff da.

Trond Helleland (H) [13:09:39]: Jeg vil takke for en god justisdebatt, selv om det på slutten minnet mer om en bystyredebat i Flekkefjord, der representanten Klungland med forfriskende pågangsmot på en måte forsøkte å si at hvis det bare hadde vært Arbeiderpartiet som hadde styrt, hadde dette vært i orden i Flekkefjord. Realiteten er og blir at Regjeringen la fram et justisbudsjett, for det er vel neste års budsjett vi snakker om, ikke fjorårets eller årets, som økte politibevilgningene med 250 mill. kr.

Politiets Fellesforbund – i og med at Klungland har en fagforeningsbakgrunn – var for første gang på mange år opptatt av og presiserte på sine hjemmesider at dette var et godt justisbudsjett, et politibudsjett i riktig retning.

Vi har hatt forhandlinger. Nå har jeg vært med på fire forhandlinger i justiskomiteen. Jeg har aldri opplevd en slik forhandlingsvilje som vi hadde nå, og den muligheten vi fikk for faktisk å få dette på plass gjennom de ekstrabevilgningene som finanskomiteen ble enig om, der Fremskrittspartiet og regjeringspartiene ble enige om å øke politibevilgningene ytterligere. Vi har altså fått 331 mill. nye kroner til drift av politiet neste år. Ja, da kan det hende at også Klungland og Flekkefjord vil få sin del av den økningen, at det vil bli et bedre nærpoliti rundt omkring i landet.

Vi skal evaluere politireformen neste år, en reform som Hanne Harlem la fram, og som jeg tror vi vil se, når vi evaluerer den, har gitt mange gode resultater. Men vi fokuserer veldig klart i justiskomiteen på at det trengs mer midler til nærpolitiet, til politiet der ute som skal ta hverdagskriminaliteten. Vi viste også til det prøveprosjektet som blir satt i gang neste år, om problemorientert politiarbeid, som jeg tror vil være en positiv tilvekst i så måte.

Vi som er i flertall i denne sal, foreslår altså 200 mill. kr mer til politiet neste år enn det Arbeiderpartiet går inn for. Det er med de midlene Arbeiderpartiet fritt kunne disponere innenfor de rammene som er vedtatt. Jeg konstaterer også at det fra nå og fram til sommeren vil bli åpnet 110 nye soningsplasser, både de som ble vedtatt i et forlik med Arbeiderpartiet i fjor, og de 29 nye

som vi vedtar nå. Ergo vil vi også ivareta den balansen i straffesakskjeden som Knut Storberget var opptatt av.

Dette er det beste justisbudsjettet på mange år. Jeg er sikker på at resultatene vil merkes.

Presidenten: Representanten Finn Kristian Marthinsen har hatt ordet to ganger i denne debatten og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [13:12:51]: Takk for det. Jeg skal bruke det minuttet til å understreke at det er en noe lettvent måte representanten Klungland presenterer sine synspunkter på, for han griper ikke fatt i det som er de faktiske realiteter, men griper ut i løse lufta, slik jeg forstår det.

For det første handler det, som Trond Helleland nå gav uttrykk for, om budsjettet for inneværende år. Hva med de 200 millioner kronene og bruken av dem? Hvorfor har ikke Klungland fått gjennomslag i eget parti for en annerledes bruk av de pengene?

For det andre: Det hadde vært best, sa Klungland, om Arbeiderpartiet hadde fått fortsette, for da ville man kunne få sikret midler til dette. Ja, hva skjedde under budsjettforhandlingen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i fjor? Var Arbeiderpartiet da voldsomt opptatt av å skaffe midler til politiet for den budsjettperioden vi nå er i? – Nei.

Statsråd Odd Einar Dørum [13:14:07]: For det første er jeg svært glad for at det på slutten av denne lange debatten også ble fokusert på politiets viktige rolle. Det synes jeg er svært bra.

Jeg vil gjerne si om min forgjenger som justisminister, Hanne Harlem, at hun oversolgte aldri politireformen. Jeg skal ikke kommentere om noen gjorde det, eller hvordan de gjorde det, det kan vi komme tilbake til senere. Men man skulle altså omdisponere inntil 400 stillinger. Det er gjort. Halvparten av dem har forsvunnet fordi vi innførte den femte ferieuke. Vi innfører velferdsreformer i Norge, og vi vedkjenner oss det.

I forbindelse med den reformen har jeg gjort det helt klart at man skal evaluere for å lære. Man skal evaluere ved å spørre ordførere, man skal evaluere ved å spørre folk i politidistriktene, og man skal gå i dybden på enkelte områder, f.eks. det som handler om kriminalitetsforebyggende arbeid.

Så er det til syvende og sist slik at det er totaliteten i en straffesakskjede som teller, og det er representanten Knut Storberget og jeg fullt ut enige om. Jeg har aldri lagt skjul på at jeg kjørte meget stramme budsjetter for politiet i 2003 og 2004 for å kunne satse innenfor rammene på kriminalomsorgen. Det har skjedd. Da var det helt nødvendig i budsjettet for 2005 å gjøre noe med politiet. Når det så har blitt et budsjettforlik som styrker politiet ytterligere, samtidig som domstolene får viktige penger og kriminalomsorgen får sitt, danner det i sum en helhet. Så får denne helheten på mange måter også tegne landskapet over forskjellige politiske partier og hva de

står for. Det får jo være en ærlig og redelig sak at det er slik. I det landskapet er det slik at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet gir mer penger til disposisjon for politiet enn det Arbeiderpartiet og SV gjør. Det er et ubestridt faktum.

Så er det selvfølgelig mitt ansvar som statsråd å forvalte dette på en klok måte. Det jeg har sagt om det i budsjettproposisjonen, står seg også ved slutten av denne debatten. Det er tre områder som er prioritert, for det første å gjøre mye for å berge barn og ungdom, for det andre å kunne være akutt til stede og for det tredje å bekjempe organisert kriminalitet. Hvis man så går tilbake til en omdømmeundersøkelse som Politidirektoratet har gjort i forhold til folk flest i dette landet, er det faktisk de prioriteringene som man også har gjort.

Jeg føler at både budsjettet som er fremlagt, og forliket som er fremlagt, gir gode virkemidler for å kunne nå bedre fram i forhold til disse målene. Det er gjort en stor innsats, det gjøres en stor innsats, og vi har fått et godt verktøy for å gjøre noe videre.

Min utfordring som statsråd, og den kan jeg aldri unnså meg, er selvfølgelig å lytte til dem som har noe å si, uansett hvem som sier det, og uansett hvor det er, lære det som læres kan, og bruke kloke penger. Men jeg skal også gjøre det som politidirektøren og jeg var enige om sist sommer, se på enkelte distrikter om vi er gode nok i fordelingen mellom store, sentrale driftsenheter og lokale driftsenheter, og se på om vi er gode nok f.eks. i å mobilisere de lokale driftsenhetene når det gjelder deres unike lokalkunnskap. Dette er en statsråds konstitusjonelle ansvar, og det vedkjenner jeg meg fullt ut. Men jeg føler at budsjettet og forliket har gitt meg et godt redskap for å se på helheten på dette området.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 698)

S a k n r . 4

Innstilling frå justiskomiteen om endringar på statsbudsjettet for 2004 under diverse kapitler administrerte av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 59 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 14 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trond Helleland (H) [13:18:08] (komiteens leder og ordfører for saken): Det er enighet om alle de endringene Regjeringen foreslår på inneværende års budsjett. Hovedendringen er ytterligere bevilgninger for å oppklare NOKAS-ranet. Det har vært gitt en tilleggsbevilgning der før, i revidert nasjonalbudsjett, og det følges nå opp

med en ny bevilgning på 9 mill. kr. Politiet gjør en stor innsats i denne saken, og resultatene begynner å komme for fullt, også når det gjelder andre saker som man avdekker gjennom den ekstraordinære innsatsen som blir gjort for å stoppe dette organiserte ransmiljøet.

I tillegg foreslås det 16 mill. kr ekstra for å dekke opp for den store etterspørselen det har blitt etter maskinlesbare pass.

Det er små endringer som blir gjort. Det eneste punktet det er uenighet om i innstillingen, er opprettelsen av et nytt servicesenter knyttet til tinglysingen i Ullensvang. Det var opprinnelig foreslått et pantebokregister, men Regjeringen har vurdert det dit hen at dette kan inkorporeres i det nye senteret på Ringerike, og at det isteden vil bli opprettet et servicesenter i Ullensvang med 13–14 varige arbeidsplasser, noe som vil være viktig, naturligvis, for Ullensvang og for Hardanger, som trenger denne typen arbeidsplasser. Arbeiderpartiet går imot denne moderniseringen av tinglysingen. De har vært imot den hele tiden, og de velger også nå å stemme imot å legge et servicesenter til Ullensvang og imot å opprette de nye arbeidsplassene i Hardanger.

Det er stor grad av enighet i denne saken, med unntak av denne ene uenigheten om tinglysingen.

Ranveig Frøiland (A) [13:20:06]: Eg vil kommentere ei sak i omgrupperingsproposisjonen, og det er den som står under «Andre saker», nemlig pantebokregisteret i Ullensvang.

Fordi det var i denne stortingsperioden, hugsar eg sjølvsagt godt då fleirtalet gjorde vedtak om at pantebokarkivet skulle til Ullensvang i Hardanger. Eg hugsar veldig godt engasjementet lokalt, hjå politikarar og folk i Hardanger, for å få dette registeret. Det var ikkje veldig greitt å vera hordalandspolitkar frå Arbeidarpartiet, som valte å gå imot det ønsket som var til stades i Ullensvang. Arbeidarpartiet sa veldig klart ifrå om at det ville vera unaturleg å skilja ut pantebokregisteret, og at det burde leggjast til Kartverket, slik som Regjeringa òg er komen til i dag. Men vi i Arbeiderpartiet fekk pepar. Det var full sal her og hordalandspolitkarar ifrå dei andre partia som fortalde Arbeidarpartiet kor dårleg handsaming av Ullensvang dette ville vera, med alle dei arbeidsplassane som skulle skapast der inne.

Eg må seia at eg ikkje har noko behov for å seia: Kva sa eg? For eg synest det er forferdeleg trist for ein kommune som har gjort eit så grundig arbeid som Ullensvang gjorde, at dei ikkje kunne stola på at det som vart lovt av eit fleirtal på Stortinget, hadde realitetar i seg.

No ser vi at Regjeringa etter ei totalvurdering meiner at pantebokdokumenta vil verta meir kostnadseffektive og alt som ligg i det, dersom ein legg registeret til Ringerike, til Hønefoss. Det er klart at Arbeidarpartiet er einig i det, for vi har sagt heile tida at det ville vera det beste. Men så foreslår Regjeringa at det skal lokalisast eit servicesenter med 13–14 arbeidsplassar til Ullensvang. Mi utfordring til statsråden, som eg ser ber om ordet, er: Kan Ullensvang no få ein garanti for at dei får desse arbeidsplassane, eller er dette eit slag i lufta for så å seia neste år

at dette vil verta ei byråkratisk ordning som ikkje vil fungera etter føremålet, for ein kan faktisk ringja direkte til Hønefoss og få svar på det ein ønskjer svar på? Når ein gjer dette i to steg, både utarmar engasjementet i Ullensvang og svekkjer deira moglegheit til å få statlege arbeidsplassar, vil eg at statsråden skal forsikra om at dette er ein realitet.

Frå Arbeidarpartiet si side har vi skrive kritiske merknader til saka om servicesenteret, for vi meiner at dette er ei ordning som er unødvendig.

Eg skulle ønskt at Regjeringa verkeleg sette seg ned og såg på kva for varige arbeidsplassar som kunne flyttast ut. Det har denne regjeringa gjort, med støtte frå Arbeidarpartiet. Så eg meiner at det går an å gjera det, og ikkje koma med noko som kanskje berre er eit lite slag i lufta, som varar eitt år eller to, og så seier ein at dette heller ikkje var godt nok.

Eg vil jammen meg seia at ein i Ullensvang har stått på for å få arbeidsplassar til Ullensvang, og dei fortener å få varige arbeidsplassar. Det er det som er meininga med dette innlegget i dag.

André Kvakkestad (FrP) [13:24:19]: Det virket nesten som om representanten Frøiland syntes det var problematisk å være hordalandsrepresentant forrige gang, fordi hun da på en eller annen måte syntes det var unaturlig å legge panteboka til Ullensvang. Problemet, slik jeg forstod det, var at Arbeiderpartiet ikke ønsket å legge noe som helst til Ullensvang. Problemet deres var i og for seg ikke Ullensvang kontra Ringerike. De ønsket rett og slett å beholde alt sammen liggende i tingrettene. Da synes jeg det blir noe underlig når Arbeiderpartiet nå kommer og beklager seg over situasjonen i Ullensvang, hvor de ikke ønsket å legge en eneste arbeidsplass.

Statsråd Odd Einar Dørum [13:25:19]: Dette kan være debatten om snøen som falt i fjor, eller om framtiden.

Når det gjelder debatten om snøen som falt i fjor, er det et faktum at jeg var godt kjent med det arbeidet som var gjort i Ullensvang for å tilby en helhetlig løsning på tinglysing. Jeg syntes det den gangen var viktig å belønne initiativet, og vi foreslo og fikk tilslutning til at panteboka skulle legges til Ullensvang. Arbeiderpartiet var ikke for dette.

Så erkjenner vi at vi tilbyr noe som ikke vil være varige arbeidsplasser. Vi tar da konsekvensen av at vi ønsker at et lokalsamfunn som har opplevd at storsamfunnet skal gi arbeidsplasser, skal få noe som varer. Det står direkte i nysalderingsproposisjonen som er behandlet her, at vi tror at pantebokarbeidsplassene vil forsvinne etter en viss tid. Så foreslår vi som et alternativ, som vi mener vi har vurdert skikkelig og riktig, å etablere et servicesenter, for vi kan desentralisere den type funksjoner i Norge. Det har vi gjort på andre områder. Bare for å vise hvor lite oppsiktsvekkende det er: Justisdepartementet la sekretariatet for voldsoffererstatning til Vardø. Det har blitt en suksess. Vi fikk til og med søkere som opprettholdt søknaden selv om de da de søkte, trodde at sekre-

tariatet lå i Bærum. Det er altså fullt mulig å desentralisere og flytte ut arbeidsplasser. Det er nettopp teknologien som gjør dette mulig, og det har vi gjort rede for i nysalderingsproposisjonen.

Hvis man nå er opptatt av at Ullensvang herred skal ha arbeidsplasser som varer lenger enn en kort periode, er det én måte å gjøre det på, og det er å stemme for det nye romertallsvedtaket som er fremmet av Regjeringen, og som jeg med glede konstaterer har et flertall.

Jeg må innrømme at jeg tar innover meg at når vi fremmer et forslag som vi med oppriktighet tror er skikkelig, men konstaterer at løsningen bare vil være midlertidig, er det to valg: Du kan skrinlegge det du gjorde, og gå bort fra det, eller du kan si at du vil finne noe som gir noe som kan være utover det kortsiktige. Jeg har valgt den siste linjen, å gå inn for noe som jeg tror skal vare. Derfor har jeg lagt dette fram for Stortinget til nysaldering. Siden det første forslaget var et romertallsvedtak, må jeg foreslå et nytt romertallsvedtak. Jeg har også i denne sammenhengen sagt at Justisdepartementet gjennom alle de organer vi kan føre dialog med, er innstilt på å videreføre dialogen med Ullensvang herred for å være helt sikre på at vi får dette så bra som overhodet mulig. Men det som er lagt fram her, er selvfølgelig oppriktig ment. Hvorfor skulle vi ellers legge det fram? Vi legger det jo fram for at vi vil ha noe som kan vare, kontra noe som vi vet ikke vil vare veldig lenge. Så Stortinget har et reelt valg: Å gå inn for det forslaget vi har fremmet, eller ikke å gjøre det. Stemmer man for det, gir man noe. Stemmer man mot det, gir man ingenting. Det er det som er den realpolitiske virkeligheten i denne saken.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Anne Helen Rui (A) [13:28:18]: Fra Arbeiderpartiets side har vi ment at det er faglig riktig at tinglysingen fortsatt skal være i domstolene og hos sorenskriveren. Vi har ment at det har vært faglig uriktig å skille tinglysing og panteboka, slik som det ble foreslått fra starten av. Men vi har altså tapt den saken, og vi ser at kjøttvekta rår der som andre steder.

Men så må jeg få si: I denne saken har vi skrevet kritiske merknader. Vi har stilt oss undrende. Jeg vil også minne om at vi har vært imot reformen, men vi har ikke foreslått et vedtak om at vi ikke skal ha den servicefunksjonen som saksordfører nå sa at Arbeiderpartiet vil stemme imot. Det har vi aldri sagt. Vi sier at vi stiller oss undrende. Vi synes det er rart, men vi kommer ikke til å stemme imot, for vi vet at det er slik det blir, og derfor har vi ikke kommet med noe nytt forslag til vedtak. Vi kommer til å stemme for, selv om vi er kritiske til saken.

Trond Helleland (H) [13:29:32]: Jeg beklager at da jeg leste merknadene til Arbeiderpartiet, der det står at de «stiller seg uforstående til at det nå bringes på bane etablering av et servicesenter for tinglysingen», og de mener det er «økonomisk og praktisk lite meningsfylt å opprette et nytt servicesenter for tinglysing i Ullensvang», tolket

jeg det slik at de skulle stemme imot. Men som saksordfører er jeg veldig glad for at det ble enstemmighet også i denne saken.

Presidenten: Ja, glede kan vi ikke få nok av her. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 706)

S a k n r . 5

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken, Heidi Grande Røys, Magnar Lund Bergo og Kjetil Bjørklund om tiltak for å hindre en ny gjeldskrise (Innst. S. nr. 36 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:66 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Helen Rui (A) [13:31:12]: I Aftenposten i går kunne vi lese at hver husholdning har blitt 140 000 kr rikere, og sentralbanksjefen skriver i Norges Banks halvårslige rapport:

«En uvanlig kombinasjon av god økonomisk vekst og et svært lavt rentenivå har styrket husholdningenes og foretakenes evne til å betjene gjeld».

Men Statistisk sentralbyrå viser oss en annen side av dagens samfunnsutvikling. Antallet konkurser, tvangs salg og utleggsforretninger øker betydelig. Finansminister Foss advarte folk i august i år om ikke å låne mer enn de kan betjene.

Den 5. november i år skrev Dagsavisen at 2004 ville bli et toppår for gjeldssaker i namsretten, at nordmenn synker dypere og dypere i gjeldssumpen. Inntil da hadde det blitt åpnet 1 815 gjeldsforhandlinger, og det er like mange som i hele 2003. Fortsetter dette slik, vil tallet på gjeldssaker ende på ca. 2 500, og så høyt har det ikke vært siden toppåret 1997. Halvparten av sakene er forbrukslån, og ifølge namsmannen er 70–80 pst. mislighold av kortsiktige lån uten sikkerhet, og kredittkortgjeld.

Det er ikke det minste rart, syns jeg, når jeg ser hvordan f.eks. Citibank annonserer daglig for lån på 10 000–200 000 kr uten sikkerhet til det du egentlig vil ha. Med liten skrift står det

«Effektiv rente på 35 600 kr over seks år er 20,64 %»

Ellers ligger rentesatsene på slike lån på 13–17 pst.

Det forslaget vi nå behandler, kommer fra SV, og man foreslår en rekke tiltak for å unngå at vi får en ny gjeldskrise som vi hadde etter jappetida på 1980-tallet.

Det finnes mye forskning på at det å være i økonomiske vanskeligheter kan få forferdelige konsekvenser for dem som har havnet i dette uføret. Det går ut over natte-

sovn, gir fysiske og psykiske plager og til slutt sykdom. Det ender ofte i oppløste familier, og det rammer barna i disse familiene ekstra sterkt. Det burde ligge mye spennende samfunnsforskning om sammenhenger, samfunnsutgifter, personlige lidelser og for tidlig død i tallmaterialet fra gjeldskrisetider.

Etter min mening er det viktigste tiltaket å hindre veksten i forbrukslån som lånes ut uten sikkerhet, kredittkort med beløpsgrenser opp mot 50 000 kr, kontokreditt eller betalingsutsettelse på forbruksvarer og forbrukslån på opptil 200 000 kroner uten sikkerhet. På dette kreves det skyhøy rente over banklånsrenta.

For å unngå denne typen lån ønsker hele komiteen å stramme inn reglene for markedsføring av forbrukslån, og at de reelle betingelsene kommer klart fram for kunden.

Komiteen er enig i å be Regjeringen om å fremme forslag til lovendringer som pålegger utlåner frarådingsplikt i kredittkjøpsloven etter mønster av finansavtaleloven § 47.

Komiteen er også enig i å be Regjeringen utrede adgang til personlig konkurs med sletting av gjeld.

De tre andre forslagene som SV har foreslått, er komiteens flertall ikke enig i, og da regner jeg med at SV-representanten vil ta opp de forslagene.

Ingjerd Schou (H) [13:35:14]: Først vil jeg gi honnør til representantene for å ha satt saken om gjeldskrise på dagsordenen. Forholdet berører mange mennesker og er viktig for hvordan vi som samfunn forholder oss til dette med lover og forskrifter – kjøregregler som både forebygger og hjelper når krisen er der.

Det er understreket fra en enstemmig justiskomite at det er et grunnleggende prinsipp at man skal gjøre opp for seg. Med andre ord – betal det man skylder. Gjeldsbelastningen er høyere i norske husholdninger enn på mange år, og utlånene har vært betydelig høyere enn husholdningenes inntekter.

For Høyre er det viktig å understreke betydningen av en ansvarlig økonomisk politikk som har lav rente og kronekurs, nettopp for å skape og trygge arbeidsplasser og sikre verdiskaping. Det at Regjeringen har sørget for lav rente, har betydning for alle hustander med lån, og sikrer verdiskaping i form av nye arbeidsplasser.

Regjeringspartiene sammen med komiteens flertall støtter ikke punkt 1 i forslaget. Innføring av forkjøpsrett til fordringer kan gjøre det vanskeligere for vanlige folk å ta opp lån, ikke minst svekke betalingsviljen og det prinsipp som en enstemmig komite nettopp har understreket, nemlig at man skal gjøre opp for seg.

For Høyre er aggressiv markedsføring av forbrukslån med skyhøy rente ikke ønskelig. Det er viktig at vi får et lovverk som styrker kontrollen av form og innhold i markedsføring av usikret kreditt, slik at folk har oversikt over hva man eventuelt går til.

En bedre samordning av finansavtaleloven og kredittkjøpsloven ser vi frem til. Dette er viktig for å hindre og forebygge ny gjeldskrise og for å unngå at banker, forsikringsselskaper og andre spekulerer i høyere risiko, og at

låntaker i tilfeller der dette er aktuelt, blir frarådet lån, gitt det som er den enkeltes aktuelle betalingssevne. Vi støtter derfor punkt 3 i forslaget.

Når det gjelder punktene 3 og 4 i forslaget, støtter ikke Høyre disse, under henvisning til det som flertallet omtaler i saken.

Når det gjelder punkt 6, om utredning av adgang til sletting av gjeld ved konkurs, støtter ikke regjeringspartiene det. Vi deler forslagsstillernes bekymring over at enkelte av ulike grunner er havnet i et uføre, og at de ikke er i stand til å gjøre opp for seg. Etter vårt syn er det behov for et lovverk som kan bidra til å rydde opp i skyldnerens økonomi, og som kan gi mulighet for en ny start.

Gjeldsordningsloven åpner allerede i dag for at gjelden kan slettes. Vilkårene skal være tungtveiende. Vårt utgangspunkt er at gjeld etter avtale skal betales. Vi har et system som sørger for at folk gjør opp for seg, og som ikke virker støtende på andre som sliter og betaler gjeld.

Dessuten tror vi at den praksis som flertallet ber om blir utredet når det gjelder sletting av gjeld, kan gjøre at det får uheldige virkninger på kredittmarkedet. Det er også en økt risiko for at låntaker får dyrere lån i fremtida. Vi mener at gjeldsordningsloven balanserer hensynene tilfredsstillende, og ser ikke behov for ytterligere regler på området.

André Kvakkestad (FrP) [13:38:45]: Ansvar for å oppfylle inngåtte avtaler står fortsatt relativt sterkt i Norge. Dette gjelder også avtaler om gjeldsstiftelse. Utgangspunktet må være at avtaler skal holdes og gjeld betales. Men noen ganger går ting galt, uten at dette nødvendigvis er spekulativt eller forventet eller på annen måte kreditorsvik. Da kan det være både nødvendig og rimelig å kunne gi hjelp og mulighet til å komme seg på fote igjen. Slik sett er det positivt at representanter fra SV ikke bare har tatt et skritt for å sette denne problematikken på dagsordenen, men faktisk også foreslår tiltak. Ofte er man mer opptatt av å vise at noe er et problem, enn å løse problemet. Jeg er derfor glad for at man her har valgt å komme med forslag til tiltak. Vi er ikke like sikre på at alle forslagene vil hjelpe, og dem vil vi følgelig ikke støtte. Men de forslagene som har fått flertall i innstillingen, står vi altså bak.

Informasjon er viktig. Ikke minst dersom man skal kunne fungere som markedsaktør i en markedsøkonomi, er det avgjørende at man får full informasjon og kan sette denne informasjon inn i egen situasjon. Vi må bare innrømme at man noen ganger behøver litt hjelp til spesielt å kunne benytte informasjonen og sette den inn i sin private situasjon. Det er grunnen til at vi mener det er viktig ikke bare å gå inn og se på markedsføringen, som jo er det som først springer en i øynene, men også å se på dette som en profesjonell part som gir lån, og hvordan den parten også bør ha mulighet og ansvar – faktisk også et moralsk ansvar – til å passe på at man ikke setter personer i en vanskeligere situasjon enn nødvendig. Derfor støtter vi dette.

Når det gjelder forslaget om å utrede adgang til personlig konkurs med sletting av gjeld etter f.eks. den ame-

rikanske modellen, er jeg veldig glad for at SV har funnet noe i USA som det går an bringe med seg videre. Vi er nå av den oppfatning at grunnlaget for å støtte dette er at vi ønsker å få en helhetlig og god gjennomarbeidelse av hvordan dette kan eller ikke vil kunne passe inn i norsk rett og i det norske samfunn. Men vi synes at det er et poeng for Stortinget å se seg rundt og innhente den informasjon vi kan innhente, også på dette området. Vi har tillit til at Regjeringen, med de ressurser den besitter, også har mulighet til å foreta en god, gjennomarbeidet vurdering på fritt grunnlag for å se om dette kanskje er en mulig vei å gå. Men vi tar altså alle forbehold, selv om vi støtter forslaget om en utredning, fordi vi vil se dette i sin fulle bredde før vi tar en endelig vurdering. Slik sett må jeg innrømme at vi med en viss spenning ser frem til hvordan man vil se på om dette passer inn, for vi må innrømme at det er stor forskjell på amerikansk rett og norsk rett på mange områder, også innenfor dette. Men vi synes likevel at med den store utredningskapasitet vi vet departementet besitter, kan dette neppe være å betrakte som en altfor stor arbeidsbyrde.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:42:53]: Det er jo nærliggende å si til representanten Kvakkestad at vi har «some shocking news for him», bl.a. at SV ser flere sider ved det amerikanske samfunnet som interessante. For eksempel er Barnas Hus en av dem.

Norske husholdningers gjeldsbelastning er den høyeste på over ti år. Førrige gang vi i Norge opplevde kombinasjonen av høy arbeidsledighet og for høy gjeldsbelastning, endte tusenvis av mennesker opp som gjeldsofre. Det er nå påkrevd med politiske tiltak for å unngå at dette skjer en gang til. Det avgjørende for å unngå en ny gjeldskrise er at det føres en økonomisk politikk som reduserer arbeidsledigheten, en pengepolitikk som ikke bidrar til at husholdningene låner over evne, og at trykket i boligmarkedet reduseres.

De tiltakene som er foreslått i Dokument nr. 8:66 for 2003-2004 fra SV-erne Audun Bjørlo Lysbakken, Heidi Grande Røys, Magnar Lund Bergo og Kjetil Bjørklund, har i hovedsak to målsettinger. Den ene er å hindre at flere får gjeldsproblemer. Den andre er å avhjelpe dem som likevel havner i en slik situasjon. For dem som allerede er gjeldsofre, har Norge en gjeldsordningslov. Forslagene som blir fremmet i det dokumentet vi debatterer i dag, vil styrke debitors stilling hvis man får betalingsproblemer. Men vi understreker at ordninger som skal ivareta hensynet til dem med alvorlige gjeldsproblemer, må utformes slik at de ikke kan misbrukes av folk som vil unndra seg sine forpliktelser.

Det har utviklet seg en uheldig praksis med videresalg av gjeld. Låntaker kan ikke motsette seg dette, og har heller ikke rett til å kjøpe sitt eget lån til samme pris. For låntaker vil dette ofte føles utrygt. Det kan også stilles spørsmål ved rimeligheten i at et låneforhold skal kunne overføres til en hvilken som helst finansinstitusjon uten at den andre parten i låneforholdet skal kunne motsette seg dette. Det er stor variasjon i hvordan videresolgte lån håndteres mellom de ulike aktørene, og det fins mange

eksempler på at låntakere blir behandlet på en urimelig måte. Vi setter derfor spørsmålstejn ved om det er rimelig at et låneforhold til en bank skal kunne overføres til en hvilken som helst finansinstitusjon uten at den andre parten i låneforholdet skal kunne motsette seg dette. Det bør slik sett være rimelig at låntaker gis tilbud om å kjøpe fordringen på samme vilkår som det långiveren er villig til å selge fordringen for til en tredjepart. Låntaker som avtalepartner har her en mer beskyttelsesverdig interesse enn den tredjepart som ønsker å kjøpe fordringen.

Omfanget av usikret kortsiktig kreditt har vært økende de siste åra. Usikrede lån har høyere rente enn lån med sikkerhet. De siste åra har renter på over 20 pst. ikke vært uvanlig for forbrukslån. Finansieringsselskapene reklamerer ofte med kort saksbehandlingstid og enkle krav til låntaker. Det er grunn til å sette spørsmålstejn ved om dette fører til uforsvarlig kredittvurdering. Regelverket om markedsføring fokuserer særlig på kredittytters opplysningsplikt. Det voksende omfanget av ufullstendig og aggressiv markedsføring tyder imidlertid på at denne plikten enten ikke overholdes godt nok eller ikke er streng nok. En styrket kontroll av markedsføringas form og innhold er derfor nødvendig.

Finansavtaleloven slår fast at utlåner har en frarådingsplikt når forholdene tilsier at låntaker ikke bør ta opp lån. Det er viktig å overvåke at frarådingsplikten blir tilstrekkelig håndhevd. Kredittilsynet har ansvaret for å overvåke dette markedet, men den individuelle kredittvurderinga overvåkes ikke på samme måte. I tillegg gjelder frarådingsplikten bare utlån som kommer inn under finansavtaleloven.

Kontokredittkjøp reguleres av kredittkjøpsloven. Denne kreditten benyttes gjerne uten at kunden er klar over at den effektive renten er svært høy. Det er derfor behov for bedre samordning av reglene i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, slik at frarådingsplikten gjelder i alle relevante tilfeller.

Foreldelsesfristen for pengelån er på ti år. Avbrytelse skjer dersom debitor erkjenner kravet uttrykkelig eller gjennom sine handlinger. Ethvert forsøk på å gjøre opp for seg vil da medføre at det blir enda vanskeligere å bli ferdig med et lån som man ikke klarer å betjene. Selv om utgangspunktet er at alle skal gjøre opp for gjelda si, bør det vurderes om det skal bli vanskeligere å avbryte foreldelse.

Ved en personlig konkurs vil restgjelda fortsatt hefte ved skyldneren etter at dividende er utbetalt til kreditorene. I enkelte land, som USA, har en imidlertid et system som åpner for sletting av gjeld ved personlig konkurs. Ifølge den amerikanske konkurslovens kapittel 7 er resultatet av konkursbehandlingen at den delen av gjelda som ikke kan dekkes med midler fra boet, kan ... – unnskyld, president, her er det en liten skrivefeil, som satte undertegnede en smule ut av spill. Jeg går videre: I Norge er det i hovedsak gjeldsordningsloven som skal ta seg av enkeltpersoner som havner i økonomisk uføre. Det er imidlertid grunnlag for en debatt om hvorvidt loven er effektiv nok. Et bidrag til debatten vil være en ut-

(Thorkildsen)

redning av adgangen til personlig konkurs med sletting av gjeld i Norge.

Til slutt vil jeg si at vi er fornøyd med at vi får tilslutning til flere av punktene, og jeg tar opp forslaget, som vi står alene om.

Presidenten: Representanten Inga Marte Thorkildsen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Einar Holstad (KrF) [13:48:23]: Materielle verdier får stadig større betydning for folk i Norge. Det er viktig for oss å ha «riktige» klær og å bo minst like bra som andre i omgangskretsen, og ikke minst oppleves det som viktig å kunne fortelle om eksotiske utenlandsreiser når vi kommer tilbake til arbeid etter sommerferien. Presset er stort for å «være som de andre».

Når ønsket om ting overstiger den enkeltes økonomiske evne, kreves prioritering. Det er ikke lett å prioritere bort ting man ønsker seg, og som man ser andre har. Særlig er dette vanskelig når butikker og banker nærmest kaster tilbud om usikrede lån etter forbrukerne. Tilgangen til kreditt er enkel – vanskeligere kan det bli å betale lånet tilbake.

Jeg er ingen økonom. Men man trenger ikke vite mye om økonomi for å bli bekymret over at norske husholdningers gjeldsbelastning nå er høyere enn på flere år. Dersom renten stiger med et par-tre prosent, er det grunn til å tro at mange vil få problemer med å tilbakebetale både boliglån og andre lån. Nettopp derfor er det svært viktig å føre en ansvarlig økonomisk politikk som sikrer lav rente og kronekurs.

Lav rente og lav kronekurs er ikke viktig for sin egen del, men det er avgjørende viktig for å trygge arbeidsplassene og for å sikre økt verdiskaping. Det er også viktig for mange familiers privatøkonomi og for å hindre at det oppstår en ny gjeldskrise i landet.

Når man tar opp lån eller kjøper på kreditt, er forutsetningen at gjelden skal betales fullt ut. Kristelig Folkeparti kan derfor ikke støtte SVs forslag om forkjøpsrett for låntaker ved videresalg av gjeld. Vi er redd for at en slik forkjøpsrett vil kunne svekke betalingsviljen og virke svært urettferdig overfor dem som betaler gjelden med renter til rett tid.

Vi støtter punkt nr. 2 i Dokument nr. 8:66 og ber Regjeringen fremme forslag til lovendring som styrker kontrollen av form og innhold i markedsføring av usikret kreditt. Det er viktig å sikre at de reelle betingelsene for kunden kommer klart fram.

Vi støtter også forslaget om å innføre en lovpålagt frarådingsplikt for kredittlyter i kredittkjøpsloven.

En tilsvarende frarådingsplikt finnes i dag i finansavtaleloven. Det er viktig med en harmonisering av regelverket på dette punkt. Vi må hindre at finansinstitusjoner spekulerer i utlån til høyrisikogrupper. Vi må også hindre utlån til personer som av økonomiske eller andre grunner ikke bør innvilges lån eller kreditt.

Justiskomiteens flertall ønsker utredet en ordning vedrørende adgang til personlig konkurs i Norge. En utredning

av dette spørsmålet vil etter det jeg kan forstå, måtte dreie seg om hvorvidt gjeldsordningsloven kan og bør endres for å gjøre det lettere å oppnå gjeldsslette med en gang.

Vi i Kristelig Folkeparti deler komiteflertallets bekymring over at enkelte av ulike årsaker havner i et så stort økonomisk uføre at de blir varig ute av stand til å gjøre opp for seg. Vi erkjenner imidlertid at det i framtiden kan være behov for å vurdere en oppmykning av gjeldsordningsloven, slik at det blir noe lettere å oppnå umiddelbar gjeldsslette.

Vi må gjøre hva vi kan for å forhindre en ny gjeldskrise i Norge. Lite tyder på at risikoen for dette er overhengende, men like fullt må vi være oppmerksom på at det kan skje, og iverksette forebyggende tiltak.

Statsråd Odd Einar Dørum [13:52:28]: Jeg registrerer at komiteens flertall ikke støtter Dokument nr. 8-forslaget når det gjelder forslagene nr. 1, 4 og 5. Jeg kommenterer derfor ikke disse spørsmålene. Når det gjelder forslagene nr. 2 og 6, har jeg innhentet innspill fra barne- og familieministeren, da spørsmålene berører hennes ansvarsområder.

Når det gjelder forslag nr. 2, om å styrke kontrollen av markedsføring av usikret kreditt, finnes det allerede et omfattende regelverk som pålegger kredittlyteren opplysningsplikt i forbindelse med avtaler om kreditt og lån. Forbrukerombudet har i tillegg nylig fulgt opp annonsering hvor det forespeiles raske kreditter og kort behandlingstid, og presisert overfor bransjen at slik markedsføring vil kunne være i strid med eksisterende regelverk. Det pågår også for tiden et arbeid i EU med et nytt forbrukerkredittdirektiv, der informasjonsbestemmelser bl.a. om effektiv rente står sentralt. Lovendringer må derfor ses i sammenheng med eksisterende og kommende EU-regelverk på området for forbrukerkreditt og markedsføring.

Til forslag nr. 3, om frarådingsplikt, har jeg i mitt brev til komiteen 27. mai 2004 opplyst at dette er et spørsmål departementet allerede på eget initiativ tar sikte på å vurdere i forbindelse med en revisjon av kredittkjøpsloven. Også et slikt arbeid bør ses i sammenheng med arbeidet i EU med et nytt forbrukerkredittdirektiv, hvor ett av spørsmålene er ansvarlig långivning. Utformingen av direktivet vil ha betydning for hvilke regler man kan ha i Norge om frarådingsplikt.

Når det gjelder forslag nr. 6, om personlig konkurs, er det gjeldsordningsloven som regulerer gjeldssanering for privatpersoner. Loven åpner allerede i dag for at gjelden kan slettes uten gjeldsordningsperiode. Jeg vil ta initiativ til å gjennomgå loven for å se om den ytterligere kan forbedres, slik Stortinget ber om, og også vurdere om andre lovtiltak kan være nødvendige. Dersom man ønsker å innføre en økt adgang til umiddelbar gjeldssletting for privatpersoner, må veien å gå være å utrede konsekvensene av økt bruk av regelen om sletting uten gjeldsordningsperiode. Hovedforskjellen mellom gjeldsordningsloven og en «Chapter 7-konkurs» i USA er jo nettopp at det etter «Chapter 7» ikke fastsettes en gjeldsordningsperiode.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 708)

S a k n r . 6

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes erstatning på samme nivå som ved salg av skogeiendommer (Innst. S. nr. 25 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:74 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Knut Storberget (A) [13:55:51] (ordfører for saken): Som ordfører for denne saken får jeg si at forslaget ikke får særlig støtte i komiteen, sjøl om man i innstillinga deler seg og sier det på to forskjellige måter. Jeg tror allikevel at det er grunn til å peke på at begrunnelsen i det alt vesentlige er den samme for de partier som ikke ønsker å begi seg inn på den veien som forslagsstillerne nå foreslår.

Det er to grunner til at dette forslaget ikke får støtte. Først og fremst oppfatter vi det slik at det er domstolenes oppgave i Norge å utmåle konkret ekspropriasjonserstatning, og jeg må vel få lov til å tilføye: heldigvis. Vi ville fått mye å gjøre her i Stortinget hvis vi skulle hatt den oppgaven. Det er det ene, men det andre er at det er faktisk den beste måten å sikre at Grunnlovens intensjon blir oppfylt i forhold til å få full erstatning, noe de fleste partier faktisk er enige om. Så rollefordelingen er ett forhold som gjør sitt til at det er vanskelig å gå inn på dette forslaget. Det andre momentet, som henger sammen med det første, er at det er vanskelig i spørsmålet om erstatning for ekspropriasjon spesifikt å gå inn på én yrkesgruppe, én grunneiergruppe, skogeierne, og så gå videre til å peke på én type erstatningsberegning, all den tid man faktisk står overfor flere alternativer i domstolene, flere alternativer å løse dette på, og flere metoder, for så vidt, for å beregne en slik erstatning. Så dette er årsaken til at forslaget ikke får støtte ved behandling i dag.

Det er et flertall som ønsker at dette skal vedlegges protokollen. Arbeiderpartiet og SV ønsker at dette forslaget ikke skal bifalles. Slik vi oppfatter det, er vi mer i samsvar med det også justisministeren sier i sitt brev til komiteen vedrørende saken, hvor han tilrår at forslaget ikke blir tatt til følge, og for så vidt peker på de samme argumenter som jeg nå har pekt på. Jeg tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingjerd Schou (H) [13:58:36]: Høyre ser behovet for å reise problemstillingene i forslaget, og vi vil understreke at ekspropriasjon skal skje til full erstatning i henhold til Grunnloven § 105. For alle de grunneiere som utsettes for ekspropriasjon, er dette et viktig prinsipp, og holder i hevd viktige rettsprinsipper.

Når dette er sagt, er vi skeptiske til å gripe inn i domstolenes oppgave ved fastsetting av kapitaliseringsrenten. Slik systemet fungerer i dag, skal dette være ivarett gjennom lovverk og domstolenes håndtering av nettopp dette. Dagens erstatningsordninger skal ivareta hensynet til både samfunnet og grunneierne.

Parallelt med behandling av denne saken er vi gjort kjent med det arbeid som gjøres av Biomangfoldlovutvalget, og at utvalgets mandat er bl.a. å se nettopp på styrking av det juridiske grunnlaget for vernearbeid etter naturvernloven, i den forbindelse også verneformenens restriksjonsnivå sett i forhold til dagens regler om erstatning etter naturvernloven. Representantene fra Høyre kommer derfor til å følge denne saken nøye, ikke minst når det gjelder hvordan situasjonen utvikler seg for grunneiere som får ekspropriet skogeiendommer. Når arbeidet i Biomangfoldlovutvalget er ferdig, er det naturlig også å se det i sammenheng med de problemstillinger som er reist i nettopp Dokument nr. 8:74.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:45:25]: For Fremskrittspartiets del har dette med noen prinsipper å gjøre. Det er greit at det er en domstolsavgjørelse i forhold til den endelige vurderingen av erstatningen. Samtidig er Stortinget lovgiver og har adgang til å gripe inn i ting hvis man finner det formålstjenlig. Og det er på en måte det som blir skjæringspunktet her: forholdet til domstolenes frie rolle. Vi har som sagt mulighet til å gjøre grep i så måte.

Det som har vært viktig for Fremskrittspartiet i denne saken, er at når staten eksproprierer noe som grunneier faktisk er eier av, så skal erstatningen være slik at man kan skaffe seg tilsvarende eiendom et annet sted. Det føler vi ikke er tilfellet i dag, og det er det som er bakgrunnen for dette.

Man kan jo være overrasket over at ikke flere støtter opp om dette. Jeg ville tro flere av partiene i denne salen var opptatt av grunneiernes rettigheter, å sikre grunneiernes rettsvern i forhold til statens mulighet til å overta deres eiendom. Men jeg oppfatter at slik er det ikke, at man har en forholdsvis moderat tilnærming til dette. Det bekymrer jo noen av oss, som føler at grunneierne må tas mer på alvor. Man må i alle fall ha et system som gjør at de ikke kommer ut som den tapende part, men at det er likevekt mellom den erstatningen de får, og det man må gi fra seg. På bakgrunn av det tar jeg opp vårt forslag.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:47:06]: Dokument nr. 8:74 reiser spørsmålet om en lovendring som gjelder regelen om bruksverdiestatning av skog ved ekspropriasjon. Jeg vil uttrykke enighet med justiskomiteens flertall som ikke finner det hensiktsmessig at lovgiveren skal gripe inn i domstolenes oppgave ved å fastsette kapitaliseringsrenten, som har betydning ved utmåling av bruksverdiestatning av skog. Når den konkrete utmålingen skjer ved at det finnes fram til årlige nettotap framover, som neddiskonteres til tidspunktet for inngrepet, nyttes en objektivisert kapitaliseringsrente. Dette er en langtidsrentesats som bør ha en viss stabilitet over tid, uten å påvirkes av mer kortsiktige og varierende utviklingsforhold for øvrig. Rentesatsen på 5 pst. er ikke lovregulert, og er lagt til grunn av Høyesterett ut fra en vurdering av hva som er riktig nivå for en langtidsrentesats der siktemålet er å tilstå full erstatning. Samme sats blir lagt til grunn av domstolene ved utmåling av personskadeerstatning.

Spørsmålet som er tatt opp, er ett av flere elementer i en sammensatt erstatningsutmåling. Hvis en part i en erstatningssak mener at de forhold som ligger under domstolenes vurderinger da rentenivået som praktiseres nå, ble etablert, er varig endret på en måte som på sikt tilsier endring, kan dette bli gjort gjeldende i saken. Det ligger da i lovens system med skjønnsmessige erstatningsregler som skal gi full erstatning, at domstolen skal være åpen for reelt å revurdere et slikt etablert nivå dersom domstolen må legge til grunn at de underliggende forutsetninger etter en tid har endret seg varig og grunnleggende. På den andre siden ligger det i systemet at det må og bør gjelde en viss terskel før et slikt etablert nivå for en langtidsrentesats blir justert.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Hans Gjeisar Kjæstad (H) [11:49:02]: I enkelte tilfeller må storsamfunnet gå til det vanskelige skritt å tvangsinndrive eiendom. Det kan være mer eller mindre godt begrunnet, og denne salen er litt uenig om hva som er godt begrunnet, og hva som er mindre godt begrunnet. Men når storsamfunnet av og til må gå til det skritt å foreta et så drastisk inngrep i forhold til enkeltmennesker, er det viktig at man har klart for seg hvilken emosjonell virkning det har på disse.

Noen ganger kan det være helt greit for enkeltmennesker å møte en slik situasjon, og andre ganger kan det være på grensen til det tragiske. Det kan være en eiendom som har vært i familiens eie i flere slektsledd, der man har arbeidet målbevisst for å få eiendommen i en stand som gjør at den kan tjene visse funksjoner. Det er det viktig å ta hensyn til når man skal gå til det vanskelige skritt det er å tvangsinndrive. Jeg tror det er nokså stor enighet om at det i tillegg til de emosjonelle belastninger som ligger i saken, ikke skal komme materielle belast-

ninger for familien, som må gi opp den eiendommen som de er glad i, og som de har lyst til å drive videre.

Derfor er det veldig viktig at vi forholder oss til det som loven sier om full erstatning. Det er ulike synspunkter på det, men jeg synes det er viktig å minne om den stendige debatt vi har hatt i denne salen i årtier i forhold til begrepet «full erstatning». Det er og blir et viktig begrep for Høyre når det gjelder å forholde seg til enkeltmennesker som møter denne situasjonen.

Når vi så ikke vil gå inn for det som kommer fra Fremskrittspartiet i denne saken, gjelder det kompliserte forhold, som bl.a. spørsmål om kapitaliseringsrente, og ikke minst at det er et lovutvalg som ser på biomangfold. I påvente av at det kommer med sin utredning, er det unaturlig å fatte et vedtak om dette. Med andre ord: Fremskrittspartiet skal ha ros for at de reiser denne viktige debatten, men mindre ros for tidspunktet den faller på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 709)

S a k n r . 7

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen om å oppheve forbudet mot tiggung (Innst. S. nr. 48 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:91 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [14:07:04] (ordfører for saken):

La meg først få gi ros til representanten Thorkildsen for å ha tatt opp et aktuelt og svært viktig tema.

Ved selvsyn ser de fleste av oss at enkelte mennesker er henvist til tiggung – et byfenomen, og da særlig i de største byene. Det handler først og fremst om en menneskelig tragedie og lidelse. Mange av tiggerne har i tillegg til en vanskelig sosial og økonomisk situasjon lidelser knyttet til rus og psykiatri. Tiggere trenger hjelp til å komme seg ut av en vanskelig situasjon og i mindre grad straff eller bøter.

Høyre har full tillit til at departementets gjennomgang av løsgjengerloven vil føre til et grundig og veloverveid forslag om hvilke paragrafer som skal opprettholdes, og hvilke som har utspilt sin rolle. Dette slutter også flertallet i komiteen seg til i innstillingen. Vi vil i en fremtidig debatt få en drøfting av hvilke virkemidler som egentlig er best egnet til å hjelpe dem som tigger og er i en fornedrende situasjon. Er det de juridiske og lovmessige virkemidler, som straff og bøter, eller er det sosialpolitiske virkemidler? Muligens er det en kombinasjon av virke-

midler – det handler om bolig, hjelp til å bo, behandling og inkludering.

Når et menneske tyr til tigging for å overleve, er det stort sett alltid en følge av en svært vanskelig livssituasjon. Rusavhengighet er et problem de fleste som delvis livnærer seg av tigging, sliter med.

Det er en kjensgjerning at de problemene disse menneskene sliter med, ikke blir løst, selv om strafferettslige forbud mot tigging blir opphevet. Derfor ønsker jeg at debatten heller bør dreie seg om hvilke virkemidler vi har for å hjelpe dem det gjelder, og hva vi som politikere kan gjøre for å sikre en tilværelse der tigging ikke er en måte å overleve på.

Da må vi bort fra de juridiske virkemidlene og over på de sosialpolitiske. Den debatten vil vi komme tilbake til. For Høyre er det helt grunnleggende at samfunnet har virkemidler og et apparat som står klart til å hjelpe dem som har det vanskelig. Høyre vil ha målrettede tiltak for dem som trenger det mest, og disse menneskene faller innunder denne kategorien.

Vi må sørge for at de av oss som trenger det, får en ny sjanse, og at tiltak og tjenester utformes med utgangspunkt i det enkelte menneskets situasjon og behov.

Å redusere rusmiddelproblemer handler om å redde liv og bidra til å skape en verdig tilværelse for dem det gjelder. Innsatsen for de aller tyngste misbrukerne styrkes gjennom fortsatt økt satsing på legemiddelassistert rehabilitering og lavterskeltilbud.

I Oslo foregår det et forpliktende samarbeid mellom Oslo politidistrikt, Oslo kommune og Helse Øst om ulike typer hjelpe- og behandlingstiltak for stoffavhengige. I budsjettet for 2005 understreker vi betydningen av at denne kjeden skal og må fungere effektivt, og at det skal være et tilbud med lavest mulig terskel. Her kan vi yte hjelp til rusavhengige for å bedre deres livsvilkår, slik at de kommer seg ut av rusavhengigheten, og gi et helsetilbud til de mest utslåtte misbrukerne, som det haster aller mest for.

Det ligger imidlertid også utfordringer i å få dem som trenger det mest, til å ta imot hjelp. Dessverre er det ikke alle som fanges opp av systemet, og særlig gjelder det dem som ikke ønsker å motta hjelp for å bli kvitt sin rusavhengighet eller andre problemer.

Mange ideelle og frivillige organisasjoner gjør et fantastisk arbeid og er særlig viktige for dem som ikke blir fanget opp av ansvarlige myndigheter. Disse har også en kontakflate og en kontaktmulighet som det offentlige ikke har på samme måte. Frelsesarmeen, Kirkens Bymisjon, for å nevne to, har i årenes løp gjort en utrettelig innsats for dem som har det aller vanskeligst.

I tillegg ber komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, Regjeringen vurdere å fremlegge for Stortinget forslag om obligatorisk registrering av innsamlinger av en viss størrelse i Innsamlingskontrollen, samt krav til hvor stor del av det innsamlede beløp som skal gå til formålet med innsamlingen.

Jeg finner grunn til å kommentere dette, all den tid det er dette som står igjen etter behandlingen i Stortinget av

hvordan man skal hjelpe tiggerne. Det gjelder organisasjoner som stort sett har som formål å hjelpe ulike typer grupper som er i en vanskelig situasjon. Jeg er forundret over at det er på dette området sosialistene og Fremskrittspartiet ønsker å sette sitt stempel i saken om tigging. Dessuten er dette en sak som muligens ikke hører hjemme i justiskomiteen, ei heller under en sak om tigging.

Jeg får lett en følelse av at det ikke var de som var vanskeligst stilt, man var ute etter å legge forholdene til rette for; man var ute etter å få utredet et byråkratisk regelverk hvor engasjerte barn som har innsamling til f.eks. Redd Barna, obligatorisk skal registreres i Innsamlingskontrollen – det kan jo også være en oldemor som kommer med mer enn 1 000 kr til kontoen. Om dette bare er et eksempel, er det et eksempel som viser at et positivt engasjement, et engasjement som nettopp var der for å hjelpe andre, blir knuget ned av et mulig byråkratisk regelverk. Jeg håper det ikke er dette sosialistene har hatt i tankene når det gjelder å utforme et regelverk.

Knut Storberget (A) [14:12:48]: Jeg skal ile til og berolige saksordføreren med at mormor og bestemor og alle andre som måtte drive på ute og samle inn penger til gode formål, ikke skal knuges ned av noe som helst byråkrati. Det er ikke intensjonen med det forslaget som flertallet nå står bak. Jeg skal senere komme litt tilbake til hva dette dreier seg om, siden en forklaring åpenbart er nødvendig.

Jeg hadde innledningsvis lyst til å si at dette forslaget hilser også Arbeiderpartiet velkommen. Det er bra at representanten Thorkildsen har tatt opp dette. Det setter i fokus en del av hva justisvesenet har drevet med opp gjennom historien, og hva slags klientell man har skapt seg i forhold til den lovgivningen man faktisk har. Det er vel nå bred enighet om at dem vi oppfatter som både slitne og utstøtte, og som sliter med mangeartede sosiale problemer, i hovedsak må møtes med helt andre virkemidler enn det justissektoren rår over. Jeg oppfatter dette som en videreføring av det arbeidet som på mange måter ble startet da man opphevet mye av løsgjengerloven på slutten av 1960-tallet og tidlig på 1970-tallet. Jeg er også trygg på at Regjeringa gjør det den skal, i forhold til akkurat dette. De slitne må møtes med andre tiltak enn straff. Det er det ene.

Det andre er at man i framtida antakelig i større grad må husholdere mer med strafferettens virkemidler enn det vi har vært vant med til nå. Vi er nødt til å foreta tøffe prioriteringer i forhold til hvem som faktisk skal møtes av de straffesanksjonene som vi vedtar i samfunnet. I tråd med det er det helt åpenbart at den gruppen som vi her snakker om, de som står på gatene, ikke skulle være noen slags prinsippal målgruppe.

Det tredje bringer meg over til det saksordføreren stoppet opp ved og etter min mening kanskje skapte en unødvendig diskusjon rundt. Flertallet ønsker med dette forslaget ikke nødvendigvis å si at all tigging som foregår ute i samfunnet, er fortjenstfull. Det som dessverre har utviklet seg, og som jeg mener man i større grad bur-

de fokusere på, er den organiserte, profesjonelle og svært kommersielle tiggingen som skjer gjennom svært useriøse organisasjoner i Norge, som enten dekker seg bak en eller annen form for godt formål og en frivillig organisasjon som faktisk ikke eksisterer, eller som dekker seg bak andre falske fasader. Her har vi sett en tiltakende trend. Man samler inn ganske store beløp, og vi ser samtidig at det eneste grepet vi kan ta i forhold til dette, som faktisk ikke er en ulovlig aktivitet, er å sørge for en registrering, som i det minste gir oss noe kontroll over denne type aktivitet. Her snakker vi ikke om kakelotteriet i bakgården eller oldemor på tur, men om en ganske stor, organisert virksomhet som samler inn mye penger under dekke av at de skal gå til et godt formål. Hvis det er et godt formål, ser vi at det er svært lite av disse midlene som faktisk kommer fram, og at mesteparten kanaliseres til lommene til dem som står bak disse innsamlingsaksjonene. Så her snakker vi verken om de små og uproffe eller om de store, ideelle organisasjonene, som har gode formål, og som gjør en god jobb, og som i dag frivillig er registrert i Innsamlingskontrollen.

Jeg vil jo tro at dette ikke skulle være farlig for noen å støtte her i Stortinget i dag, all den tid vi bare anmoder Regjeringen om å vurdere å komme med tiltak i forhold til dette og markere på mange måter at avkriminalisering av tigging ikke innebærer at vi ikke skal ha et skjerpet søkelys på dem som utnytter folks godhet til egen fortjeneste.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:17:10]: Det er vel slik at hver tid har sin lovformulering, det er vel en naturlig prosess i en samfunnsutvikling. Jeg synes det er litt interessant å lese bakgrunnen for forslaget, som selvfølgelig går på den aktiviteten som skjer ute på gaten. «Lov om Løsgjænger, Betleri og Drukenskap» er en lovformulering som man i dag forhåpentligvis ikke anser som like nødvendig som den var den gang, selv om det er elementer av den som vi også utfordres av i dagens samfunn.

Jeg vil også slutte meg til dem som har gitt honnør til forslagsstilleren. Dette er en betimelig utfordring, som noen hver kanskje må gå i seg selv og se på bakgrunnen for. Det er jo en bakgrunn for at noen havner i en slik livssituasjon, med tigging på gaten, som oppleves som et problem for andre å bli utsatt for. Samtidig tror jeg ikke tigging er noe man velger selv. Selv om enkelte i media har spekulert i at de har gode inntekter, tror jeg ikke det er et liv man bør satse på. Jeg tror at det å sitte på gaten som tigger er nedverdiggende, og det gir en dårlig livskvalitet. Men jeg tror samtidig at det vi må gjøre, er å se på sosiallovgivningen i forhold til dette, framfor å jobbe for et direkte forbud mot det.

Saksordføreren har tatt opp forhold vedrørende flertallsforslaget, II. Jeg er litt overrasket over at han er så bekymret for det. Jeg synes saksordføreren heller burde være bekymret for enkelte aggressive markedsførere, som ringer opp funksjonshemmede og eldre som kanskje ikke er sikre på hva de sier ja eller nei til, og som får en stor regning sendt i posten. Men det er altså ikke regjeringspartiene opptatt av. Det er vi opptatt av. Jeg er også

glad for at både Arbeiderpartiet og SV ser den dimensjonen, for tigging handler ikke kun om det som skjer på gateplan. Den handler også om å bli utsatt for ulike typer av markedsføring. Målet vårt må jo være at de menneskene som driver med denne formen for tigging, ikke gjør det på en slik måte at folk ikke er seg bevisst hva de faktisk er utsatt for. Og målet må være at vi forhindrer at useriøse bakmenn misbruker givernes tillit, for det er det det handler om. Det handler om at hvis vi ønsker å gi penger til et formål, så må pengene gå direkte til formålet. Mesteparten må ikke gå i lomma til noen bakmenn som er kreative i forhold til å lage en innsamlingsaksjon. Jeg synes det er betimelig at man også tar den dimensjonen med seg. Selv om jeg er rimelig sikker på at forslagsstilleren hadde ønsket å fokusere mer på selve tiggingen, var det iallfall for Fremskrittspartiets del maktpåliggende også å peke på den urimeligheten som ligger i at enkelte misbruker givernes tillit. Det skal man også ta hensyn til.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:20:31]: Da jeg gikk opp på denne talerstolen i juni og la fram dette forslaget, var det en varm sommerdag ute i Oslo. Det var veldig mange mennesker som tagg om penger. De fleste som gikk til jobben, opplevde å bli spurt flere ganger i løpet av den tiden de gikk gjennom sentrum og f.eks. ned til Stortinget, om de kunne gi noen småpenger. Det raste en debatt i mediene om hvordan man skulle håndtere dette problemet som endte i at man gjenopplivet den berømte løsgjengerloven og forbudet mot tigging, som egentlig hadde vært en sovende lov veldig lenge.

Vi kan forstå at det er ubehagelig å få mange spørsmål fra mennesker som kan være i en ganske desperat situasjon, om man kan bidra med penger. Men det er ikke en all right måte å håndtere dette på at man tar i bruk maktmidler istedenfor å møte dette med sosiale tiltak. Dette handler om enkeltmenneskers tragedier, men det handler også om at samfunnet faktisk ikke er i stand til å ivareta disse menneskenes behov på en skikkelig måte. Hvis man spør dem om hva de skulle ønske seg, og det har jeg gjort ved en del anledninger, er det mange som sier at de gjerne skulle ha fått kommet inn til behandlingsplass med en gang da de var motivert, og da de trengte det, eller at de skulle slippe å sitte i kø og måtte tigge om penger i mellomtida for å finansiere et rusmisbruk som de egentlig gjerne skulle ha blitt kvitt. Så jeg er veldig glad for at hele komiteen slutter seg til intensjonen om å fjerne en lov som helt åpenbart har sett bedre dager. Det er nå på tide at vi får fjernet den. Og det mener jeg er et godt budskap ut til de menneskene som egentlig er på bunnen av rangstigen i Norge.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [14:22:57]: Heldigvis finnes det politiske spørsmål som det er enkelt å svare et ubetinget nei eller ja på. Spørsmålet om det bør være forbudt å tigge, er et slikt spørsmål. Det bør ikke være forbudt for rusmiddelmissbrukere og andre å be forbipasserende om småmynter.

De fleste tiggerne i Oslo er rusmiddelavhengige, og mange venter på behandlingsplass. For de fleste vil alter-

nativet til tigging være kriminalitet og prostitusjon for å finansiere rusmiddelmissbruk.

Å bøtelegge tiggerne med hjemmel i løsgjengerlovens forbudsbestemmelse, slik vi har sett tilfeller av i Oslo, er lite hensiktsmessig. Bøtelegging vil kun bidra til å forverre en fra før vanskelig situasjon. Etter min vurdering bør dette være en svært nedprioritert oppgave for politiet.

Løsgjengerloven forbyr i dag tigging. Loven er imidlertid under revisjon, og Regjeringen vil om kort tid sende forslag om oppheving av hele loven på høring. Jeg er ganske sikker på at dette arbeidet vil resultere i at man anbefaler forbudet mot tigging opphevet. En slik anbefaling vil få støtte fra Kristelig Folkeparti, og vi ber Justisdepartementet om å komme med saken til Stortinget så raskt som mulig.

Dersom tiggingen framstår som truende eller aggressiv, vil den kunne rammes av straffeloven. Slik må det fortsatt være. Vi kan ikke akseptere noen form for atferd som vekker begrunnet frykt hos den som utsettes for tigging.

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV ber i innstillingen Regjeringen vurdere pliktig innmelding i Innsamlingskontrollen for organisasjoner som driver innsamling av en viss størrelse. Jeg må medgi at jeg finner det noe underlig at et slikt forslag framsettes og vedtas i tilknytning til behandlingen av et privat forslag som omhandler noe helt annet. Selv om forslaget, II, er relativt vagt i sin form, mener vi i Kristelig Folkeparti at det kunne vært fremmet i en annen sammenheng og sannsynligvis av en annen komite. Vi kommer derfor til å stemme imot dette forslaget.

Når det gjelder forslaget substans, vil jeg imidlertid si at det er viktig å sikre tilliten til frivillig sektor. Ansvaret for at frivillig sektor har tillit, ligger utelukkende hos organisasjonene selv. Men fordi organisasjonene utfører mange viktige oppgaver både nasjonalt og internasjonalt, er det viktig å legge forholdene til rette for fortsatt giverglede og inntektsvekst for de frivillige organisasjonene. Tiltak som gir forbrukerne en større grad av sikkerhet for at innsamlede midler går til formålet, bør derfor vurderes.

Forslaget om pliktig innmelding i Innsamlingskontrollen er interessant, men problematisk. Medlemskap i Innsamlingskontrollen koster penger. Man må derfor spørre seg om det er riktig å pålegge frivillige organisasjoner å bruke innsamlede midler på slikt medlemskap. Svaret er etter min mening ikke gitt.

Hvert år arrangeres det en rekke innsamlinger til små, lokale og ideelle formål. Det kan bli vanskelig å trekke en grense i forhold til hvilke organisasjoner og typer innsamlinger en har plikt til å registrere i Innsamlingskontrollen. Jeg klarte heller ikke å trekke de helt klare grensene mellom hvem og hva, ut fra det som representanten Storberget sa. Det var de som var spesielle, som skulle utelukkes, og som var typiske for et eller annet – men hvem skal si hvilke formål det er? Jeg vil dessuten nevne at det heller ikke er lovhjemlet medlemskap for organisasjoner i en innsamlingskontroll i de øvrige nordiske land, så langt jeg kjenner til.

Jeg håper at vi på et senere tidspunkt får anledning til å drøfte utfordringene som frivillig sektor står overfor, på en bredere og mer helhetlig måte enn det vi gjør i dag. Denne saken gir ikke grunnlag for en slik drøfting. Nå behandler vi spørsmålet om å oppheve forbudet mot tigging, og det stiller Kristelig Folkeparti seg positiv til.

Presidenten: Presidenten forstod det slik at Inga Marte Thorkildsen ble litt forvirret fordi klokken på talerstolen ikke var på. Representanten står fritt til å ta en treminutter til, hvis hun ønsker det.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:27:36]: Det var omtrentsomt. Plutselig var det bare ett minutt igjen da jeg trodde jeg hadde tre minutter igjen.

Det jeg har lyst til å fokusere litt mer på, er noe som representanten Schou tok opp, nemlig virkemidler framover. Debatten må ikke avsluttes med at vi i neste omgang eventuelt opphever en lov, og så stopper det opp der. Problemet forsvinner jo ikke. Dette er mennesker som har et kjempestort problem av både sosial og helsemessig art. Vi er nødt til å håndtere det på en annen måte framover, mener vi i SV, enn det som har vært gjort hittil.

Vi har fått en rusreform, og det har oppstått en del problemer i kjølvannet av den, bl.a. når det gjelder køer. Det vi også frykter, er at det er for lite penger i systemet, slik at flere helseforetak satser på en såkalt effektivisering av rusbehandlingen og rusomsorgen. Det betyr at man ikke tar utgangspunkt i de individuelle behovene som hver enkelt rusmiddelavhengig person har, men at man tar utgangspunkt i et behov for å bruke pengene på en effektiv og ressursbesparende måte. Det kan være vel og bra hvis det samtidig betyr at folk får det tilbudet som de trenger. Men hvis det ikke betyr det, er det alarmerende. Så vi ønsker en langt større og mer helhetlig satsing på rusfeltet. Det innebærer bl.a. at folk er nødt til å få et tilbud den dagen de er motivert – ikke et år, eller tre måneder, etterpå. Det innebærer at vi må satse mye mer på akutt plasser for avrusing.

Vi er nødt til å ha en mye mer differensiert tilnærming til rusmiddelmissbrukerne. Det de sjøl ofte opplever, er at de blir sett på som en grå masse, ikke som enkeltindivider. Blant annet har de overlevert et opprop til norske myndigheter – jeg tror det var i februar 2003 – hvor et av punktene som de trakk fram, var: Vi er ikke alle hverandre. Med andre ord ønsket man at deres behov – som sjølsagt er forskjellige, avhengig av hvem man spør, på samme måte som det er avhengig av hvem man spør her i salen – skulle tas hensyn til.

Det de også var veldig opptatt av, var botilbud, at det ikke skal være slik at folk blir plassert i gettoer, men at man i stedet blir plassert sammen med det som kalles vanlige folk, altså at man ikke skal stigmatiseres enda mer som gruppe. Jeg er også veldig opptatt av at folk ikke skal plasseres på hospitser, for det er jo oppskriften på at det skal gå galt en gang til. Hvis vi spør rusmiddelmissbrukere, som nå får lov til å tigge i fred – kanskje det handler om at det ikke lenger er turistsesong – om hvorfor de

sitter der, sier de jo ofte at de venter på en behandlingsplass.

Da politiet begynte å ta i bruk løsgjengerloven og bøtela en del tiggere, betydde jo det egentlig bare at man måtte bedrive ytterligere kriminalitet for å finansiere bøtene, noe som er helt meningsløst, selvfølgelig. Så en debatt framover om virkemidler tar vi gladelig imot.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:30:57]: Mange av løsgjengerlovens bestemmelser er modne for å oppheves. Jeg er tilfreds med at komiteen synes det er mest ryddig å se på hele loven samlet. Jeg vil om kort tid sende på høring et forslag om å oppheve loven, og der gå igjennom hvilke bestemmelser som bør oppheves helt, hvilke som bør flyttes til andre lover, samt drøfte om det bør overlates til kommunene å regulere i politivedtektene enkelte av de handlinger som i dag er straffbare etter løsgjengerloven.

Jeg er enig med komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti i at politiet og andre myndighetspersoner må behandle rusmisbrukere og tiggere på en skikkelig måte. Vi har alle et ansvar for å opptre respektfullt overfor dem som sliter i samfunnet vårt. Og på generelt grunnlag vil jeg si at vi bruker ikke kriminalpolitiske virkemidler for å løse sosialpolitiske utfordringer. Jeg konstaterer at det er en holdning som norsk politi også deler, selv om de gjør den jobben de skal gjøre etter lovgivningen. Jeg vil se det som behandles i dag, og det svaret jeg sendte til komiteen, i sammenheng med at jeg for godt og vel 30 år siden deltok i kampanjen for å avskaffe bestemmelsen om å sende alkoholskadde mennesker til fengselsplassering på Jæren – den gang het det Opstad, nå heter det Åna Fengsel. Det syntes jeg var svært uverdigg den gangen. Jeg har ikke endret mitt grunnleggende forhold til hvordan man skal opptre i slike sammenhenger. Jeg mener at det som er sosialpolitikk, skal møtes sosialpolitisk, og jeg mener at Norge har mange virkemidler for å møte og se mennesker på en skikkelig måte. Selv om det kan være provoserende, har vi alle muligheter til å gjøre det.

Som sagt: Jeg er helt enig med representanten Thorildsen når hun sier at uansett hvem man er, skal man behandles skikkelig. Og jeg mener selv at det er to måter å vise forakt på. Den ene måten er å være veldig arrogant mot noen fordi de sliter, den andre måten er å la være å stille noen fornuftige og hverdagslige forventninger, som alle normale mennesker venter å møte i samkvem med andre. Men da er vi inne i sosialpolitikken virkeområde. Og jeg er også glad for at man så bredt har vektlagt akkurat det i denne debatten som har vært i Stortinget i dag.

Komiteens flertall tilrår at Stortinget skal be Regjeringen vurdere å legge fram forslag om innsamlingsvirksomhet, herunder obligatorisk registrering av innsamlinger av en viss størrelse. Jeg finner det riktig å uttrykke at jeg er bekymret for at en detaljert regulering på feltet kan kvele det frivillige engasjementet som preger mange aktører. Jeg er enig med komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti i at en obligatorisk registrering kan bli kostnadskreven og tungvint for små og seriøse aktører som driver innsamling til veldedige formål.

Jeg har imidlertid hørt den debatten som her har blitt ført. Og det er da slik at når Stortinget vedtar den anmodningen som komiteens flertall tilrår, vil Regjeringen vurdere om det bør innføres regler for innsamlingsvirksomheten, slik det framgår av dette forslaget, og drøfte de utfordringer som følger av det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 709)

Da skulle vi være ferdig med de sakene som skulle behandles før vi går til votering.

Det vil nå bli ringt til votering, og presidenten vil la det ringe litt lenger enn vanlig, på grunn av interne transportproblemer.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Vi går da til votering over sakene nr. 1–7 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Rammeområde 14 (Stortinget mv.)

På statsbudsjettet for 2005 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
41		Stortinget (jf. kap. 3041)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	591 446 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	127 288 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	103 215 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)		
	1	Driftsutgifter	35 558 512	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	4 928 488	
51		Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)		
	1	Driftsutgifter	321 700 000	
		Totale utgifter		1 195 136 000
I n n t e k t e r				
3041		Stortinget (jf. kap. 41)		
	1	Salgsinntekter	6 662 000	
	3	Leieinntekter	2 232 000	
	40	Salg av leiligheter	5 000 000	
3051		Riksrevisjonen (jf. kap. 51)		
	1	Refusjon innland	900 000	
	2	Refusjon utland	600 000	
		Totale inntekter		15 394 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:1 (2004-2005) – Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelse til statsregnskapet 2002 desidert «Til observasjon» og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1 – til rammeområde 5 – og forslagene nr. 2–5, fra Gunn Karin Gjøl på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 6, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten vil først la votere over mindretallsforslag som ligger utenfor rammeområde 5.

Det voteres over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bruke sin myndighet til å instruere Kontoret for voldsoffererstatning slik at den strenge praksisen med krav om anmeldelse innen fire til fem dager, endres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.45.34)

Presidenten: Det voteres over forlag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle bruken av fremskutt prøveløslatelse. Det igangsettes ikke nye tiltak med soningsrabatter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.45.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å likestille den militære og den sivile verneplikten, slik at vernepliktstida for sivile vernepliktige blir 12 måneder.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.46.13)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Regjeringen må fortsatt bistå og sørge for alternativ virksomhet ved Bruvoll Leir i Nord-Odal slik fortsatt ved budsjettbehandlingen i 2003.»

Senterpartiet har gitt uttrykk for at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for hvor, hva slags og hvor mange nye soningsplasser det vil bli behov for i et ti års perspektiv, samt behovet for framtidig bemanning og for utbedringer og eventuelt nedleggelse av eksisterende fengselsbygg. Kvinnelige innsattes behov må ivaretas på lik linje med menns behov i en slik plan.»

Senterpartiet har varslet at de ønsker å støtte også dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.47.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«1. Stortinget ber Regjeringen lage overgangsregler/forskrifter vedrørende tomtefesteloven som sikrer innløsningsrett oftere enn i dag og helst minimum hvert annet år.

2. Stortinget ber Regjeringen om at de tomter som festes bort til hus og fritidsformål, og som eies av staten eller fond styrt av staten, får mulighet til innløsningsrett annethvert år.

3. Stortinget ber Regjeringen ved utarbeidelse av forskrifter til tomtefesteloven å gi festere rett til innløsning av sin fritidseiendom hvor festeavgiftene er mindre enn 10 prosent av landbrukseieendommens bruttoinntekt (jf. lovens begrep «monaleg del»).

4. Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at innløsningsbeløpene i allmenningene skal tilfalle de lokale fjellstyrene til deres forvaltning.»

Det voteres først over punktene 1, 2 og 3. Videre vil det bli votert over punkt 4, som Senterpartiet har varslet at de vil støtte.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, punktene 1, 2 og 3, ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.47.37)

2. Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, punkt 4, ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.48.03)

Presidenten: Vi går så til rammeområde 5.

Her foreligger et forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, forslag nr. 1. Forslaget lyder:

«På statsbudsjettet for 2005 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	53 608 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	199 951 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	10 026 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 412 post 1	1 271 989 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	90 467 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1	47 325 000	
412		Tinglysingsprosjektet		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1	17 475 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	75 430 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 844 175 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	50 460 000	
	30	Prosjektering/oppstart	66 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	69 297 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	60 030 000	
	70	Tilskudd	34 856 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	112 217 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	6 330 363 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	99 341 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 644 000	
	70	Tilskudd	6 484 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 168 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 279 918 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	218 662 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 366 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 585 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	101 045 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 734 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 688 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	131 391 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	346 609 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 832 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 220 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	6 694 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	77 321 000	
456		Nødnett – felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	40 366 000	
460		Spesialenheten for politisaker (jf. kap. 3460)		
	1	Driftsutgifter	20 793 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	582 870 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 505 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	9 300 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	396 783 000	
	71	Fritt rettsråd	202 048 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	19 637 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	79 783 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	77 426 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 442 000	
472		Kontoret for voldsoffererstatning m.m.		
	1	Driftsutgifter	12 336 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	37 065 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	65 425 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 791 000	
		Totale utgifter		<u>14 215 160 000</u>
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	70 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 485 568 000	
	4	Lenstmennenes gebyrinntekter	365 742 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	43 981 000	
	3	Andre inntekter	21 604 000	
	4	Tilskudd	1 350 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	410 040 000	
	2	Refusjoner mv.	155 100 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	707 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	2	Refusjoner	15 510 000	
	3	Salgsinntekter	170 000	
	5	Personalbarnehage	2 362 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 906 000	
	3	Inntekter fra Justisdepartementets kurs- og øvingsssenter	9 500 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	40 476 000	
	2	Andre inntekter	416 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 974 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	5 164 000	
		Totale inntekter		2 638 840 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2005 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 postene 2 og 3
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestemme førtidsdimittering av mannskap slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

VII
Framtidig radiosamband for nød- og beredskapssetatene
 Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

1. innhente tilbud på etablering av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapssetatene og inngå kontrakt om første utbyggingsområde. Dette

området utgjøres av politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold.

2. innhente tilbud fra leverandør på utbygging i resten av landet.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen til rammeområde 5.

Komiteen hadde innstillet:

**Rammeområde 5
 (Justis)**

I

På statsbudsjettet for 2005 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	53 608 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	204 951 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	10 026 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 412 post 1</i>	1 271 989 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	90 467 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	47 325 000	
412		Tinglysingsprosjektet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	42 775 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	75 430 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 780 675 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	50 460 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	89 297 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	60 030 000	
	70	Tilskudd	12 056 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	112 217 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	6 389 363 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	99 341 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 644 000	
	70	Tilskudd	7 484 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 168 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 374 918 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	221 662 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	7 366 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 585 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	100 045 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 734 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 688 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	133 391 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	347 609 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 832 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 220 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 694 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	77 321 000	
456		Nødnett – felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	40 366 000	
460		Spesialenheten for politisaker (jf. kap. 3460)		
	1	Driftsutgifter	20 793 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	582 870 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 505 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenoptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	9 300 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	338 783 000	
	71	Fritt rettsråd	202 048 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	19 637 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	79 783 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	77 426 000	
	72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 442 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
472		Kontoret for voldsoffererstatning m.m.		
	1	Driftsutgifter	12 336 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	37 065 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	65 425 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 791 000	
		Totale utgifter		<u>14 214 160 000</u>
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	70 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 485 568 000	
	4	Lensmennes gebyrinntekter	365 742 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	43 981 000	
	3	Andre inntekter	21 604 000	
	4	Tilskudd	1 350 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	410 040 000	
	2	Refusjoner mv.	155 100 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	707 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker	57 200 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	2	Refusjoner	15 510 000	
	3	Salgsinntekter	170 000	
	5	Personalbarnehage	2 362 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 906 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingscenter	9 500 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	39 476 000	
	2	Andre inntekter	416 000	
3455		Redningstjenesten (jf. kap. 455)		
	1	Refusjoner	18 974 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	5 164 000	
		Totale inntekter		<u>2 637 840 000</u>

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2005 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 6
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2, 3 og 5
kap. 442 post 1	kap. 3442 postene 2 og 3
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1

III
Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440	1	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV
Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V
Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetale inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI
Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan bestemme førtidsdimittering av mannska-per slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

VII
*Framtidig radiosamband
for nød- og beredskapsstatene*

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

- innhente tilbud på etablering av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapsstatene og inngå kontrakt om første utbyggingsområde. Dette området utgjøres av politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold.
- innhente tilbud fra leverandør på utbygging i resten av landet.

Presidenten: Senterpartiet har varslet at de støtter innstillingen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 59 mot 42 stemmer.*
(Voteringsutskrift kl. 14.48.13)

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

* Se for øvrig representanten Gjuls stemmeforklaring vedr. VII, side 710.

I

I statsbudsjettet for 2004 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
61		Høgsterett (jf. kap. 3061)	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 53 028 000 til kr 52 228 000	800 000
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 201 235 000 til kr 199 735 000	1 500 000
410		Tingrettane og lagmannsrettane (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 185 535 000 til kr 1 186 335 000	800 000
430		Kriminalomsorgen si sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 1 712 913 000 til kr 1 711 913 000	1 000 000
	45	Større kjøp av utstyr og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 85 545 000 til 85 245 000	300 000
	60	Refusjonar til kommunane, forvaringsdømde mv., <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 22 340 000 til kr 10 340 000	12 000 000
440		Politidirektoratet politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 441, post 1</i> , blir auka med frå kr 5 898 543 000 til kr 5 936 043 000	37 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med frå kr 96 074 000 til kr 91 074 000	5 000 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 440, post 1</i> , blir auka med frå kr 1 219 322 000 til kr 1 221 222 000	1 900 000
442		Politihøgskulen (jf. kap. 3442)	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 204 680 000 til kr 201 680 000	3 000 000
443		Oppfølging av innsynslova	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 7 332 000 til kr 6 832 000	500 000
455		Redningstenesta (jf. kap. 3455)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 340 929 000 til kr 354 679 000	13 750 000
	21	Spesielle driftsutgifter, blir auka med frå kr 5 640 000 til kr 10 040 000	4 400 000
460		Dei særskilde etterforskningsorgana	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 8 267 000 til kr 10 267 000	2 000 000
466		Særskilde straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 553 700 000 til kr 563 700 000	10 000 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	71	Fritt rettsråd, blir auka med frå kr 238 500 000 til kr 248 500 000	10 000 000
471		Staten sitt erstatningsansvar	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 74 880 000 til kr 82 880 000	8 000 000
474		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 39 374 000 til kr 40 374 000	1 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
475		Bohandsaming	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 63 028 000 til kr 55 628 000	7 400 000
I n n t e k t e r :			
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)	
	1	Diverse inntekter, blir redusert med frå kr 707 000 til kr 74 000	633 000
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	
	1	Rettsgebyr, blir redusert med frå kr 1 351 468 000 til kr 1 345 568 000	5 900 000
3440		Politidirektoratet Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	
	1	Gebyr, blir auka med frå kr 298 540 000 til kr 398 540 000	100 000 000
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	
	1	Eigendel m.m., blir auka med frå kr 4 994 000 til kr 9 994 000	5 000 000
3474		Konfliktråd	
	1	Diverse inntekter, blir auka med frå kr 2 800 000 til kr 3 800 000	1 000 000

II

Stortinget samtykkjer i at:

1. Det blir oppretta eit servicesenter for tinglysinga i Ullensvang herad.
2. Sentralarkivet for panteboka blir lagt til Statens kartverk sitt hovudkontor i Ringerike kommune.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Inga Marte Thorkildsen satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«a. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at låntaker får forkjøpsrett til fordringen på samme vilkår som långiveren er villig til å selge for til tredje-part.

b. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en gjennomgang av om praktiseringen av finansavtaleloven § 47 om fraråding fungerer tilfredsstillende.

c. Stortinget ber Regjeringen utrede endringer i lov om foreldelse av fordringer med sikte på å vurdere om loven kan endres for å avhjelpe situasjonen til skyldnere som har sittet særlig lenge med gjeld de ikke kan betjene.»

Marit Arnstad (Sp) (fra salen): President! Som det framgår av innstillingen, vil Senterpartiet og Kystpartiet stemme for a og b, men mot c.

Presidenten: Det voterer da først over forslaget punkt a, deretter over punkt b og så over punkt c.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, punkt a, ble med 81 mot 20 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.50.45)
2. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, punkt b, ble med 80 mot 19 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.50.59)
3. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, punkt c, ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.51.23)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til lovendringer som styrker kontrollen av form og innhold i markedsføring av usikret kreditt, slik at de reelle betingelsene for kunden kommer klart fram.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til lovendringer som pålegger utlåner frarådingsplikt etter mønster av finansavtaleloven § 47, også ved relevante former for utlån som reguleres av kredittkjøpsloven.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen utrede adgang til personlig konkurs med sletting av gjeld, for eksempel etter mønster av amerikansk konkurslovgivnings kapittel 7.

Presidenten: Her har Høyre og Kristelig Folkeparti varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 63 mot 37 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.51.58)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag innen 1. januar 2005, slik at skogeiere som blir utsatt for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes en erstatning på samme nivå som ved verdiberegning i konsesjonssammenheng.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.52.57)

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:74 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes erstatning på samme nivå som ved salg av skogeiendommer – vedlegges protokollen.

Presidenten: Her foreligger et alternativt forslag, forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:74 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogeiendom, tilkjennes erstatning på sam-

me nivå som ved salg av skogeiendommer – bifaltes ikke.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 61 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.39)

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet:

I

Dokument nr. 8:91 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen om å oppheve forbudet mot tiggings – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen vurdere å fremlegge for Stortinget forslag til obligatorisk registrering av innsamlinger av en viss størrelse i innsamlingskontrollen, krav til hvor stor del av det innsamlede beløp som skal gå til formålet med innsamlingen, samt andre forhold som berører regelverket for innsamlinger.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker å stemme mot innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 63 mot 38 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.54.42)

Presidenten: Vi skulle nå ha gjort unna de varslede voteringer i sakene nr. 1–7.

På dagens kart gjenstår sakene nr. 8, 9 og 10. Presidenten foreslår, ettersom det er så kort tid igjen av formiddagsmøtet, at vi hever formiddagens møte nå og starter kl. 18 med sak nr. 8.

Møtet hevet kl. 14.55.

Møte torsdag den 2. desember kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

De gjenstående saker på dagens kart (nr. 22)

Presidenten: Før vi går i gang med behandlingen av sak nr. 8, har representanten Gunn Karin Gjøl bedt om ordet for å gjøre oppmerksom på et forhold knyttet til voteringen i sak nr. 3.

Ad voteringen i sak nr. 3

Gunn Karin Gjøl (A) [18:02:59]: I forbindelse med voteringen over justiskomiteens budsjett kom Arbeiderpartiet og SV i skade for ikke å komme med en stemmeforklaring knyttet til komiteens tilråding til VII, som går på det framtidige radiosamband for nød- og beredskapsstatene. Det er innenfor rammen, slik at det var umulig for oss av voteringstekniske årsaker å stemme for det. Men det går klart og tydelig fram at en enstemmig komite selvfølgelig støtter et framtidig radiosamband for nød- og beredskapsstatene. Vi har behov for å presisere det.

Presidenten: Da er den stemmeforklaringen notert for historien.

S a k n r . 8

Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2005, kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe, og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marit Nybakk (A) [18:05:13] (komiteens leder): La meg først få rette opp to feil i foreliggende innstilling. Det gjelder kapittel 1720 Felles ledelse og kommandoapparat. Der har man glemt å trekke ut de 10 mill. kr som ble trukket ut i finanskomiteens budsjettinnstilling. Det betyr at tallet skal være 1 268 558 000 – hvis jeg nå greier å lese riktig.

Det andre gjelder kapittel 1795 post 60. Der skal tallet være 19,5 mill. kr og ikke 29,5 mill. kr.

Det er et offensivt og framtidsrettet budsjett for Forsvaret som jeg nå på vegne av komiteen legger fram for Stortinget, et budsjett der både proposisjonen og innstillingen bærer preg av at dette er en videreføring av behandlingen av langtidsplanen for 2005–2008, behandlet i Stortinget 10. juni i år. Samtidig er det gledelig at flertallet for hovedlinjene i forsvarsbudsjettet er bredere enn tidligere i inneværende stortingsperiode, noe jeg håper vil komme til å fortsette med. Det berger nemlig for stabilitet og sikrer det nødvendige parlamentariske grunnlaget for de strukturelle endringene som er en forutsetning for et tidsriktig forsvar, et forsvar som kan sikre trygghet for norske borgere og for norsk territorium, håndheve vår suverenitet, takle og ivareta norske interesser i en tid der risikobildet er diffust og sårbart. Forsvaret må i samarbeid med sivil beredskap og våre allierte være beredt på det ukjente. Våre styrker må være samtrente, robuste og mobile, og vi må sette kvalitet i høysetet.

Både proposisjonen og innstillingen bærer også preg av det sikkerhetspolitiske bakteppet for vår omforming av Forsvaret. En enstemmig komite erkjenner at globaliseringen har ført til gjensidig avhengighet mellom land og regioner, med redusert betydning av geografisk avstand og omfattende endringer i forholdene, både innenfor og mellom stater.

Komiteen understreker også at et aktivt fredsarbeid og en aktiv sikkerhetspolitikk vil være å trygge en sterkere internasjonal rettsorden med bredere styringsinstrumenter i det globale samfunnet enn det vi har i dag. Komiteen legger her avgjørende vekt på FN som et globalt og overordnet sikkerhetspolitisk organ.

Et viktig bakteppe for vår forsvars- og sikkerhetspolitikk er naturligvis utviklingen i Europa, endringene i de transatlantiske relasjonene og utvidelsen av NATO. I morgen skal Stortinget ha en første drøfting av en mulig deltakelse i en nordisk innsatsgruppe knyttet til EUs Battle Groups.

I dagens Aftenposten kan vi lese at fra og med i dag har EU ansvaret for fredsoperasjonene i Bosnia med en styrke på 7 000 mann. Dette skjer innenfor Berlin Plussavtalen, det vil si at NATO overdrar styrker til EUs kommando. Det vil si at mange av soldatene bare skifter lue og flagg på armen, for å referere Aftenposten. Oppdraget har en stor symbolsk verdi, sier en politisk ekspert ved Centre for European Reform i London. Norge har 13 mann i styrken, skal vi tro Aftenposten. Vi kan kanskje la det synke litt inn over oss at vi har 13 mann i en styrke på 7 000 i Bosnia.

Norges geopolitiske og sikkerhetspolitiske plassering gir oss grunn til bekymring. Utviklingen av EUs forsvars- og sikkerhetspolitikk skjer med stormskritt. Her er vi forvist til gangen, inkludert når Europa drøfter utvikling og produksjon av framtidens forsvarsmateriell. Vi er nå uten medinnflytelse på debatten om utformingen av sikkerhetspolitikken på vårt eget kontinent, ja kanskje med mindre innflytelse i NATO enn ikke-medlemmene Sverige og Finland, som faktisk deltar i formøter i EU før

NATO-møtene. NATO forblir for oss hjørnesteinen i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, det sier seg selv i den situasjonen vi er i, og det er i vår interesse at de transatlantiske båndene styrkes.

For å få politisk autoritet må en forsvarsallianse ha militære fasiliteter og være relevant når det gjelder forsvarspolitiske utfordringer. Vedtakene på NATOs toppmøte for to år siden – om en arbeidsdeling i Europa ved større innkjøp av forsvarsmateriell – er interessante her, ikke minst for et lite land som Norge. Store forsvarsinvesteringer blir stadig dyrere. For Norge er det særlig fornyelse av Luftforsvarets flyflåte som vil gjøre store innhugg i forsvarsbudsjettene.

Det er ikke før tidligst i 2008 at Norge skal ta en endelig beslutning om hvorvidt vi skal kjøpe nye jagerfly, om vi skal kjøpe dem i samarbeid med andre land – noen fly hver – eller alene, og hvilke fly vi i så fall skal kjøpe. Et jagerflykjøp vil nødvendigvis være knyttet til de sikkerhetspolitiske rammebetingelsene som vi har i 2008–2010.

Det må tas hensyn til hva det norske forsvaret skal ha av oppgaver, og – ikke minst – den økonomiske situasjonen. Det er et interessant alternativ at små land som Norge, Danmark og Nederland f.eks. kjøper jagerfly med en tredjedel hver. En annen mulighet er at vi på det tidspunktet har et utvidet nordeuropeisk sikkerhetssamarbeid, der også Sverige og Finland er med. Hvem vet hva slags sikkerhetspolitisk virkelighet vi har i våre nærområder om seks år?

Det er en klar forutsetning for slike større innkjøp at norsk industri får konkrete oppdrag ved utvikling og produksjon. Det gjelder kampfly, det gjelder transportfly. Norsk industri vil trenge økonomisk støtte til kvalifiseringsprogram og garantier for utstys- og programinvesteringer. Det er igjen en forutsetning for at norsk industri skal ha like konkurransevilkår med andre lands næringsliv.

Et flertall i komiteen understreker at norsk forsvarsindustri utgjør en viktig del av landets totale beredskap, og må delta i kompetansekrevede oppdrag som fører til innovasjon, etableringer og arbeidsplasser. Da vi behandlet langtidsplanen i juni, bad vi Forsvarsdepartementet ta et initiativ overfor forsvarsindustrien og berørte departement for å vurdere tiltak for en positiv utvikling av norsk forsvarsindustri. Flertallet mener at dette haster.

Nye trusselbilder har satt fokus på samfunnssikkerhet i bredden. Forsvars- og sikkerhetspolitikk betyr i dag å ivareta sivilbefolkningens trygghet og sikre sentrale samfunnsfunksjoner samt viktig infrastruktur mot angrep og skade, selv om statens eksistens ikke er truet, men hvor statens territoriale integritet og politiske suverenitet likevel utfordres – uten at det dreier seg om militært angrep i tradisjonell forstand.

Fragmentering, deregulering og privatisering av forsvarets støttefunksjoner kan representere en trussel mot samfunnssikkerheten, ikke minst i et moderne, teknologisk samfunn. Under behandlingen av langtidsplanen gikk et bredt flertall inn for klare avgrensninger mot pri-

privatisering og bortsetting. Det må dokumenteres at bortsetting gir mer kostnadseffektive og bedre tjenester for brukerne og at det gir høyere kvalitet totalt sett. Beredskap og leveringssikkerhet må tillegges avgjørende vekt. Den nødvendige kompetanse må sikres, og samfunnsøkonomiske hensyn vektlegges. Dette gjentas nå i budsjettinnstillingen.

I tillegg har Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet gått sammen om enda klarere advarsler mot privatisering – som vi mener kan true vitale samfunnsinteresser og samfunnssikkerheten. Jeg viser også til behandlingen av stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet her i salen sist tirsdag.

I to saker mener Arbeiderpartiet at regjeringspartiene faktisk bryter forliket fra juni: ved å velge en OPS-løsning for dokken på Haakonsværn som primærstandpunkt, samt splitte de seks verkstedene i Tungt Vedlikehold i FLO opp i mindre og eventuelt private selskaper. Etter min oppfatning er det ikke mandat fra Stortinget til å splitte Tungt Vedlikehold opp i mindre selskaper og privatisere disse. Det dreier seg om verkstedene i Ramsund, Bjerkvik, Haakonsværn, Horten, Trandum og Kjeller som vel skal flyttes til Gardermoen.

Jeg forutsetter at dokken på et eller annet tidspunkt kommer til Stortinget som egen byggesak, og at endelig behandling av FLO/Tungt Vedlikehold også blir lagt fram for oss som sak på egnet måte når forhandlingene mellom partene har kommet til en ende og en organisasjonsstruktur ligger klart framforhandlet.

Til slutt vil jeg ta opp forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet samt forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet. Med dette anbefales komiteens budsjettinnstilling.

Presidenten: Representanten Marit Nybakk har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Bjørn Hernæs (H) [18:15:52]: Til tross for den betydelige enigheten som komitelederen refererer til, er det sider ved Arbeiderpartiets alternative budsjett som gir grunn til uro. Jeg vil særlig henvide til Arbeiderpartiets forslag om å kutte 200 mill. kr til Regionfelt Østlandet. Det er så dramatisk at det vil få svært omfattende og helt uoversiktlige konsekvenser for regionfeltet i 2005. Kostnadsrammen for et slikt kutt ville dreie seg om, forsiktig anslått, 100 mill. kr. Det ville ikke være mulig å ta feltet i bruk i 2005, slik som planlagt, noe som ville bety at Hæren måtte foreta sine øvelser i Nord-Norge, med store økte kostnader, og det ville medføre erstatningsansvar i forhold til inngåtte kontrakter, erstatning til grunneiere, osv.

Hvordan kan Arbeiderpartiet, med den forhistorie som Hedmark Arbeiderparti har i forhold til regionfeltet, innføre et så dramatisk kutt?

Marit Nybakk (A) [18:17:14]: Jeg fastholder at Arbeiderpartiet står fast på at Regionfelt Østlandet skal sluttføres og tas i bruk.

I finansinnstillingen gikk Arbeiderpartiet inn for å skyve på 200 mill. kr fra investeringene i regionfeltet – vel å merke skyve dem litt ut i tid, ikke kutte dem. Totalt sett, hvis jeg husker riktig, er dette budsjettet på 364 mill. kr for 2005. Konesjonssaken ligger fremdeles i Miljøverndepartementet, og Arbeiderpartiet mener at dette var fullt ut forsvarelig ut fra den foreliggende situasjonen. Nå ble dette forslaget stemt ned da finanskomiteen behandlet sin budsjettinnstilling her i salen. Det Arbeiderpartiet nå har foreslått, er at det bare er 40 mill. kr det skal skyves på, og de pengene skal gå til å fullføre verkstedet på Rena – noe representanten Hernæs ikke er med på.

Per Roar Bredvold (FrP) [18:18:32]: I forbindelse med norsk jagerflykjøp om en del år har diskusjonen gått høyt og lavt om hvilket merke vi skal kjøpe, om det skal være fra USA eller fra Europa, eller kanskje også fra Sverige. Det har også vært sterkt diskutert om samarbeidet Norge har med USA med en totalramme på nærmere 1 milliard kr, og ikke minst norsk gjenkjøp, er fornuftig bruk av midler. Den siste meningen fra representanten Marit Nybakk kom på TV her om dagen: at Norge kanskje ikke i det hele tatt skulle kjøpe jagerfly, men heller samarbeide med naboland om denne typen tjenester.

Mente virkelig representanten at Norge med sin lange kystlinje, våre naturressurser, herunder våre olje- og fiskeforekomster, ikke skal ha et eget flyvåpen med jagerfly, slik at vi kan avskjære et eventuelt fiendtlig terrorangrep som kan true oss og våre interesser? For Fremskrittspartiet er det helt uaktuelt å ikke kunne ha et eget flyvåpen med ressurser til å ivareta vår sikkerhet.

Marit Nybakk (A) [18:19:45]: Siden jeg selv ikke har sett det TV-innslaget og ikke vet hvilken del av intervjuet jeg ble sitert på, får jeg bare gjenta det jeg sa fra talerstolen her i hovedinnlegget mitt.

Det er i 2008 vi skal ta standpunkt til hvorvidt vi skal kjøpe nye jagerfly, og hvilke jagerfly vi i så fall skal kjøpe. Det er også da vi må ta standpunkt til om vi skal kjøpe alle flyene selv, eller om vi må kjøpe sammen med Danmark og Nederland, eller eventuelt i et utvidet nord-europeisk samarbeid. Jeg tror at vi i den sammenhengen også skal vurdere den totale flyflåten til Luftforsvaret, og se på om vi skal ha egne transportfly, eller om vi skal lease transportfly fra en NATO-pool. Alt dette må vi ta oss god tid til å vurdere grundig ut fra ulike sikkerhetspolitiske og økonomiske hensyn.

Så vil jeg understreke så sterkt jeg kan, at fra vårt synspunkt er det helt vesentlig at norsk industri får delta både i utvikling, innovasjon og produksjon i forbindelse med nye kampfly.

Kjetil Bjørklund (SV) [18:21:13]: I en merknad i denne innstillingen skriver flertallet, med unntak av SV, følgende:

«Vi trenger et lønssystem tilpasset dagens utfordringer og det moderne forsvar. Å begrense personellkostnadene er avgjørende for at vi skal lykkes i den pågående moderniseringen av Forsvaret. I denne forbin-

delse har flertallet merket seg at departementet har startet en vurdering av det totale personell- og lønnsystemet i Forsvaret, særlig knyttet til en gjennomgang av variable tillegg. Flertallet er kjent med at dette er avtalefestet og må endres i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.»

Mitt spørsmål er: Mener representanten Nybakk at en endring av det totale personell- og lønnsystemet i Forsvaret vil begrense personellkostnadene?

Marit Nybakk (A) [18:22:09]: Det er vel litt avhengig av hvor mange innleide konsulenter Forsvaret trekker på i tillegg. Som representanten Bjørklund er helt klar over – og som han også har vært med på – så er komiteen svært restriktiv når det gjelder å tillate denne utflyttingen av bruken av private konsulenter, det at man til stadighet bruker konsulenter, delvis også folk som har vært ansatt i Forsvaret tidligere, og som har sluttpakker.

Jeg tror det kan være grunn til å gå igjennom lønnsystemet, av flere årsaker. Det betyr ikke at man skal begrense de enkelte ansattes lønninger, men det kan hende at lønnsystemet skal ha en annen innretning. Jeg tror at en del av disse tilleggene kanskje tilhører en annen tid, og at man heller får øke grunnlønnen og ha noen færre tillegg. Men det er gjennom forhandlinger mellom partene, mellom forsvarsstaben og de ansattes organisasjoner man må finne den endelige løsning på dette.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bjørn Hernæs (H) [18:23:30]: Forsvarsministeren leder en gigantomstilling som er i rute. Stortingets ambisiøse omstillingsmål for perioden 2001–2005 er i ferd med å bli kvittert ut på en imponerende måte. Jeg synes det er grunn til å si takk både til Forsvarets politiske ledelse, til den militære ledelsen og til samtlige ansatte i Forsvaret for å ha vært med på denne imponerende jobben. At det allikevel er debatter om at vi ikke gjør nok, og at vi er i ferd med å få et svekket forsvar i Norge, har jeg lyst til å belyse med en litt annen innfallsvinkel enn den mange av dem som er opptatt av fortidens forsvar, har.

For å illustrere hva omstillingen dreier seg om, har jeg lyst til å foreta en liten sammenligning av situasjonen i Forsvaret i 2001 med dagens situasjon.

Under Stortingets behandling av første fase av Forsvarets radikale omstilling i 2001 gav daværende forsvarsminister Bjørn Tore Godal følgende virkelighetsbeskrivelse:

«I dag bruker vi for store summer på et forsvar som ikke gir økt sikkerhet, men der gal bruk av pengene for ofte fører til at vi setter fly på bakken, legger fartøyer til kai og tærer på våre lagre. (...) Om forholdsvis få år – om vi ikke gjør noe med det (...) – vil alt gå med til lønninger og ren drift av et stort antall garnisoner uten at det produseres reell forsvarsevne.»

I dag, litt over tre år senere, produserer Forsvaret reell forsvarsevne, fordi både det politiske flertallet og ikke minst Forsvaret selv har vist vilje til å gjøre noe med det.

I dag er situasjonen den at Sjøforsvaret seiler, Luftforsvaret flyr, Hæren er operativ, og HV er inne i en meget omfattende effektiviseringssituasjon. Uten omstilling, eller hvis omstillingen hadde gått tregere, ville situasjonen vært en annen.

I tillegg til at vi takket være omstillingen har et operativt forsvar, har vi et kvalitativt langt bedre forsvar enn vi hadde før omstillingen ble igangsatt. Jeg vil gjerne gi noen eksempler på dette.

Før Kosovo hadde ikke jagerflyene våre de nødvendige tekniske innretninger for å kunne operere på nattetid. Jagerflyene har nå også fått bedret evne til selvbeskyttelse, og de har fått tilført bedret luft til bakke-kapasitet, herunder også viktig målbelysningsutstyr. I dag er F-16-flyene betydelig oppgraderte og holder et høyt nivå. Det ble bevist i Afghanistan. I tillegg har jagerflypersonell fått nyttig operasjonell erfaring. Vi har rett og slett fått et kvalitativt bedre luftforsvar.

Etter NATOs operasjon mot Milosevic i 1999, slet vi tungt med å sette opp den styrken som vi hadde meldt inn som vårt bidrag til KFOR. Først nærmere tre måneder etter at KFOR var fullt innsatt i operasjonsområdet, deployerte den norske bataljonstridsgruppen. Da styrken endelig nådde frem til Kosovo, skal sjefen for KFOR-styrkene, general Sir Mike Jackson, ha sagt: «What took you so long? Have you been walking?» Meldingen var selvsagt en krass kritikk av Norges militære leveringssevne, innpakket i britisk understatement.

Deployeringen både til Irak og til Afghanistan viser med all mulig tydelighet at Forsvaret i de senere årene har tatt et kvantesprang når det gjelder reaksjons- og leveringsevne.

Videre er vi i dag i ferd med å få en av alliansens mest moderne marinere. Verdens hurtigste marinefartøy, missil-torpedobåten Skjold, produseres nå ved Umoe Mandal, og den første av de fem bestilte fregattene er sjøsatt og døpt.

Til og med lederen i LO-forbundet Norges Offisersforbund, Peter Andre Moe – han som har tatt del i den lange kampen for å få fjernet ikke bare forsvarsministeren, men også forsvarssjefen og, hvis jeg har forstått det riktig, betydelige deler av Stortingets forsvarskomite, i tillegg til å varsle rettslige tiltak på Stortinget – har uttrykt beundring over den vellykkede omstillingen. Jeg føler her behov for å sitere ham, men lover at dette ikke skal bli en vane. I VG 27. oktober kaller han omstillingen av Forsvaret for

«den mest vellykkede omstillingen i norsk offentlig sektors historie».

En av grunnene til at omstillingen har vært så vellykket som den har vært, er at det har eksistert en forholdsvis bred enighet i denne salen om behovet for å tilføre Forsvaret de nødvendige midler. Jeg håper komiteens leder har rett når hun gleder seg over at denne enigheten nå synes å være bredere. Men jeg må innrømme at det er ikke udelte lyst lenger, alt vi ser. Flere partier har nå i sine alternative budsjetter forsøkt å kutte til dels drastisk i bevilgningene til Forsvaret.

At SV foreslår å kutte i bevilgningene til Forsvaret, er ikke noe nytt. Denne gangen kutter de «kun

3 milliarder kr. Jeg vet ikke hvorfor de denne gangen har moderert seg med nesten et par milliarder i forhold til tidligere år. Muligens er dette et SV som prøver å vise seg som regjeringsansvarlig. Vel, jeg tror de fleste innser at et kutt på 3 milliarder kr i Forsvarsbudsjettet er alt annet enn ansvarlig.

Mer urovekkende er det at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår alvorlige kutt. Senterpartiet foreslår å kutte 500 mill. kr, mens Arbeiderpartiet foreslår å kutte 300 mill. kr.

Begge disse partiene foreslår å kutte grovt i Regionfelt Østlandet. Regjeringens forslag til forbruk på regionfeltet er 380 mill. kr, og dette får flertall takket være Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å kutte 200 mill. kr. En slik reduksjon i 2005 ville medføre betydelige merkostnader for Forsvaret, f.eks. til trening og kompensasjon for inngåtte kontrakter, og forsinke ferdigstillingen med minimum et år. Det Arbeiderpartiet og Senterpartiet her foreslår, ville rive vekk fundamentet for Hærens virksomhet i Østerdalen. Arbeiderpartiet vil slå spikeren i kisten for Hærens operative virksomhet i Østerdalen. Det Arbeiderpartiet derimot vil bruke mer penger på, er verkstedet på Rena. Hærens tanks skal altså ikke trene, men stå på verksted! Alternativt må Hærens operative virksomhet som i dag er i Østerdalen, flyttes til Troms.

I tillegg har Arbeiderpartiet foreslått å kutte 100 mill. kr i drift. Det er åpent hvor dette kuttet skal settes inn. Skal det kuttet flatt, 33 mill. kr pr. forsvarsgren – 33 mill. kr mindre til seilingsdøgn, 33 mill. kr mindre til flytimer og 33 mill. kr mindre til operativ virksomhet i Hæren? Jeg har lyst til å minne om at det var disse størrelsene vi snakket om da det en tid så ut til at det var fare for at deler av marinen skulle bli liggende mer ved kai enn det som var ønskelig.

Det er vanskelig å se at Arbeiderpartiet følger opp forsvarsforliket fra sist vår når de legger frem slike kuttforslag i sitt alternative budsjett, og beskyldningene fra komitelederen om at Høyre bryter deler av avtalen, er helt ubegrunnet.

Dette er alvorlige signaler om hva en sosialistisk regjering vil kunne bety for Forsvaret, spesielt når alle de tre eventuelle regjeringspartiene ser ut til å være skjønt enige om at det bør kuttes i Forsvaret. Snittet av de tre partienes kuttforslag er på 1 267 mill. kr. Sett i lys av dette er det forståelig at Nybakk allerede har begynt å antyde i media at Norge kanskje ikke skal ha eget luftforsvar. Hvis jeg får lov, vil jeg anbefale komitelederen at hun ser på opptaket av hva hun selv sa på TV 2.

Et flertall i Stortinget støtter at det arbeides for å komme frem til en OPS-løsning for tørrdøkk på Haakonvern. Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har i innstillingen pekt på at en OPS-løsning åpner for at en ved privat finansiering kan oppnå en større og eventuelt dyrere døkk. Det forutsettes at det offentliges andel av døkken da blir mindre enn 235 mill. kr. En OPS-løsning vil kunne gi en døkk som har større kapasitet og større kundegrunnlag. På denne måten kan en også bidra til å sikre arbeidsplasser på Haakonvern.

Det er overraskende at Arbeiderpartiet ikke ønsker en slik løsning. Noe spesielt blir det når det ser ut til at hovedargumentet mot en OPS-løsning på Haakonsværn er at disse «medlemmer ser store utfordringer knyttet til at private aktører med kommersielle intensjoner slippes inn på baseområdet».

Sivile aktører er allerede på baseområdet. For øvrig er det på det rene at både militært og sivilt ansatte, samt private innleide, selvfølgelig må ha de nødvendige sikkerhetsklareringer. Enda merkeligere blir Arbeiderpartiets forsøk på å anføre sikkerhetsargumenter mot sivile aktører på Haakonsværn, når de i samme innstilling uttaler at en OPS-løsning på Rena vil være helt OK. Arbeiderpartiets synspunkt er tydeligvis ikke helt prinsipielt tuftet.

Med disse bemerkninger vil jeg gjerne ta opp forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Representanten Bjørn Hernæs har tatt opp det forslag som han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunnar Halvorsen (A) [18:33:29]: Høyre framstiller seg gjerne som et parti for næringslivet, men representanten nevnte ikke forsvarsindustrien med ett ord. Skattelette alene gir ikke et blomstrende næringsliv. Forsvarsindustrien er betydelig mange steder i landet. Jeg lurer på hvorfor ikke Høyre kunne gå inn på merknaden om gjenkjøp ved framtidig materialanskaffelser. Mener ikke Høyre at forsvarsindustri er teknologisk drivkraft, og at høyteknologiske arbeidsplasser er viktig for beredskapen? I tillegg gir forsvarsindustrien teknologi til det sivile.

Høyre støtter heller ikke opp om et forum for utviklingskontrakter mellom industri og myndigheter.

Er det en ny politikk Høyre nå fører, som går imot gjenkjøp, går imot forsvarsindustri i Norge? Skal vi være helt avhengig av kjøp fra andre land? Jeg vil gjerne at representanten fra Høyre kommenterer det.

Bjørn Hernæs (H) [18:34:39]: Når forsvarskomiteen debatterer, er det kanskje naturlig at man bruker den gamle teknikken om at angrep er det beste forsvar.

Det er altså ikke Høyre som har beveget seg vekk fra de fellesmerknader vi hadde med Arbeiderpartiet i forbindelse med langtidsmeldingen. Det er Arbeiderpartiet som åpenbart føler et behov for å bevege seg i retning Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Vi understreket i innstillingen til langtidsmeldingen at «operative behov må være styrende.» Vi skrev videre:

«Dessuten er sikkerhetspolitisk relevans, allianse-tilpasning og kostnadseffektivitet viktig i forbindelse med større materiellkjøp. I tillegg er norske forsknings- og utviklingsmuligheter og industrielle vilkår av betydning. Når større innkjøp eller utviklingsavtaler gjøres internasjonalt, vil gjenkjøpsregimer, eller annen ivaretagelse av en rettferdig industriell tilbakeføring, være avgjørende.»

Dette var våre felles merknader i innstillingen til langtidsmeldingen.

Per Ove Width (FrP) [18:35:59]: Høyre støtter godt opp om, og er med på, et såkalt utviklingsprosjekt med Lockheed Martin, til tross for at det så langt ikke har gitt norsk industri noen ting, og ingen arbeidsplasser. Hele prosjektet er skarpt kritisert av både NHO og Fellesforbundet. Og da undres jeg: Hvorfor vil Høyre videreføre et prosjekt som koster oss over 100 mill. kr i året, men som kanskje ikke vil gi oss noen ting tilbake?

Bjørn Hernæs (H) [18:36:45]: Årsaken er selvfølgelig at alternativet til ikke å delta i utviklingsprosjektene med Lockheed Martin er å ikke være med på den prosessen i det hele tatt – noe av det mest spennende som norsk industri og norsk forskning kan være med på. Vi har sagt klinkende klart fra at det er helt utenkelig at Norge skulle gå til store flykjøp uten at vi får tilbake minst like store investeringer til norsk industri. Men på det nåværende tidspunkt å la være å delta i Lockheed Martin-prosjektet, vil være å sage over den grenen som Luftforsvaret vårt skal tufte sin virksomhet på, som representanten Bredvold for øvrig aldeles utmerket beskrev i sin replikk til Marit Nybakk om behovet for et operativt luftforsvar.

Vi har ikke tatt standpunkt til hvilket fly vi skal kjøpe, men vi står veldig klart på at vi trenger et luftvåpen i Norge.

Kjetil Bjørklund (SV) [18:37:58]: I Innst. S. nr. 49 for 2004-2005 om samfunnssikkerhet er det en merknad der flertallet, med Høyre, mener at «norsk deltakelse i internasjonale operasjoner må være basert på FN-mandat og prinsippene i FN-pakten».

I den budsjettinnstillingen vi behandler i dag, sier et flertall, med Høyre:

«Flertallet er av den oppfatning at norsk deltakelse i internasjonale operasjoner må være folkerettslig forankret.»

SV har for øvrig lagt inn en tilleggsmerknad.

Betyr disse merknadene det samme, slik representanten Hernæs ser det?

Bjørn Hernæs (H) [18:38:47]: Svaret er veldig kort. Svaret er ja. Men jeg har ingen illusjoner om at jeg klarer å overbevise representanten Kjetil Bjørklund om at så er tilfellet.

Vi har vidt forskjellige definisjoner på hva det legges opp til. Vi har deltatt i operasjoner som ikke nødvendigvis har hatt et eksplisitt vedtak i FN, men som helt klart har vært folkerettslig forankret.

Jeg gjentar mitt hovedsvar: Svaret på spørsmålet er ja.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Per Ove Width (FrP) [18:39:34]: For Fremskrittspartiet er NATO hjørnesteinen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. NATO har en solid beredskap i samfunns-

sikkerhet og sivilt-militært samarbeid, noe som er viktig for olje- og gassnasjonen Norge.

Barentshavet og Norskehavet er blant verdens mest produktive havområder. Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i samfunnet. Vi ønsker et forsvar med kjerneoppgavene på norsk jord og med kapasitet til å delta i internasjonale operasjoner.

Det grunnleggende for norsk sikkerhetspolitikk må være vår plassering i den strategiske geografien. Nordområdene har historisk sett alltid vært interessante sett med forsvarssynne, ikke minst sjøområdene og sjørutene. I de senere år er det oppdaget store verdifulle forekomster av olje og gass i nettopp disse havområdene. Her er det også rike fiskeforekomster. At grense- og ansvarsforholdene er uavklart i disse områdene, øker risikoen for konflikter og kriser. Eventuelle kriser bør vi håndtere med egne ressurser, fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte. Vi merker en stadig mer pågående holdning fra russisk side i disse områdene, spesielt ved det som uttrykkes gjennom offisielle dokumenter. Blant annet er det derfor viktig at vi bygger nye fregatter og missiltorpedobåter som kan seile i disse farvannene og vise det norske flagget og Norges suverenitet.

Fra amerikansk side er det kommet advarsler over utviklingen i NATO og over manglende europeisk evne til å ta ansvar, som kan få konsekvenser for USAs engasjement i Europa og for NATOs framtid. Utviklingen av ny styrkestruktur og nye strategiske målsettinger for de amerikanske militære styrker kan innebære at USA reduserer sitt engasjement i Europa, noe som vil endre vår sikkerhetspolitiske stilling.

Fremskrittspartiet mener det er spesielt viktig å videreføre og utvikle det strategiske partnerskapet med USA. Det forutsetter at de bilaterale relasjonene til USA må håndteres slik at båndene styrkes. Et av de viktigste elementene i et slikt partnerskap er forhåndslagring av amerikansk militært utstyr. Like viktig er det å videreføre amerikansk trenings- og øvelsesvirksomhet i Norge samt effektivt etterretningssamarbeid.

Som sagt tidligere mener Fremskrittspartiet at NATO er hjørnesteinen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitisk forankring. Men det er også viktig at Norge finner et troverdig feste i det forsvarspolitiske samarbeidet i Europa. Men det må ikke skje på bekostning av tilknytning til NATO og USA. Norge har sluttet seg til NATOs reviderte strategiske konsept, som følgelig også gjelder utformingen av det norske forsvaret.

Forsvarsbudsjettets andel av BNP er en viktig målestokk for forsvarsinnsatsen i de enkelte medlemsland i alliansen. Norges del av BNP lå på 3 pst. i 1990, mens den i 2000 kom ned på 1,9 pst., og etter prognosene vil den bli liggende der i årene framover, i perioden fram til 2005. Gjennomsnittet for NATOs medlemsland er 2,2 pst. NATOs søkerland gjør store anstrengelser for å komme opp på 2 pst., og det burde etter vår mening være en selvfølge at Norge ikke ligger under denne grensen. Vi vil derfor rette oppmerksomheten mot vårt alternative budsjett på ca. 31,2 milliarder kr, eller en påplussing på

ca. 1,3 milliarder kr. Paradokset er at alle de andre partiene har kuttet i sine alternative budsjett.

Fremskrittspartiet er svært opptatt av at Norge skal ha et forsvar med bredest mulig forankring i befolkningen, noe som etter vår mening best kan sikres gjennom et vernepliktsforsvar. Det er gjort og vil gjøres tiltak for å stimulere til at flest mulig gjennomfører førstegangstjenesten, og at førstegangstjenesten er meningsfull.

Profesjonalitet er noe som i større grad aktualiseres gjennom Forsvarets nye og utvidede oppgaver. Et militært ansvar i ulike deler av landet er viktig med tanke på så vel strategiske verdier som forankring overfor befolkningen i de ulike deler av landet, for derved å sikre en videreføring av folkeforsvaret.

På bakgrunn av det som er sagt, mener Fremskrittspartiet at Forsvaret bør ha følgende oppgaver:

- militær tilstedeværelse i prioriterte områder
- etterretning og overvåking av norske interesseområder
- suverenitetshevdelse i norske områder
- forsvar av norske områder og tilrettelegging for å møte utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte
- sikring av vitale samfunnsfunksjoner
- internasjonalt engasjement
- annen samfunnsnyttig bruk av Forsvaret

Fremskrittspartiet er videre svært fornøyd med at forliket med regjeringspartiene har gitt en påplussing til Kystvakten på 10 mill. kr, noe som skal gjøre nettopp Kystvakten fullt operativ. Videre er vi fornøyd med en påplussing på 10 mill. kr til skytefeltet til Marinejegerkommandoen på Ramsund, men ikke minst har forliket bidratt til at Forsvarets sanitet har fått ytterligere midler til psykiatrien, spesielt med tanke på etterbehandling av soldater som har vært i krigstjeneste.

Fremskrittspartiet er, og har lenge vært, opptatt av at Forsvaret må få nye kampfly til erstatning for dagens F-16. Vi mener det er av vital betydning for det norske forsvar å ha en kampflykapasitet også i årene som kommer. Ved anskaffelse av nye kampfly er det viktig at norsk industri får kontrakter i forbindelse med utvikling og produksjon av flyene. I dag er Norge med i to utviklingsprosjekter, JSF og Eurofighter. Regjeringen får i dag støtte til å forhandle om et Memorandum of Understanding med amerikanske myndigheter, såkalt MoU, om videre kriterier for utviklingssamarbeidet i forbindelse med JSF. Dette, sett i sammenheng med de store overføringer til JSF gjennom den inngåtte utviklingsavtalen, setter JSF som tilbyder i en særstilling. Vi mener det vil være fornuftig og naturlig å gå inn på et tilsvarende MoU med Eurofighter samt se på nye industrimuligheter i forbindelse med utviklingen av Eurofighter.

Fremskrittspartiet har også lenge vært opptatt av at Forsvaret må få nye transportfly til erstatning for dagens C-130. Vi er opptatt av de behov Forsvaret har – og vil få – for taktisk og strategisk transportkapasitet i forbindelse med transformasjonen i Forsvaret og dets oppgaver i inn- og utland. Regjeringen ønsket ikke å binde seg til en avtale med Airbus Military om kjøp av A400M transportfly. Dette er etter Fremskrittspartiets oppfatning kortsiktig tenkt. Den forelagte avtalen ville innebære tilstrekke-

lig transportflykapasitet fram til ca. 2050. Det ville også hatt store positive ringvirkninger for norsk industri, og ville bidratt til å trygge tusenvis av norske arbeidsplasser.

Til slutt: Fremskrittspartiet ser med undring på at det reises tvil om vi overhodet skal ha jagerfly, samtidig som Marinen delvis legges til kai. Vi spør derfor: Hva slags forsvar er det egentlig noen partier i denne salen vil at Norge skal ha?

Helt til slutt vil jeg ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Per Ove Width har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [18:48:06]: Aldri har vel noe parti forlatt sin forsvarspolitikken på så kort tid som Fremskrittspartiet har gjort nå i høst. Hvis vi går bare få måneder tilbake, til 10. juni, skulle Fremskrittspartiet med brask og bram ut av avtalen om Joint Strike Fighter. Det var ikke grenser. Det var hele morgensendingen på Dagsnytt samme dag som vi skulle avgi innstilling. Man skulle opprettholde et stort invasjonforsvar. Man skulle ha mer forutsigbare langtidsbudsjetter, og partiet la fram forslag om et fire års forsvarsbudsjett. I dag går Fremskrittspartiet til og med inn for at det skal inngås et nytt MoU med amerikanske myndigheter om den framtidige anskaffelsen av JSF. Det er ikke et pip noen steder om at vi skal gå ut av avtalen. Det er for så vidt en veldig grei sak, for da er vi på linje alle sammen.

Fremskrittspartiet er for øvrig med på alle merknader som gir flertall i salen. Det betyr at dette budsjettet vedtas med et svært bredt flertall. Det er bra. Det er forutsigbart. Men la meg til slutt spørre: Kan vi nå forvente at også Fremskrittspartiet heretter forholder seg til de sikkerhetspolitiske realiteter og erkjenner at vi må ha et tidsriktig forsvar?

Per Ove Width (FrP) [18:49:39]: Nå er vel ikke Arbeiderpartiet det partiet som vet minst om det å inngå forlik for å få til et budsjett. Det er det som er gjort i denne sammenheng.

Hvis representanten Nybakk ser på Fremskrittspartiets alternative budsjett, har vi altså pluss på 1,3 milliarder kr, mens Arbeiderpartiet har kuttet. Det understreker jo bare at er det noe Fremskrittspartiet vil, er det å styrke Forsvaret. Men denne gangen har vi, i likhet med det Arbeiderpartiet har gjort gjennom en årrekke, gått inn i et forlik for å sikre at landet får et forsvarsbudsjett.

Marit Arnstad (Sp) [18:50:35]: I høst er det Fremskrittspartiet som har forhandlet, og de har ikke bare forhandlet om kroner og øre, men de har også forhandlet seg bort fra holdninger som de stod sammen med bl.a. Senterpartiet om i forbindelse med langtidsplanen. To eksempler på det: Etter denne budsjettinnstillingen er det ingen av oss som lenger vet hva Fremskrittspartiet egentlig mener om 337-skvadronen, om den skal være på Sola eller på Bardufoss. Og etter denne innstillingen er det

egentlig ingen som vet hva Fremskrittspartiet mener om det å inngå et MoU om anskaffelse knyttet til kampfly eller ikke. Det som man ønsker seg svar på i forbindelse med en slik debatt, er jo rett og slett: Når saken om et MoU kommer tilbake til Stortinget, og Regjeringen da ikke har inngått et tilsvarende MoU med Eurofighter eller andre aktuelle selgere, betyr det at Fremskrittspartiet vil gå imot inngåelse av et MoU om anskaffelse av JSF? Likeens, vil Fremskrittspartiet når spørsmålet om 337-skvadronen kommer tilbake til Stortinget, gå inn for at den faktisk skal være på Bardufoss, slik vi tidligere har vedtatt, eller vil de også i den saken være like sviktende som de er her i dag?

Per Ove Width (FrP) [18:52:01]: Når det gjelder 337-skvadronen, skal den ligge på Bardufoss. Det trodde jeg ikke det var noen særlig tvil om at Fremskrittspartiet mente.

Når det gjelder MoU og Eurofighter og JSF, har Fremskrittspartiet nettopp gjennom mitt innlegg uttalt ganske klart hva vi mener om JSF og det konseptet som Regjeringen kjører. Vi har så langt sagt at vi skal gå ut av konseptet – det var det siste vi sa. Det vil vi antakeligvis komme til å stå på, men vi må se på denne saken når den kommer tilbake til Stortinget igjen og vi skal forhandle om dette prosjektet på nytt. Høyst sannsynlig vil Fremskrittspartiet fortsatt stå på det. Hvis ingenting forandrer seg i forhold til amerikanerne og norsk industri, vil Fremskrittspartiet gå ut av JSF-prosjektet.

Gunnar Halvorsen (A) [18:53:14]: Jeg vil følge opp litt av det som representanten Nybakk var inne på. I gamle dager var det Venstre som ble oppfattet som vinglepatriet – man visste ikke hvor man hadde dem. Nå har jeg en følelse av at Fremskrittspartiet har overtatt den rollen. I fjor var det altså milliarder mer til Forsvaret. Nå har en ikke forhandlet fram omtrent en eneste krone, og det skiller under 1 pst. mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet i dette budsjettet.

Det uttrykkes glede fra representanten Width over at han har fått inn 10 mill. kr til ett prosjekt og 10 mill. kr til et annet prosjekt. Har Fremskrittspartiet nå droppet alle drømmeprojekter – kan jeg få en bekreftelse på det – som gammelt nasjonalt forsvar og transportfly og kampfly og alt som er kjekt å ha? Kan vi si at ørnen nå har landet?

Per Ove Width (FrP) [18:54:24]: Takk for at representanten Halvorsen kaller Fremskrittspartiet for en ørn, det er jo veldig flott.

Når det gjelder å ha overtatt rollen: Ja, vi har kanskje overtatt den rollen som Arbeiderpartiet har hatt i mange år, det er mulig det – vi har i hvert fall følt ansvar for at landet skal få et budsjett som vi kan leve med. Men det er langt under det Fremskrittspartiet egentlig ville ha. Hvis representanten Halvorsen ser på Fremskrittspartiets alternative budsjett, er det på 1,3 milliarder kr mer enn det vi har gått inn på i avtalen, i motsetning til Arbeiderpartiet, som har skåret på budsjettet.

Når det gjelder de 10 millioner kronene, synes jeg det er hyggelig. Det er lite i den store sammenheng, vi snakker om ca. 30 milliarder kr. Det er jeg helt enig i. Men det er veldig hyggelig for dem som får pengene, og ikke minst for Kystvakten, som vi jo er helt avhengig av å ha operativ, og som en periode så ut til å kunne få problemer. Nå har de fått 10 mill. kr mer, og det gjør at de kan seile. De andre som har fått penger, er sikkert også veldig glad for det.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Kjetil Bjørklund (SV) [18:55:57]: Det norske forsvaret skal ifølge flertallet på Stortinget bruke over 30 milliarder kr neste år. Det er mange penger, og vi må da forvente at Forsvaret har som hovedinnretning å sikre oss mot de reelle truslene mot nasjonens sikkerhet.

SV har tillatt seg å stille spørsmål ved om det virkelig er i Afghanistan og Irak vi best trygger vår sikkerhet. Vi er enig i at vår sikkerhet avhenger av en rekke internasjonale forhold, og at vi kan ha egeninteresse av å delta i internasjonale operasjoner med FN-mandat, men det er ikke likegyldig hvor vi deltar. Vi må også stille oss det spørsmålet om det er de militære virkemidlene som er best egnet i forhold til å hindre at konflikter og ulike forhold i andre land får konsekvenser for vår sikkerhet.

Den militære utenlandsfokuseringen har blitt forsterket i betydelig grad gjennom den omstillingsprosessen flertallet på Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av langtidsproposisjonen i vår. Vedtakene i vår er en klar tilpasning til den prosessen som har foregått i NATO de senere årene, der først «out of area»-konseptet ble vedtatt og så operasjonaliseringen gjennom PCC-forpliktelsene fra Praha-møtet, opprettelsen av NATO Response Force og den nye kommandostrukturen. Dette er forhold som i sterk grad trekker Norge inn mot internasjonale militære operasjoner på kort varsel, langt fra Norge.

Flertallsmerknadene i innstillingen viser klart at flertallet, alle med unntak av SV, vil legge til rette for et mer NATO-tilpasset forsvar, eller rettere sagt et forsvar som er mer innrettet for å tilby nisjekapasiteter for NATO-operasjoner, et forsvar for profesjonelle soldater med mer høyteknologisk utstyr enn noen gang før og et forsvar som vanskelig kan gjennomføres med den tradisjonelle verneplikt. Alt dette er et farvel til nasjonalforsvaret, i hovedsak begrunnet i at trusselbildet er såpass uforutsigbart at en må ruste seg for alle eventualiteter, særlig terrorisme.

SV har lenge ment at terrorismebekjempelse ikke er et militært anliggende, men et anliggende som må løses på andre måter, for det første gjennom å bidra til at terrorisme ikke vokser fram ved at folk på kloden har håpløse levekår. De enorme forskjellene må bekjempes, ikke fremmes. Terrorismen er også i stor grad et etterretningsproblem. Det gjelder å finne terroristene og dermed avverge terroraksjoner. Dette synliggjør at det er andre virkemidler enn militær maktbruk som er mest virksomme for å bekjempe terrorisme, f.eks. de politimessige, de økono-

miske, de diplomatiske og alle de andre ikke-militære virkemidlene. Ikke bare er de militære virkemidlene lite treffsikre, men vi ser nå særlig etter krigen i Irak at vi har fått en framvekst av terrorisme.

Som et lite land er Norge avhengig av velfungerende internasjonalt samarbeid og klart definerte internasjonale spilleregler. Norge har interesse av å styrke folkeretten og motvirke at f.eks. det folkerettslige forbudet mot maktbruk blir undergravd.

Deltakelse i fredsprosesser, omfattende frivillige bidrag til FN-systemet og betydelig norsk bistandsinnsats har etablert Norge som en slags «humanitær stormakt», med betydning utover hva vår størrelse i folketall skulle tilsi. Rollen som en viktig humanitær aktør vil etter SVs oppfatning først og fremst bidra til å gi økt sikkerhet, selv om deltakelse i fredsprosesser også kan gjøre at Norge blir sårbart for angrep fra krefter som ikke har interesse av fred.

Vår sikkerhet kan etter SVs mening best trygges gjennom en helhetlig tilnærming til utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk. Et sterkt humanitært og fredspolitisk engasjement bør spille en nøkkelrolle i norsk utenrikspolitikk. Dette forutsetter at Norge opptrer selvstendig i forhold til stormaktsinteresser, med konsekvent forsvar for menneskerettigheter og demokrati. Vi må forvalte våre ressurser på en måte som gir tillit. Norge må ikke foreta investeringer som støtter opp om diktaturer eller uetiske former for handel og produksjon, noe vi i dag ikke har en tilstrekkelig god sikkerhet for at vi ikke gjør.

I dag har Norge inntatt en rolle preget av lojalitet til allierte, en nasjon som påtar seg internasjonale verv mer enn å reflektere over hvilken innsats som best gir oss økt sikkerhet. Deltakelsen i Enduring Freedom i Afghanistan og Irak nå er eksempler på dette, og det resonnerer en del framfører om at dette vil gi oss fordeler når vi selv en gang kommer i knipe, er etter min mening et tynt argument. Jeg er ganske sikker på at de som vil komme oss til unnsetning dersom vi skulle trenge det, er de land som har egeninteresse av det, nemlig de landene i vår nærhet som har felles sikkerhetspolitiske utfordringer med oss.

SV vil altså ha en mer helhetlig tilnærming til forsvar og sikkerhet, og mener at Norge må legge økt vekt på at også konfliktforebygging, arbeid for å fremme menneskerettigheter, rettfærdig fordeling, humanitær bistand og styrking av folkeretten bidrar til å trygge freden og styrke vår sikkerhet.

Etter SVs mening må Forsvaret i langt større grad enn i dag konsentrere seg om andre oppgaver enn offensive internasjonale militære operasjoner, og dette danner grunnlaget for de alternative disposisjoner SV gjør på sitt forsvarsbudsjett. Forsvaret må organiseres som et resultat av en vurdering av hva vi ønsker å forsvare, ikke etter hva vi til enhver tid er redde for kan komme til å skje.

SV vil m.a. legge stor vekt på kystsikkerheten. Norge har suverenitetsansvar for områder som er sju ganger så store som landområdene våre. Kystvaktberedskapen og sikkerheten langs kysten må styrkes, både som en konsekvens av den dramatiske økningen i russisk oljefrakt og annen frakt langs norskekysten og behovet for en solid

ivaretagelse av Forsvarets oppgaver i forbindelse med ressursforvaltning.

Tidligere er det vedtatt å utvide Norges sjøterritorium fra fire til tolv nautiske mil for å styrke sikkerheten til sjøs. For at målsettingen om dette skal nås, må det gis tilstrekkelige ressurser til at et utvidet territorium kan overvåkes og norsk suverenitet håndheves. Det er nødvendig med et tett militært-sivilt samarbeid og maritim tilstedeværelse i forvaltningen av vårt sjøterritorium. Det må også eksistere klare ansvarsforhold og tilstrekkelig beredskap i forhold til de alvorlige situasjoner som kan oppstå ved den svært omfattende frakten av olje langs kysten vår. Vi har kommet lenger med dette i denne stortingsperioden, men det er mye som står igjen. Det er f.eks. slik at Kystvakten står overfor svære utfordringer knyttet til ressurskriminalitet i nordområdene, f.eks. fiskefusk, som vi i dag kanskje ikke klarer å håndtere godt nok. Det er et dårlig signal vi sender andre land når vi ikke greier å holde antall seilingsdøgn oppe, selv om kvaliteten på de seilingsdøgnene vi gjennomfører, er forbedret.

Det er i ferd med å oppstå en ny ubalanse i Forsvarets økonomi, ved at det fremdeles ikke er samsvar mellom Stortingets strukturvedtak for Forsvaret og vedtatte budsjetttrammer. Jeg vil igjen vise til vedtaket om bygging av nye MTB-fartøy i Skjold-klassen, som vil bli en betydelig økonomisk belastning. Det samme gjelder fregattene, som vil innebære store økninger i driftskostnader når de kommer i operativ drift. Hvor vil stortingsflertallet hente pengene til dette fra? Forsvarsplanleggingen må ta utgangspunkt i klart definerte og reelle behov, og kun det.

Omstillingsprosessene i Forsvaret går nå raskt på veien mot et profesjonelt forsvar med hovedinnretning for deltakelse i NATO-operasjoner og der de aller fleste andre oppgaver skal konkurransesettes og privatiseres. Dette er ren ideologi fra Regjeringens side, med god støtte fra Fremskrittspartiet, og det finnes ingen økonomiske beregninger som tyder på at dette vil gi økonomisk gevinst for Forsvaret, men kun fylle opp lommene til private bedrifter med et helt annet krav til avkastning enn det Forsvaret har. I tillegg skaper det meget dårlig motiverte medarbeidere i den organisasjonen som føler at de skal fjernes og erstattes med folk i private bedrifter. Selvsagt er det ingenting å tjene på dette. Som i all annen privatisering er det selvsagt slik at det offentlige kan levere de samme tjenester like rimelig som noen andre, og særlig når man ikke trenger å sitte igjen med store overskudd. SV vil, sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, aktivt motarbeide privatisering av Forsvaret. Regjeringens politikk gir selvsagt færre på lønnslistene i Forsvaret, men det løser ikke den store utfordringen.

Det store problemet i omstillingsprosessen i Forsvaret er at det ikke kuttes tilstrekkelig mange oppgaver, og dette har resultert i at mange har en vanskelig arbeidshverdag i Forsvaret med mye overtid. Dette vil stortingsflertallet, med unntak av SV, løse gjennom å endre lønnsystemene slik at lønnskostnadene går ned, og ikke gjennom å fjerne oppgaver slik at jobben kan utføres uten enorm overtidbruk. SV mener at oppgaveløsningen i stedet bør

prioriteres mot det som er Forsvarets oppgave, nemlig å forhindre krig i våre områder. Omstillingen bør etter SVs mening nå bremses opp slik at uroen i organisasjonen ikke blir så stor at den skygger for behovene for en slankere organisasjon med færre oppgaver. Dette er også hovedårsaken til at SV for 2005 reduserer driftskuttene i organisasjonen betydelig.

SV har allikevel gått inn for å kutte forsvarsbudsjettet betydelig. Vi tar i hovedsak budsjettreduksjonene på investeringssiden, særlig på fregatter og missiltorpedobåter, slik vi har gjort i lang tid, men også små kutt på noen driftskapitler. Dagens sikkerhetspolitiske situasjon innebærer behov for et langt mindre omfattende landforsvar, og SV stiller seg svært kritisk til den sterke vektleggingen på å klargjøre styrker for NATO, ikke minst gjennom innsatsstyrkene og videreutviklingen av disse. SV kutter som kjent også på budsjettmidler til Regionfelt Østlandet og sammenbindingen av Mauken–Blåtind, og også på utviklingsprosjektene knyttet til nye kampfly.

Forsvaret gjennomfører gjennom utbyggingen av Regionfelt Østlandet et av historiens mest miljøødeleggende prosjekter i et relativt urørt naturområde, dette i en situasjon der Hæren er kraftig redusert, og behovet for et nytt skyte- og øvingsfelt er lite. Dette prosjektet bør nå termineres og alternative løsninger utredes, herunder samarbeid med Sverige.

Med dette vil jeg ta opp det forslaget SV og Senterpartiet har lagt inn i innstillingen om dette.

Behovet for opprydding i gamle skytefelt er også stort, og jeg er glad for at komiteen har presisert i sine merknader at opprydding i gamle skytefelt må prioriteres neste år. Forsvaret skaper gjennom sin virksomhet en betydelig belastning på miljøet, og det er på tide at Forsvaret får etablert miljøløedelse, slik mange andre sektorer i samfunnet har gjort.

Hovemoen lager på Lillehammer er nå berget innenfor Forsvarets behov, og med de nødvendige lagerfunksjonene, etter komiteens merknad i innstillingen. Dette er meget gledelig, og det feier bort den tvil som har framkommet den siste tida om at Forsvaret ønsket å prioritere bort dette lageret. Hovemoen lager er meget moderne og har en kostnadseffektivitet som utkonkurrerer de aller fleste. Dette lageret vil yte meget gode lagertjenester til et forsvar som selv om det blir mindre, ikke får færre deler å holde styr på.

I dette budsjettforliket har Regjeringen og Fremskrittspartiet hentet 21 mill. kr fra de midlene som omstillingskommunene får over forsvarsbudsjettet via Kommunal- og regionaldepartementet. Dette er ikke synliggjort i noen merknader. Tvert imot har en enstemmig komite sagt at «støtten til dette arbeidet videreføres på samme nivå som i 2004». Jeg vil bemerke dette særlig, fordi de kommunene som skulle hatt disse midlene, i alle fall hvis vi antar at det er de samme kommuner som fikk i 2004, som skulle fått i 2005, slik som Lodingen, Våler, Ringerike, Evje og Hornnes, Porsanger, Dovre og en hel del andre, nå må dele på om lag halvparten. Det var nok ikke denne førjulspresangen disse kommunene hadde ventet seg etter en heller smal førjulsvinter til nå. Det

burde vært mulig å hente disse kronene på andre områder.

I SV mener vi det er rom for betydelige innsparinger i de norske forsvarsutgiftene. Vi konstaterer at det ikke er flertall for SVs forslag til ramme for dette budsjettområdet. SV vil derfor stemme mot den foreliggende innstillingen under voteringen.

Presidenten: Representanten Kjetil Bjørklund har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Rita Tveiten (A) [19:08:49]: Representanten Bjørklund er uroa over kvar driftsmidlane til dei nye fregattane skal takast frå. Eg har lagt merke til at SV og Senterpartiet vil avslutta kontrakten på kjøp av fregattar, men eg har ikkje sett at SV nokon plass har sett av pengar til å kjøpa seg ut av denne kontrakten. Men at det vil kosta, kan me vera sikre på.

Ein annan ting som vil kosta, er dei effektane som denne avslutninga av kontrakten vil få for norske arbeidsplassar. Det handlar altså om gjenkjøp for om lag 16 milliardar kr. Kva alternativ har SV for dei som i dag produserer varer som ein del av gjenkjøpet for desse fregattane? Kva skal dei driva på med? Det er fint at SV har vore opptekte av arbeidsplassar på Hovemoen. Men er dei opptekne av at desse arbeidsplassane kan gå tapt?

Kjetil Bjørklund (SV) [19:10:03]: SVs innretning av Forsvaret er basert på det Forsvaret har behov for av strukturelementer for å kunne ivareta sin oppgave. Det er det viktigste for SVs disposisjoner innenfor forsvarsbudsjettet. Det er selvsagt slik at også SV er opptatt av å opprettholde industriarbeidsplasser, men vi mener at behovene Forsvaret har, er det aller viktigste, og at dersom vi ønsker å subsidiere eller støtte norske industriarbeidsplasser, bør vi kunne gjøre det på andre måter enn å bygge produkter som vi rent faktisk ikke har behov for i Forsvaret.

Bjørn Hernæs (H) [19:10:56]: Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, har denne regjeringen gjennomført den kanskje mest effektive omstilling av offentlig sektor noensinne. I tillegg har vi i nært samarbeid med et bredt flertall på Stortinget lagt frem en ny fireårsmelding for Forsvaret. Så jeg håper at representanten Bjørklund vil forstå at når denne regjeringen blir utfordret av en av landets aller mektigste organisasjoner med den erklærte målsetting å få fjernet denne suksessregjeringen til fordel for en regjering hvor bl.a. SV inngår, og er villig til å bruke millioner av kroner for å få dette til, da opptar det oss som har ambisjoner på vegne av Forsvaret.

I Magasinet Aktuell nr. 9 i år sier Stein Ørnhoi: «Langtidsplanene for Forsvaret gir ingen plattform for en ny regjering.» Har Stein Ørnhoi dekning for dette? Vil Bjørklund i så fall si at planene og plattformen for en regjering ikke er veldig solid?

Kjetil Bjørklund (SV) [19:12:20]: Hva kamerat Stein Ørnhoi måtte finne på å si til Aktuell, må i grunnen stå for hans regning. Det har vel på mange måter blitt gjort relativt klart hva som er SVs disposisjoner for årene som kommer, både gjennom debatten om langtidsproposisjonen i vår og i budsjettinnlegg de siste årene.

Per Ove Width (FrP) [19:13:00]: SV kritiserer alt som er galt og ikke fungerer i Forsvaret, men kutter altså store summer, 3 milliarder kr. Samtidig vil de opprettholde det de sier er en form for forsvar – eller det de nok mener å si. De sier også i sine hovedprioriteringer i innstillingen:

«Disse kuttene angår primært utgifter til nyanskaffelser av materiell og til skytefelt.»

Hvordan skal SV greie å opprettholde et godt forsvar uten godt materiell og uten øvelsesmuligheter?

Kjetil Bjørklund (SV) [19:13:48]: SV er for neste år villig til å bevilge om lag 27 milliarder kr til det norske forsvaret. Det er ganske mange penger. Det er langt mer enn de fleste andre land i våre nærområder bruker på forsvaret. Det er fullt mulig å etablere et godt forsvar for våre behov innenfor en kostnadsramme som SVs budsjett.

Når det gjelder behovet for Regionfelt Østlandet, har vi hatt den diskusjonen mange ganger i komiteen, og det som vel er klart for de aller fleste, er at med den Hæren vi nå har i Norge, og med de alternative muligheter som finnes, er det andre alternativer som kanskje burde vært verdt å utrede enn å gjennomføre et av norgeshistoriens mest miljødeleggende prosjekter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [19:14:54]: Den videre omstillingen og moderniseringen av Forsvaret hadde vi til behandling i langtidsproposisjonen i vår. Utviklingen av Forsvaret til å bli et moderne, fleksibelt og alliansetilpasset sikkerhetspolitisk virkemiddel fortsetter.

Kristelig Folkeparti mener det er svært viktig å få etablert en bedre balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang, videre å sikre og fremme norske interesser gjennom evne til å håndtere et bredt spekter av sikkerhetsmessige utfordringer både nasjonalt og internasjonalt. De nasjonale og internasjonale oppgavene utfyller hverandre og gir en gjensidig forsterkende effekt.

I budsjettinnstillingen vi nå diskuterer, har jeg vært saksordfører for kapitlet om samfunnsikkerhet og beredskap. Etersom vi hadde en god debatt om temaet for to dager siden, vil jeg henvide til innstillingen og stortingsmeldingen om samfunnsikkerhet og sivil-militært samarbeid, som er en langtidsplan for perioden 2005–2008.

Også i budsjettssammenheng er det Justis- og politidepartementet som har samfunnsikkerhet i sin budsjettproposisjon, mens det er forsvarskomiteen som behandler saken og har det i sin innstilling.

Kap. 451 omfatter Justis- og politidepartementets samordnings- og tilsynsrolle på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet og det ansvar og de oppgaver som er tillagt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Nasjonal sikkerhetsmyndighet.

Hele komiteen er enig om at en hovedutfordring er å forebygge kriser og ulykker gjennom målrettede og resurseffektive tiltak og aktiviteter. Det er viktig å videreutvikle samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet på alle nivåer i forvaltningen. Justis- og politidepartementet vil utarbeide en strategi for det forebyggende samfunnssikkerhetsarbeidet, noe som vil være av stor betydning i arbeidet framover.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig å videreutvikle Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap til en organisasjon som ivaretar behovet for koordinering innenfor samfunnssikkerhet. Viktige virkemidler er tilsynsvirksomhet, regelverksarbeid, markedskontroll, informasjons- og opplæringstiltak, forsknings- og utredningsarbeid og internasjonalt arbeid. Direktoratet har et meget omfattende arbeidsområde. For å si det litt lettvint: Arbeidsområdet strekker seg fra snublekanter til krig.

Samfunnet befinner seg i en rask utvikling, der endringene skjer raskt og hvor det til tider kan være vanskelig å se sammenhenger og konsekvenser. Kristelig Folkeparti er derfor tilfreds med at det er nedsatt et utvalg som skal vurdere hvordan hensynet til Rikets sikkerhet og vitale nasjonale interesser på en best mulig måte kan ivaretas overfor virksomheter som ikke er offentlige. Utvalget skal i tillegg kartlegge de virkemidler som brukes for å sikre Rikets sikkerhet og vitale nasjonale interesser når offentlige virksomheter privatiseres.

Det andre hovedområdet jeg er saksordfører for, er Forsvarsbygg og nybygg og anlegg.

Kristelig Folkeparti ser det som viktig at det er en tett dialog med lokale myndigheter og interessenter i forbindelse med avhending av forsvarseiendom for at etterbruken blir så god som mulig for lokalsamfunnet, ikke minst med mulighet til å skape nye arbeidsplasser i området.

Avhending av eiendommer, bygg og anlegg er en viktig budsjettforutsetning og et viktig virkemiddel for å kunne frigjøre midler til framtidige investeringer som bidrar til å øke Forsvarets operative evne. Samtidig bidrar avhendingen i stor grad til å redusere Forsvarets driftsutgifter.

I merknadene er Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti enige om å budsjettere inntekter fra eiendomsalg i 2005 på ca. 800 mill. kr brutto, eller ca. 400 mill. kr netto. Det tilsier at arbeiderpartirepresentanter bør være forsiktede med å love bort forsvarseiendommer til en billig penge.

Også Regionfelt Østlandet hører med under Forsvarsbygg. Kristelig Folkeparti kom i mindretall da etablering av Regionfelt Østlandet var til behandling i Stortinget. Det har vi tatt følgene av og har i stedet jobbet for at lokalmiljøet på en best mulig måte skal kunne leve med både Rena leir og skytefeltet.

Skytefeltutvalget har levert en utredning til statsråden, og i det arbeidet hadde vi en gjennomgang av erfaringene

med etableringen av regionfeltet. Både Hedmark fylkeskommune og Åmot kommune ble bedt om å uttale seg om sine erfaringer med denne omfattende prosessen som de har vært og er en aktiv part i.

I den sammenheng var det spesielt positivt å se at Åmot kommune er fornøyd med det arbeidet og samarbeidet som er oppnådd på miljøsidene, med miljøoppfølgingsprogrammet, de oppfølgende undersøkelser og etterprøving/overvåking.

I budsjettinnstillingen er Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti sammen om å merke seg at «utbyggingen av Regionfelt Østlandet fortsetter, i tråd med tidligere vedtak i Stortinget», som det står i en av merknadene.

Men det blir dobbeltkommunikasjon fra Arbeiderpartiet når de i finanskomiteens innstilling skyver på 200 mill. kr fra den avsatte posten i 2005 til senere år og i tillegg flytter 40 mill. kr fra Regionfelt Østlandet til ferdigstillelse av verkstedbygget i Rena leir. Det gir et negativt signal både til Østerdal garnison og Renamiljøet.

Det kan heller ikke være så enkelt å være ordfører eller varaordfører i Åmot når deres partifeller i Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslår å terminere utbyggingen av Regionfelt Østlandet og utrede andre alternativer.

Man skal være forsiktig med å gi råd til andre partier, men noen av oss har for lengst akseptert at Regionfelt Østlandet blir bygd, og mener det er mer konstruktivt å bidra til at det blir et godt samarbeid mellom lokalsamfunnet og Forsvaret.

Åmot kommune har satset mye på Forsvaret. Da må vi gi den nødvendige støtte og ikke sette hele Østerdal garnison i fare for å bli flyttet til Nord-Norge.

Det er en samlet komite som har merknad om bioenergi prosjektet på Rena. Kristelig Folkeparti ser på det prosjektet også som et godt avbøtende tiltak.

Kristelig Folkeparti er glad for at intensjonene i Handlingsplanen for universell utforming også skal følges opp i forsvarssektoren. Men det er viktig at Forsvarsbyggs prosjektledere setter seg godt inn i hva universell utforming handler om. Det er ofte tilgjengelighet for bevegelsehemmede som dukker opp på netthinnen, men det dreier seg om mange områder, og målet er at alle skal fungere best mulig. Funksjonshemming blir jo ofte skapt av dårlige løsninger.

Kristelig Folkeparti mener at i prinsippet vil det ikke være noe skille mellom personell og kapasiteter for henholdsvis nasjonale og internasjonale oppdrag. Sammen med at det innføres beordringsplikt, har det derfor vært viktig å «ramme inn» hvilke oppdrag våre soldater kan sendes ut i.

For Kristelig Folkeparti er derfor flertallsmerknaden som både utenrikskomiteen og forsvarskomiteen vedtok i vår, der det understrekes at Norges deltakelse i internasjonale operasjoner må være folkerettslig forankret og baseres på både legalitet og legitimitet, svært viktig.

Et moderne forsvar må være basert på solid kompetanse. Fleksibilitet på mange felt tar lang tid å bygge opp.

Forsvaret må derfor vedlikeholde og videreutvikle et effektivt og attraktivt utdanningssystem.

Kristelig Folkeparti vil i tillegg presisere viktigheten av at Forsvaret tar godt vare på soldatene som sendes ut i internasjonale oppdrag. Derfor er det positivt at det nå arbeides med etablering av en nasjonal poliklinikk for skadet personell, veteraner og pårørende. Tilbudet skal gjelde langtidsoppfølgingen innenfor helse, forsikrings- og trygdespørsmål.

Prøveprosjektet med psykiatrisk/psykosomatisk oppfølging av personell som har fått psykiske belastningsskader etter internasjonale operasjoner, er også et bra tiltak. I den sammenheng vil jeg igjen understreke viktigheten av at helsepersonell har nødvendig kompetanse på krigstraumer og forutsetninger for å forstå hva den enkelte har opplevd og sliter med.

Stressmestringsteamet gjør et viktig arbeid – både før, under og etter internasjonale oppdrag. En samlet komitee ser behovet for denne tjenesten og har pluss på 1 mill. kr i budsjettet.

Kristelig Folkeparti vil også ta med at en grundig innlæring av egenskaper som mental styrke, kulturforståelse, moral og folkerett er viktig for å forberede soldatene til å kunne møte tøffe dager. Allerede fra oppstarten i førstegangstjenesten blir det lagt vekt på å gi en forståelse for de etiske og moralske aspekter ved å tjenestegjøre i Forsvaret nasjonalt og internasjonalt.

I innstillingen har komiteen også henvist til «Rena-modellen», som vi har kalt det, som er et skreddersydd studium for personell i den internasjonale styrken, og mener det kan være en modell som kan benyttes i hele Forsvaret.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å berømme alle dem som gjør en god jobb i omstillingsprosessen. Det er nok slik at vi har lettest for å kritisere det som går galt, men Forsvaret skal vite at vi også ser det som går bra.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rita Tveiten (A) [19:25:15]: Representanten Wisløff Nilssen viste i innlegget sitt til debatten den 30. november om samfunnstryggleik. Då sa ho faktisk følgjande i ein svarreplikk til Marit Nybakk:

«Privatisering er nok noe som er nødvendig. Men det er helt avgjørende at det blir gjort noen konsekvensutredninger, for at vi ikke skal skade verken kompetansen som det offentlige trenger, eller – ikke minst – samfunnssikkerheten og beredskapen.»

På denne bakgrunnen kunne det ha vore nyttig om representanten Wisløff Nilssen kunne forklara kvifor Kristeleg Folkeparti ikkje er med på ein merknad i budsjettinnstillinga om å konsekvensutgreia privatisering av basedrifta på Håkonsvern før denne saka kjem til Stortinget.

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [19:26:15]: Når vi ikke går inn i et slikt enkeltprosjekt og sier at det skal konsekvensutredes, har det rett og slett å gjøre med at det skjer med alt som skal settes ut, og at det er en del av det vik-

tige arbeidet som Forsvaret gjør også når det gjelder Haakonsvern.

Ellers vil jeg si at konsekvensutredning og det å se på samfunnssikkerheten og kompetansen er noe som vi alle nok er enige om er viktig i dette arbeidet. Jeg henviste også i innlegget mitt til det utvalget som Justisdepartementet nå har nedsatt, og som er i gang.

Per Roar Bredvold (FrP) [19:27:10]: Skifte Eiendom har vært i media flere ganger siden Forsvaret bestemte seg for å avhende en rekke militære eiendommer, alt fra noen små knauser til store militærleirer. En mindre del av omtalen av Skifte Eiendom har vært negativ, sist om takseringen av Haslemoen leir og salget av denne, hvor det nå er avdekket at enkelte personer har hatt flere interesser enn bare den jobben de har vært innleid for å gjøre.

Er representanten Wisløff Nilssen fornøyd med Skifte Eiendoms arbeid i dette tilfellet, og hvis ikke, hvordan vil hun engasjere seg videre i dette slik at potensielle kjøpere er 100 pst. sikre på at de opplysninger som gis, er riktige?

Når dette er sagt, må man i rettferdighetens navn også si at svært mange salg foretatt av Skifte Eiendom har gått svært bra.

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [19:28:16]: Jeg er enig i at de aller fleste eiendomsoverdragelser som Skifte Eiendom har stått for, har gått veldig bra. Imidlertid har jeg vært bekymret for Haslemoen, rett og slett ut fra det som har stått i avisartikler som jeg har samlet på i den perioden som avhendingsprosessen har pågått. Nå vet vi at Skifte Eiendom sentralt og Forsvarsbygg har tatt tak i det som jeg opplevde som litt usikkert i forhold til habilitet og etiske retningslinjer, så jeg regner med at dette kommer til å gå veldig bra nå.

Kjetil Bjørklund (SV) [19:29:21]: I forliket mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet om dette budsjettet har det tydeligvis blitt borte 20 mill. kr fra den posten som går til Kommunal- og regionaldepartementets prosjekt for omstillingskommuner. Posten Regjeringen foreslo, var på 40,5 mill. kr, mens posten som skal vedtas her, er på 19,5 mill. kr. Dette er ikke reflektert i noen merknader – tvert imot.

Jeg kan spesielt nevne noen få av de kommunene som særlig har nytt godt av disse omstillingsmidlene, f.eks. Våler, Dovre, Ringerike, Evje og Hornnes, Porsanger, Lødingen osv. Mener representanten Wisløff Nilssen at dette er en passende førjulspresang til disse kommunene, og er det drøftet med de angjeldende kommuner?

Åse Wisløff Nilssen (KrF) [19:30:24]: Det er riktig som representanten Bjørklund sier: Det er ingen merknad. Her tror jeg kanskje vi må ta en kollektiv skyld for at det skjedde en glipp.

Politikk er også å prioritere. Denne gangen var det ikke vanskelig å prioritere de tre områdene som vi overførte penger til, Kystvakten, skytefeltet på Ramsund og

Saniteten. Hvis vi ser tilbake på langtidsproposisjonen, var det vel 60 mill. kr, over fire år, som skulle brukes til kommunene. Da er det ikke så ille. Ellers er dette noe som vi vil følge med på. Kommunene vil sikkert greie det godt. De skal søke om penger, det gir mulighet for å sjekke hvordan det går.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [19:31:51]: Innstillingen fra forsvarskomiteen om budsjettet for neste år er preget av etterdønningene etter langtidsplanen og behandlingen av den. Den er også preget av at det ble inngått et forlik mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Budsjettet innebærer ikke de store budsjettmessige endringene, det tror jeg ingen av oss kan påstå. Diskusjonen er mer rettet mot de føringene som ligger i de budsjettmessige endringene, og oppfølgingen av langtidsplanen, som budsjettet faktisk representerer.

Senterpartiet mener at den omstillingen som nå foregår innenfor Forsvaret, delvis går i feil retning og delvis også altfor raskt i forhold til viktige hensyn som må ivaretas. Senterpartiet er av den oppfatning at vi er i ferd med å skape et mer sårbart og mer sentralisert forsvar. Vi mener også at vi står i stor fare for å gjøre vesentlige feil underveis i prosessen og også påføre nye, unødvendige kostnader.

Tiden etter debatten om langtidsplanen før sommeren har også vist at det var grunnlag for en god del av den kritikken mot omstillingen som en del partier den gangen kom med. En del av endringene viser seg rett og slett å være en ren sentralisering. I budsjettet ligger det også føringene som kan gi ytterligere press imot en sentralisering og et mer topptungt forsvar. Samtidig ser vi stadig nye eksempler på at ting skjer så raskt at nye feil begås, eller at nye kostnader oppstår. Dessuten må jeg si at budsjettet også preges av en sterkere tro på bortsetting og privatisering av oppgaver enn tidligere. Vi står i fare for å tro at det å sette bort eller privatisere oppgaver innenfor Forsvaret skal være den enkle løsningen på problemene, enten det gjelder arbeidsplasser eller kostnader.

Det er særlig to punkt knyttet til budsjettet som opptar Senterpartiet, der vi er sterkt bekymret. Det ene gjelder omdanningen av FLO, logistikkorganisasjonen, og det vi nå ser innenfor divisjon Tungt vedlikehold, verkstedene, og også i forhold hvor raskt prosessen faktisk går. Det har også skjedd omkalfatringer i løpet av det året som har gått siden vi sist diskuterte FLO eksplisitt. Bare det i seg sjøl skaper usikkerhet både innad i organisasjonen og utad.

Et annet stort usikkerhetsmoment i budsjettet, som også bekymrer Senterpartiet, er det som skjer i forhold til det såkalte Program Golf. Det er umulig å vite hva det kommer til å koste i de enkelte fasene, og hva sluttsammen av prosjektet blir.

Senterpartiet er opptatt av en rekke forhold som berøres i budsjettet. Vi er opptatt av at Kystvakta må gis bedre vilkår enn det dette budsjettet legger opp til, for å kunne utføre oppgaver i nordområdene. Det er noe av det vi fortsatt har igjen både når det gjelder suverenitetshevelse og myndighetsovervåking knyttet til nordområdene. Det må vi ta vare på. Nå har flertallet plusset på 10 mill. kr der, og det er bra, men det er langt fra det som behøves for å komme i nærheten av det som trengs for å utnytte kapasiteten innenfor Kystvakta. Det er slik at vi har fått svar tilbake fra departementet om at seilingsdøgn alene ikke betyr noe. Det er mulig at det alene ikke betyr noe, men det betyr faktisk noe. Bare i perioden fra 2000 og fram til i dag har antall seilingsdøgn i Kystvakta gått ned med 925 døgn.

Senterpartiet er også opptatt av spørsmålet om kampfly. Det er mange som har vært opptatt av det her i salen i dag. Det er rett og slett et mysterium hva Høyre egentlig mener om kampfly nå. Det er et mysterium at de kan si at det ikke er tatt avgjørelser, at det ikke er lagt så sterke føringer at det faktisk binder handlefriheten i siste instans. Det er et mysterium at de her kan mene at man skal inngå et MoU om anskaffelse med JSF, uten at det skal legge noen bindinger på vår endelige beslutning i 2008. Det er også et mysterium at Høyre – særlig – ikke lenger kan være med på merknader som angår betydningen av norsk forsvarsindustri. Men det er et lyspunkt når Fremskrittspartiet i debatten i dag så klart har varslet at de ikke ønsker at det skal inngås den type MoU om anskaffelse, dersom det ikke blir gjort med andre mulige leverandører samtidig. Det betyr i realiteten at det ikke er flertall i denne sal i dag for å inngå et MoU som Forsvaret nå ønsker å starte forhandlinger om.

Senterpartiet har fremmet et forslag her i dag. Vi har merket oss at det stadig kommer prosjekter som har problemer, eller som gir økte kostnader. Det siste eksemplet er et rakettsystem til 2 milliarder kr, innkjøpt for sju år siden, som i dag ikke skal skrotes, men som må oppdateres for flere hundre millioner kroner. Det tilsier at det nå er på tide at man får en ekstern gjennomgang av investeringene som er foretatt i Forsvaret. Hva er det som gjør at det går galt? Hva er det som gjør at det blir store merknader?

Med det vil jeg ta opp forslag nr. 6.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunnar Halvorsen (A) [19:37:24]: Jeg visste ikke at Senterpartiet ennå var i stand til å forbause meg, men det greier de faktisk når jeg leser budsjettet.

Senterpartiet vil terminere kjøpet av nye fregatter, men partiet vil likevel at dokken som skal vedlikeholde fregattene, skal bygges. Senterpartiet vil terminere bygging av regionfeltet på Østlandet. Men hvor hentes pengene fra når verkstedet på Rena skal ferdigstilles? Jo, Senterpartiet henter pengene fra skytefeltet.

(Gunnar Halvorsen)

Hva skal vi vel med dokken uten fregatter? Og hva skal vi vel med et verksted, når våpnene ikke kan skytes med? Senterpartiet forbauser meg. Eller gjør de ikke det?

Presidenten: Presidenten minner om at det nærmer seg jul.

Marit Arnstad (Sp) [19:38:26]: Det er hyggelig at vi fortsatt er i stand til å forbause noen.

Jeg må si det overrasker meg litt dersom Arbeiderpartiet og representanten Halvorsen er overrasket over at vi vil ta 40 mill. kr fra skytefeltet og bruke det til det tekniske verkstedet på Rena. Der står vi faktisk sammen med Arbeiderpartiet. Vi har et felles forslag og felles merknader med Arbeiderpartiet om det. Vi bruker det til det samme, og vi tar det fra det samme.

Når det gjelder fregattene, erkjenner Senterpartiet, etter å ha kjempet en kamp mot at de bør bygges, at den prosessen har kommet så langt at det er umulig å tilbake- stille den. Da vil vi også forberede oss på det som må komme i tiden framover når det gjelder tørrdokken på Haakonvern.

Åge Konradsen (H) [19:39:23]: Senterpartiet sier i innstillingen at de er av den oppfatning at takten i omstillingen i Forsvaret er for rask. Men dette har ikke alltid vært Senterpartiets holdning. I Innst. S. nr. 342 for 2000-2001 var Senterpartiet med på å fremme forslag om å dimensjonere Forsvarets logistikkorganisasjon slik at det kunne spares inn 200 mill. kr mer årlig enn det Regjeringen foreslo.

Spørsmålet mitt blir da: Hva skyldes det at Senterpartiet nå har funnet ut at det er bedre å seigpine FLO? Og videre: Hvor skal Senterpartiet hente penger for å la Luftforsvaret fly, Marinen og Kystvakten seile og Hæren trene, når de vil stagnere effektiviseringen av støttestrukturen samtidig som de vil kutte forsvarsbudsjettet med 500 mill. kr?

Marit Arnstad (Sp) [19:40:37]: Til det første spørsmålet er det fristende å si at det kan hende at grunnen til at Senterpartiet gikk inn for det den gangen, var at jeg ikke satt på Stortinget da. Men jeg skal ikke ta det så enkelt.

Det er klart at vi mener at omstillingen i FLO går for raskt, og at det nå påføres for store kostnader med feil som gjøres underveis. Vi er også bekymret for en del av de kostnadsøkningene og en del av de feilinvesteringene en nå har sett. Det har vært mange i debatten i dag som har snakket om at enkelte partier vil kutte på skytefeltet på Østlandet, eller at vi for vår del vil kutte på ledelsesbygget på Akershus. Men de kuttene vi foretar i dette budsjettet, utgjør ikke mer enn det f.eks. Forsvaret nå sier de er nødt til å oppdatere et sju år gammelt rakettvåpensystem med, i Indre Troms, fordi ammunisjonen har blitt for dyr og for gammel. Da har de først brukt 2 milliarder kr på å innføre rakettvåpensystemet, og så kan de berolige oss i dag med at de ikke skal hugge det opp, men de

må oppdatere til flere hundre millioner kroner. Problemet med kostnadene er først og fremst et problem innad i Forsvaret, ikke et problem knyttet til de kuttene opposisjonen i dag gjør.

Per Roar Bredvold (FrP) [19:41:59]: I merknadene fra Senterpartiet kan vi lese at Senterpartiet bemerker at Hæren har fått sine budsjetttrammer betydelig redusert de senere år, samtidig som det er behov for økt aktivitet i forbindelse med omleggingen som nå finner sted. Senterpartiet sier videre at oppgaven med å produsere til Forsvarets styrkestruktur og det operative engasjement tilsier at Hæren bør gis økt handlefrihet.

Hæren i Sør-Norge har basert sin virksomhet i Rena leir og Regionfelt Østlandet. Mener da representanten fra Senterpartiet samtidig at vi skal stoppe utbyggingen av regionfeltet og ikke ha noe sted å øve, nettopp for å gi Hæren muligheter til å produsere?

Marit Arnstad (Sp) [19:42:53]: Dersom spørsmålet er om vi kan ha en hær uten å ha et skytefelt på Østlandet, er svaret ja. Det er sjølsagt fullt mulig å ha en hær i Norge uten at det skal etableres et nytt skytefelt på Østlandet. Det er også etter vår mening mulig å ivareta trenings- og øvingsmulighetene uten å ha bygd opp det nye skytefeltet på Rena.

Men jeg må si at Hærens stilling i Østerdalen er et interessant tema. Vi har nettopp vært igjennom en langtidsplan der en faktisk har lagt ledelsen for den delen av Hæren som er i Østerdalen garnison, til Linderud i Oslo, og det har flere av Hedmarks representanter her i Stortinget vært med på. Det er jo egnet til forundring i en tid der man ønsker å styrke Hærens tilstedeværelse i Rena og i Østerdalen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Gunnar Halvorsen (A) [19:43:58]: Etter to stortingsperioder på rad i forsvarskomiteen er debatten i dag min siste budsjettdebatt. De siste åtte årene har vært en utfordrende, krevende og interessant tid i komiteen. Jeg legger ikke skjul på at det også har vært vanskelige tider, med mange brytninger, den gamle og den nye tid mellom det «so skulde stiga, mot da, so skulde detta», som det heter hos Per Sivle, fra et innovasjonsforsvar til et internasjonalt forsvar.

Da jeg kom inn i komiteen, var situasjonen fremdeles slik at det var stasjonære kystfort, i fjell, under bygging. Stasjonære kystfort er ikke billige, og i dag vet jeg at FLO er i full gang med å demontere kystfort, som eksempelvis på Nes i Lødingen kommune.

Det har vært mange feilinvesteringer i Forsvaret. Sist tirsdag kunne vi lese i Dagsavisen om et MRLS-batteri til 2 milliarder kr som skulle skrotes. Nå er det heldigvis ikke sikkert at dette skjer, men det er en mye raskere utskifting av materiell nå som vi opererer internasjonalt, enn det var tidligere, da vi skulle ligge i en veigrøft i Troms og vente på invasjonen. Det er derfor avgjørende at vi lykkes med å vri pengestrømmen fra drift til investering.

Den virkelig store og nødvendige omleggingen var den som forsvarsminister Bjørn Tore Godal gjorde på vegne av Stoltenberg-regjeringen. St.prp. nr. 45 for 2000-2001 gikk igjennom de nye utfordringene og dannet grunnlaget for omleggingen.

Det som i et historisk perspektiv er interessant å se på, er opptreden til Høyre den gangen. Flertallet påla den gangen statsråd Godal å ha et større forsvar enn det han ville ha. At forsvarsminister Godal og regjeringen vær så god fikk ordne finansieringen, var en selvfølgelighet den gangen. Men faktum var at Stortinget påla Forsvaret en større struktur enn det forsvarsbudsjettet la til grunn. Slik oppstår en økonomisk ubalanse mellom Forsvarets struktur og Forsvarets finansiering.

En kan si mye om partiet Høyre, men det var, slik jeg ser det, ingen tvil om at lærekurven var bratt da ministerposten i Forsvarsdepartementet fikk en ny politisk farge. At Høyre arbeidet mot integrert ledelse, er også interessant, når en vet at alle nye NATO-land pålegges å ha en integrert ledelse.

Vel, etter hvert tok jo Høyre til fornuft, og grunnlaget for det første forsvarspolitiske forliket mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet ble en realitet. Dette forliket ble stadfestet i vår, da Regjeringen og Arbeiderpartiet ble enige om Forsvarets struktur også for den neste langtidsperioden. Arbeiderpartiet står ved sine løfter i forsvarspolitikken. Kanskje kunne et slikt forlik mellom en regjering og et opposisjonsparti bare kommet i stand med en konstruktiv opposisjon som Arbeiderpartiet.

Utfordringene for Norge ligger nå i å finne sin plass i det internasjonale forsvarssamarbeidet og i den vanskelige balansegangen mellom europeisk sikkerhetspolitikk og den transatlantiske alliansen.

Forsvarsbudsjettet for 2005 er et godt budsjett og i tråd med langtidsbudsjettet. Jeg kan derfor anbefale budsjettet, inklusive Arbeiderpartiets merknader.

Presidenten: Det ante meg.

Statsråd Kristin Krohn Devold [19:48:34]: Vi går nå inn i siste år av fireårsperioden, den fireårsperioden som man vedtok strukturen til våren 2001. Den første setningen i den proposisjonen som ble framlagt våren 2001, var:

«Forsvaret befinner seg i en dyp og vedvarende strukturell krise.»

Investeringsbudsjettene ble mindre og mindre. Operativ evne var svært mangelfull, og framtidsutsiktene var enda verre. Alle var enige om at situasjonen var alvorlig, og at noe måtte gjøres. En enstemmig forsvarskomite, ikke bare et flertall, fastslo at vi måtte spare 2 milliarder kr i året på drift, og vi måtte nedbemanne med 5 000 årsverk.

Det er denne planen vi har styrt etter i tre år, og vi går inn i det fjerde – med enstemmighet om en nedbemaning på 5 000 mann. Det var Stortinget som påla tempoet. Det skulle være gjennomført innen 31. desember 2005. De som synes at dette går for fort, har selv vært

med og stemt for tempoet og for omfanget. Det kan man ikke fraskrive seg ansvaret for.

I tillegg ligger vi foran skjema. Vi ligger an til å kunne spare 2 1/4 milliard kr pr. år på driftsbudsjettet. Det gir enda mer til investeringer for å kunne få et moderne forsvar, og det gir mer seiling, flyging og øving.

Hvis dette ikke hadde skjedd, ville vi hatt et forsvar som hadde beveget seg mot konkurs. Tempoet har vært riktig. Tiltaket har vært riktig. Jeg vil gi honnør til alle dyktige kvinner og menn i Forsvaret som har bidratt til at det har latt seg gjennomføre.

Vi har fått en betydelig økning i den operative evnen. Det gjør at vi innen 2005 kan stille ledelse i en Battle Group i Kabul og med et norsk kompani. Vi kan stille med inntil 50 mann i PRT-ene i Meymaneh. Vi kan stille en helikopterving til Kosovo og etterpå et etterspurt etterretningsbidrag. Vi kan stille bidrag i Bosnia under ledelse av EU. Vi kan stille fire F-16-fly i Baltikum i tillegg til en Air Control Unit. Vi kan stille både en MTB-skvadron, et maritimt patruljefly og ubåter til operasjoner i Middelhavet.

Vi kan også ha innmeldinger i NRF neste år: Telemark bataljon, et ISR-element, et minejaktfartøy, et kommandofartøy, en ubåt, et Orion-fly og et C-130 transportfly, til våren. Det er ikke særlig dårligere til høsten; her har vi kunnet melde inn både et element fra minidykkerkommandoen, et mineryddingsfartøy, en ubåt og seks F-16 jagerfly, i samarbeid med Danmark og Nederland.

Hvorfor sier jeg dette? Jo, jeg sier dette fordi det er et resultat av den omstillingen vi har hatt. Summen av denne betydelige tilstedeværelsen ute koster 800 mill. kr i året av et forsvarsbudsjett på 30 milliarder kr. Det viser at langt de største midlene fortsatt går til forsvaret av vår nasjon. Det betyr at alle disse enhetene som er i stand til å gjøre en god jobb ute, er mesteparten av tiden hjemme. Det betyr at den erfaringen vi har fått når vi har vært ute og tatt et globalt ansvar for fred også i andre land enn i vårt eget, har kommet Forsvaret til gode i form av kompetanseheving og økt reaksjonsevne, ikke minst i våre nordområder. Alle disse enhetene jeg beskriver, er også de enhetene som er relevante for forsvaret av landet.

Jeg vil gjerne få lov å takke Fremskrittspartiet. Vi har hatt et godt og konstruktivt samarbeid om budsjettet. Vi har klart å øke bevilgningene både til Kystvakten, til marinejegerkommandoen og til oppfølging av dem som har vært ute i internasjonal tjeneste. Vi har nå ved to anledninger, når vi skulle prioritere penger for å finansiere den omstillingen av Forsvaret som Stortinget har vedtatt, lyktes i å finne løsninger med Fremskrittspartiet. Det lover også godt for framtiden, særlig når vi ser den retningen som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har tatt. De har alle sammen kutt på mellom 300 mill. kr og 3 milliarder kr, og det er flere merknader som markerer en klar venstredreining. Det bekymrer meg i forhold til oppfølgingen av de forsvarsforlikene vi har inngått.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [19:53:25]: La meg først få understreke at de 300 mill. kr som finansfraksjonen vår kuttet i sin innstilling, fortsatt gjør at vi ligger godt innenfor forliket fra juni i år når det gjelder 2005. Vi har tatt til etterretning at dette ikke ble vedtatt, og vi har nå sluttet oss til det som er flertallsinnstillingen fra forsvarskomiteen.

Vi har vært og er inne i den største omstillingen i offentlig sektor noensinne. Det var Arbeiderpartiet som la fram forslag til en forsvarsreform i 2001. Den endte som kjent i kaos. Vi stilte da opp som et konstruktivt opposisjonsparti både i 2002, i alle budsjettbehandlingene og ikke minst ved behandlingen av langtidsplanen for 2005–2008. Vi står fast ved det forsvarsforliket som ble inngått i juni, og som danner grunnlag for neste fireårsperiode, fra 1. januar 2005.

Men det er ett punkt som uroer Arbeiderpartiet, og det er den omfattende privatiseringen som det ser ut som om statsråden er innstilt på å gjennomføre, for den er det ikke grunnlag for i forliket i juni. Jeg vil spørre om det er slik at statsråden har tenkt å fortsette med denne privatiseringen i den takten som det ser ut til.

Statsråd Kristin Krohn Devold [19:55:03]: Jeg vil bare kort bekrefte at Regjeringen har til hensikt å gjennomføre den bortsettingen av tjenester som Godal la fram forslag om. Vi har i våre merknader basert oss på det vi var enige om i våres, og det er i tråd med det Godal foreslo i St.prp. nr. 45 for 2000-2001. Men det jeg konstaterer i denne innstillingen, er at Arbeiderpartiet samtidig er med på en del merknader sammen med SV og Senterpartiet som er betydelig mer restriktive til bortsetting enn det Godal var. Det tar jeg som et signal på den venstredreiningen som jeg frykter. Det går ikke an å fraskrive seg ansvar for et budsjettkutt på 300 mill. kr ved å si at det skjedde i finanskomiteen. Det skjedde for en uke siden, og det skjedde ved at man kuttet 100 mill. kr på drift, som ville måtte ramme både Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret, og det skjedde ved at man kuttet 200 mill. kr – over halvparten av satsingen på Regionfelt Østlandet – noe som underminerer hele eksistensen for Hæren i østlandsområdet.

Per Ove Width (FrP) [19:56:20]: Som jeg sa i mitt innlegg tidligere: Fremskrittspartiet er veldig opptatt av å få nye transportfly til erstatning for dagens C-130, og vi er opptatt av behovet for Forsvaret, som vil ha behov for en taktisk og strategisk transportkapasitet i forbindelse med transformasjonen i Forsvaret og oppgaver i inn- og utland, som vi alle er enige om.

Regjeringen ønsket altså ikke å binde seg til avtalen med Airbus Military om kjøp av A400M transportfly, og det synes vi er veldig kortsiktig. Den forelagte avtalen ville innebære tilstrekkelig flytransportkapasitet fram til ca. 2050, og den ville også hatt svært positive ringvirkninger for norsk forsvarsindustri og ville bidratt til mange arbeidsplasser. I tillegg ville det ikke hatt noen innvirkning på 2005-budsjettet. Hvorfor kunne ikke Regjeringen gå inn for et slikt godt tilbud?

Statsråd Kristin Krohn Devold [19:57:21]: Jeg vil begynne med å si at jeg registrerer at Fremskrittspartiet i hvert fall ikke prioriterte disse transportflyene så høyt opp at det ble en del av budsjettforliket med Regjeringen. Det tror jeg er et uttrykk for at det forsvarsbudsjettet vi har, er meget godt, også uten å måtte binde seg i dag til å inngå kontrakt om transportfly, når vi vet at anskaffelsen i realiteten ikke skal skje før nærmere 2012. Det gir handlefrihet. Grunnen til at det er viktig å ha handlefrihet, er at det også er andre investeringer som er viktige, ikke minst kampfly.

Jeg registrerte med stor tilfredshet at Fremskrittspartiet reiste spørsmål knyttet til Arbeiderpartiets siste signal om at vi kanskje ikke trenger kampfly. Her vil jeg si at et land uten kampfly er et land uten evne til å hevde egen selvstendighet. Når vi vet at kampflyinvesteringer må besluttes antakeligvis før transportflyene, er jeg glad for at vi ikke har bundet oss, og jeg er i hvert fall glad for at Fremskrittspartiet, sammen med Regjeringen, er krysstallklar på at vi også trenger en nasjonal kampflyflåte.

Kjetil Bjørklund (SV) [19:58:47]: Det er nesten ikke grenser for hva statsråden kan melde inn til ulike internasjonale operasjoner i år. Det er det verdt å merke seg.

Merkostnader til internasjonale operasjoner er på om lag 800 mill. kr neste år. Hva er de reelle kostnadene for å holde disse ulike strukturelementene i drift, slik som Telemark bataljon, slik at de kan være i stand til å delta i disse operasjonene og dermed pådra seg merkostnader på 800 mill. kr når de er utenfor Norges grenser?

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Krohn Devold [19:59:27]: Jeg skjønner godt at SV er bekymret for kostnader, for når en kutter 3 milliarder kr i et forsvarsbudsjett, har en i grunnen ingenting å drifte Forsvaret for i det hele tatt.

Det vi gjør når vi setter av 800 mill. kr til internasjonale operasjoner, er basert på det faktum at de faste kostnadene ved styrkene påløper uansett, av den enkle grunn at vi trenger reaksjonsevne hjemme uansett. Vi er interessert i å ha både et luftforsvar, en telemarksbataljon, spesialstyrker og et sjøforsvar som kan reagere like raskt hjemme som de kan ute. Det er det som er et nasjonalt forsvar. At det får den tilleggs-effekt at vi kan gjøre mye nytte for oss i verdenssamfunnet for bare 800 mill. kr av 30 milliarder kr, det er vi glade for.

Jeg må få legge til at når SV påstår at det går an å kutte 3 milliarder i forsvarsbudsjettet og ta det på investering, er det rent tankespinn. Investeringskontraktene er bundet opp, de er underskrevet, de binder oss finansielt, og vi sparer nesten ingenting på å komme oss ut av dem. Det vil si at SVs budsjett betyr å slukke lyset i alle forsvarsgrener, for det er ingenting igjen til annet enn fastlønn og knapt nok det.

Marit Arnstad (Sp) [20:00:53]: Det er interessant at statsråden først takker Fremskrittspartiet for samarbeidet og deretter får seg til å si at Fremskrittspartiet ikke har prioritert transportfly fordi det ikke er med i det endelige forliket. Slik behandler man sine forlikspartnere.

Den siste tida har vi opplevd at en rekke investeringer i Forsvaret har slått feil, som det heter. Det er et nytt rakettssystem, sju år gammelt, til 2 milliarder kr, som antakelig må oppdateres til flere hundre millioner kr, det er et nytt verksted på Rena – og Elverum – vi har vel brukt ca. 300 mill. kr på det nå. Spørsmålet er om det noen gang blir tatt i bruk. Fregattene, som vel hadde en pris-lapp da vi startet, på 12 milliarder kr, er nå oppe i over 16 milliarder kr. Vi har et Golf-program som ingen av oss vet hva kommer til å koste til sjuende og sist.

Er det ikke snart på tide at Forsvarsdepartementet og forsvarsministeren får noen uavhengige til å vurdere hvorfor investeringene går så feil i Forsvaret, og hvorfor feilmarginene er så store som det de er?

Statsråd Kristin Krohn Devold [20:02:04]: Marit Arnstad nevner flere ting: fregattene, Golf-programmet osv., som vi har hatt brevveksling og mange debatter om, der de påstander som Marit Arnstad kommer med, er tilbakevist gang på gang.

Når det gjelder verkstedet på Rena, for øvrig, er det nytt, og der slutter jeg meg helt og fullt til Gunnar Halvorsens vinkling, at det er underlig at man vil prioritere et verksted på Rena, når man overhodet ikke vil ha et skytefelt i Østlandsområdet. Alle vet at Hærens tilstedeværelse ikke kommer til å finnes på Rena i framtiden, hvis man ikke vil ha et utendørsklasserom på lik linje med et innendørsklasserom.

Jeg har også lyst til å bemerke at det Marit Arnstad burde bekymre seg over, er at Senterpartiet i 2001 foreslo 200 mill. kr i året i kutt på FLO, mer enn det vi omstiller for – og Marit Arnstad synes det går for fort. Senterpartiet gikk inn for 200 mill. kr mer i året i kutt på ledelsen enn det vi gjør nå – og Marit Arnstad synes det går for fort. Det er altså for hele fireårsperioden Senterpartiet har gått inn for dette, og det binder Senterpartiet, for vi begynner faktisk bare på det siste året i fireårsperioden. Regnskapene til Senterpartiet henger ikke sammen.

Gunnar Halvorsen (A) [20:03:28]: Jeg er litt overrasket over den kraft statsråden viser når det gjelder å ta Arbeiderpartiet: en klar venstredreining, og at Godal stod for mer privatisering enn det Fremskrittspartiet gjør. Men samtidig roser statsråden Fremskrittspartiet. Vi får nå se hvor lenge dette varer. Erfaringene med Fremskrittspartiet er vel at det er kortvarig lykke.

Jeg har et konkret spørsmål, noe vi står sammen om, og det er en sak som heter dokken ved Haakonvern. Den har ikke fått sin endelige løsning. Kan statsråden bekrefte at saken vil komme til Stortinget som egen sak? Kan statsråden gi en pekepinn om når saken eventuelt skal fremmes for Stortinget?

Statsråd Kristin Krohn Devold [20:04:32]: Det må være tillatt å gi ros til et parti som har sikret Regjeringen flertall for et meget godt forsvarsbudsjett. Det er første gang vi har passert 30 milliarder kr. Det fortjener Fremskrittspartiet honnør for, for det betyr at Fremskrittspartiet er med på å sikre at vi kan holde omstillingstempoet, nå omstillingsmålene, få de nødvendige midlene til sjø, luft og hær – fordi vi bl.a. holder tempoet i omstillingene og støttestrukturen. Det er ingen hemmelighet at jeg hadde ønsket meg at også Arbeiderpartiet hadde stått ved de rammene vi har kommet fram til, og ikke foretatt kutt på Regionfelt Østlandet, og ikke foretatt driftskutt på Forsvaret.

Når det gjelder planene om dokk i Bergen, har vi stått sammen med Arbeiderpartiet om det. Det gjelder fortsatt. Der skal vi ha en dokk. Men vi har hele tiden understreket at OPS-løsning var et alternativ. Det er nå et alternativ som vi går inn for.

Jeg vil ikke på sparket her og nå signalisere noen tidsplan for det videre arbeid. Jeg vil bare ganske enkelt si at det som vil være det sikreste for arbeidsplassene i Bergen, er en dokk som kan ta på seg oppdrag for enda flere enn Forsvaret kan.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Roar Bredvold (FrP) [20:06:03]: Verden er i stadig forandring, og derav nye utfordringer hele tiden. Norges forsvar er også i forandring. Stortinget har bestemt at Forsvaret skal slankes, både mannskapsmessig, utstyrsmessig, bygningsmessig, når det gjelder tilstedeværelse, etc. På denne omstillingen har Forsvaret fått et tidsskjema som enkelte mener er for stramt, så stramt at enkelte prosesser og tiltak gir resultater som ikke bare er heldige. Man har f.eks. påbegynt bygging av et verksted, men så forandres behovet på grunn av omstilling, og verkstedets virksomhet vurderes flyttet til et annet sted. Slike prosesser gir frustrasjon, ikke bare for de ansatte og deres familier, men også for dem som er avhengige av Forsvaret på en eller annen måte.

Men kanskje er det aller verste at tiltroen både blant dem som jobber i Forsvaret og ikke minst blant Norges befolkning, blir mindre. Dette må vi gjøre noe med. Forsvarets budsjetter og mål må bli mer synlige, ikke minst slik at avgjørelsen om hvor en militær virksomhet skal ligge, og hva den skal drive med, blir mer langsiktig og forutsigbar. Dette vil ha stor betydning og gi en kjempegevinst til Forsvarets virksomhet og produksjon.

Ellers er det bra at Forsvaret fokuserer på hvor tilstedeværelsen skal være i Norge. En rasjonalisering er på sin plass, men ikke for enhver pris. Tilstedeværelse er viktig. Derfor var Fremskrittspartiet meget skeptisk og stemte imot da antall heimevernssoldater ble foreslått redusert med 33 000 menn og kvinner og antall heimevernsdistrikter også ble sterkt redusert. Etter dette vedtaket står f.eks. Kongsvinger festning igjen med kun et kommandantskap på tre stillinger. Det er da viktig at disse tre stillingene virkelig blir et kommandantskap for festningen som ikke bare skal drive med HV-05-arbeid.

Et monument over krigshistorie må samfunnet ta vare på og pleie og ikke minst bruke, gjerne i samarbeid med det sivile. Kanskje et nært samarbeid med Akershus festning er den beste løsningen? Fremskrittspartiet håper også at man ikke tenker et delsalg her. Her må alle festningens bygninger, både innenfor og utenfor murene, holdes samlet.

Når det videre gjelder kraftsamling av Hæren, både i Nord-Norge og Sør-Norge, er det viktig med langsiktighet, og at man fullfører de planer man har. Enkelte hevder at en trussel ikke vil komme nordfra. Men hvilken garanti har man for det? Trussel- og terrorbildet forandrer seg stadig, og med våre interesser i nord, samt olje- og fiskeressursene, er det kanskje enda viktigere med en sterk tilstedeværelse oppe i nord.

Når det gjelder regionfeltet og Rena leir, ser Fremskrittspartiet med bekymring at det til stadighet er noen som vil stoppe eller forsinke denne prosessen. Her vil jeg rose dem som har medvirket til at regionfeltet og Rena leir har klart å holde tidsfrister og nesten budsjett, kanskje med unntak av manglende 30–40 mill. kr, på ferdigstillingen av Rena tekniske verksted. Fremskrittspartiet forutsetter at disse pengene finnes, slik at Forsvarets behov for verkstedkapasitet finnes der vognene og utstyret blir brukt, og at brukerne er i nærheten. Å transportere disse til verksteder langt unna kommer ikke på tale. Hvordan dette rent praktisk skal løses, er også et problem.

Når det gjelder regionfeltet og det å ta penger derfra for å fylle på budsjettet for verkstedet, noe som enkelte partier foreslår, er også feil. Fremskrittspartiet mener at utbyggingen av regionfeltet må fortsette etter planen og fullføres. Hva skal vi med et verksted når vognene ikke har noe sted å øve? Lagerplass og garasjeplasser er noe Forsvaret har nok av fra før.

Jeg vil også her i kveld rose Åmot kommune, som har vært en ryddig og god samarbeidspartner når det gjelder leiren og øvingsområdet. Her gjør kommunen og Forsvaret bruk av hverandre på en rekke områder. Dette er svært positivt og gjør skillene mellom Forsvaret og det sivile liv så små som mulig.

Ellers må Elverum tekniske verksted få lov til fortsatt å være en medspiller for regionfeltet og dets bruk. Når man har investert nærmere 100 mill. kr i dette bygget og har en kjempekompetanse blant de ansatte, må ikke dette røres. At man kan ha små justeringer, er greit, men utover det må det være feil bruk av ressurser å fjerne dette.

Ellers er det spennende med biovarmeprosjektet på Rena og samarbeidet mellom kommunen, private og Forsvaret.

Jeg vil også nevne lageret på Hovemoen, som har vært foreslått flyttet – det har også vært foreslått redusert aktivitet.

Rita Tveiten (A) [20:11:26]: Eg meiner at Forsvaret, i lag med politiet, er i ei særstilling blant offentlege etatar. Dei er av politiske styresmakter sette til å utøva makt på vegner av samfunnet når det er siste utveg. Å

tenkja seg at desse etatane skal få eit større innslag av private aktørar, heng ikkje i hop for meg.

For Forsvaret sin del har dette samanheng med dei tryggleikspolitiske oppgåvene Forsvaret er tillagde. Ein kan kanskje spørja seg om drift av kantiner kan setjast ut på anbod, men når dette famnar breiare, vert det eit tryggleikspolitisk spørsmål. Eg er derfor heilt klart motstandar av den privatiseringa som skjer i Forsvaret, og har lita tru på at dette er eit verkemiddel for å spare pengar.

I kjølvatnet av privatiseringa kjem tankane om at det offentlege og dei private aktørane kan spare pengar om dei samarbeider gjennom forskjellige former for såkalla offentleg-privat samarbeid. Me kjenner til at tankane om OPS har vore lufta i andre land, m.a. i Storbritannia, men etter det eg veit, tok det der åtte år å få kartlagt konsekvensane av OPS-løysingar.

Når me så veit at dokka på Haakonsværn var ein viktig del av det forsvarspolitiske forliket mellom regjeringspartia og Arbeidarpartiet, ser eg det som underleg at regjeringspartia og Framstegspartiet ser ut til å skilja lag med Arbeidarpartiet i dette spørsmålet. Arbeidarpartiet meiner at det som vart sagt under vårens handsaming av langtidsplanen for 2005–2008, nemleg at «det må etableres dokk på Haakonsværn, primært i offentleg regi, subsidiært som OPS på Haakonsværn», burde ha vore dekkjande for ei dokk i offentleg regi. Det er derfor med undring eg konstaterer at Regjeringa hoppar bukk over primærstandpunktet vi var samde om i juni.

Eg er likevel glad for at fleirtalet – Høgre, Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet – i sine merknader presiserer at ei OPS-løysing også opnar for at ein ved privat finansiering kan oppnå ei større og eventuelt dyrare dokk, berre det offentlege sin andel vert mindre enn 235 mill. kr. I budsjettproposisjonen føreslo nemleg Regjeringa at deltakinga frå private skulle redusera den offentlege innsatsen tilsvarande. No må me få jobben gjort, slik at dokka er klar til ein skal utføra – og løysa – oppdraga med fregattane og MTB-ane – og slik at dokka vert klar i Bergen, på Haakonsværn. Dette er det tverrpolitisk semje om i Bergen bystyre.

Knytt opp til offentleg-privat samarbeid kjem også ansvaret for militære basar. I budsjettinnstillinga skriv fleirtalet i komiteen at bortsetjing av basedrifta på Haakonsværn må konsekvensutgreiast før denne saka vert lagd fram for Stortinget. Forsøk på å privatisera basedrifta er også eit felt der samfunnstryggleiken kan trekkjast inn i drøftingane. Slik eg har forstått utsegner i media frå leiaren av Nasjonal sikkerhetsmyndighet, er utsetjing av nettopp slike oppdrag til private potensielt svært uheldig.

Det er med glede eg registrerer at prinsippet om gjenkjøp er lagt inn i kjøpskontrakten for dei nye fregattane. Akkurat dette bør me ta med oss når det gjeld dei forsvarsinvesteringane som me står overfor i tida framover.

No skal ikkje Stortinget ta stilling til kjøp av kampfly for tidlegast i 2008. Ved eventuelt kjøp av kampfly må det også stillast krav om gjenkjøp. Men i tillegg til dette må det stillast krav til sjølve gjenkjøpet. Me må også nytta høvet til å få vidareutvikla vår høgt teknologi gjennom

utviklingskontraktar med dei som ynskjer å vera aktuelle tilbydarar av kampfly til Noreg. Dette kravet må vera ufråvikeleg.

Me må også sikra at kontakten med og kravet overfor dei aktuelle flyleverandørane vert likeverdig, og at me ikkje har forlova oss i ei bestemt lei før avgjerda om konkret kjøp skal takast.

Til slutt vil eg òg nemna at om me kjøper fly, må me stilla krav om at vedlikehald av flya skal skje i Noreg. Det er jo slik me òg tenkjer omkring fregattkjøpet, at det skal vere mogleg å vedlikehalda fregattane på ein militær base her heime. Det same argumentet bør me òg trekkja inn etter eit eventuelt flykjøp. Også i vedlikehald er det mange arbeidsplassar som er viktige for Noreg. Noreg er ein attraktiv kunde for leverandørane av forsvarsmateriell, og den posisjonen må me utnytta maksimalt.

Åge Konradsen (H) [20:16:11]: Gjennom hele 1990-tallet drev Forsvaret en omstilling med slitasje og seigpining av personellet som eneste resultat. All erfaring fra omstillingsarbeid viser at dette må gjennomføres raskt, slik at seigpining unngås. Dette har også vært retningsgivende for omstillingen av Forsvaret siden 2001. Mange av de ansatte i Forsvaret er de største pådriverne for det høye omstillingstempoet. Ikke minst på grunn av den omfattende fornyelsen av Forsvaret finner de Forsvaret som en interessant og spennende arbeidsplass.

Hæren framstår i dag som vesentlig mindre enn før, men er mer anvendelig enn noen gang. Aldri har Forsvaret hatt større hærstyrker som på kort varsel kan settes inn i nasjonale og internasjonale operasjoner. Personellet, både de vernepliktige og de vervede, er topp trent ved nye moderne utdanningsinstitusjoner, bl.a. på Rena og i Indre Troms, og avdelingene er tilført nytt og bedre materiell.

Vår internasjonale innsats er stor og kontinuerlig, og gir verdifull erfaring til Forsvaret. Et framtidig forsvar av Norge vil være avhengig av vår evne og vilje til å utvikle og opprettholde kapasiteter som er relevante i alliansen. Dette skaper troverdighet. De kvalitetene som Forsvaret er i ferd med å opparbeide, gir løfter om at vi vil gjennomføre siste del av omstillingsperioden i høyt tempo og med samme høye krav til kvalitet og produksjonsevne. Dette innebærer fortsatt hardt arbeid for den enkelte, ofte i improviserte omgivelser, men mot et felles mål som vil gi et kompetent og moderne forsvar, et forsvar som er innrettet og utrustet til å møte dagens og morgendagens utfordringer både nasjonalt og internasjonalt.

Som flere representanter tidligere har gjort, vil jeg også ta opp dette med at Kystvaktens budsjett er økt betydelig de siste årene. Regjeringen hadde også foreslått en økning på 18 mill. kr for 2005. Flertallet prioriterer en ytterligere satsing på Kystvakten med 10 mill. kr. Det ligger også en økning på 10 mill. kr til Marinejegerkommandoens skyte- og øvingsfelt i Ramsund. Disse ekstra midlene sikrer at Marinejegerkommandoens skyte- og øvingsfelt i Ramsund blir utrustet på en slik måte at feltet dekker Marinejegerkommandoens behov og framstår

som et attraktivt øvingsfelt for spesialstyrker i allierte land.

I tillegg er det god grunn til å merke seg at flertallet i dag vil beslutte at det nye heimevernsdistriktet i Vest-Finnmark skal etableres i Porsanger. Jeg vet at ordføreren i Porsanger, Bjørn Söderholm, er til stede, og jeg vil benytte anledningen til å gi ham stor ros for hans utrettelige innsats i denne saken.

Det er også verdt å merke seg at SV foreslår å kutte i bevilgningene til Forsvaret med 3 milliarder kr. Senterpartiet foreslår å kutte 500 mill. kr. Det sosialistiske regjeringsalternativets såkalte ansvarlige parti, Arbeiderpartiet, foreslår å kutte «bare» 300 mill. kr. Hvor mye sosialistene klarer å gjennomføre av kutt på landets forsvarsbudsjett om de kommer i regjering, er uvisst. Men vi har merket oss at snittet av de tre partienes kuttforslag er på svimlende 1,267 milliarder kr. Dette tegner et svært lite hyggelig framtidssbilde for Forsvaret. La oss for vår felles forsikrings skyld håpe at det ikke blir en relevant problemstilling.

Knut Storberget (A) [20:20:23]: Utfordringene for det norske forsvar er mange. Store og inngripende strukturelle forandringer gjennomføres på forholdsvis kort tid. En av hovedutfordringene tror jeg vil være å skape og fortsette å holde på den legitimiteten som det norske forsvar faktisk har hatt. Det at man nå klarer å dreie – og skissere – oppgavene for det norske forsvar på den måten man gjør, mot et moderne, mer fleksibelt, mer alliansetilpasset forsvar som et sikkerhetspolitisk virkemiddel, sammenholdt med at man faktisk driver rasjonelt, vil være viktige elementer i forhold til det fortsatt å kunne være en legitim samfunnsaktør.

Samtidig med at omgivelsenes forventninger til Forsvaret er i stadig endring, ser vi også en økende forventning om at de ressurser Forsvaret råder over, faktisk utnyttes best mulig. All mistanke om sløsing og urasjonell forvaltning bidrar til å svekke legitimiteten til et forsvar som i en ny tid og med nye oppgaver faktisk trenger all den tillit det kan få ute i befolkningen – tilliten utgjør faktisk en god del av forsvarsevnen.

Jeg er derfor glad for den holdning som mitt eget parti, Arbeiderpartiet, i dag tilkjenner, bl.a. i forhold til verkstedsaktiviteten tilknyttet Østerdalen garnison og Rena leir. Det er trist at Regjeringa – med Høyre i sentral posisjon, som har skapt slagord som: mer igjen for pengene – ikke følger opp Arbeiderpartiets, SVs og Senterpartiets merknad og forslag om verkstedaktiviteten. Etter min mening handler dette nettopp om rasjonell utnyttelse av Forsvarets økonomi. Det er brukt betydelige midler til etablering av verksted både i Rena leir og i Elverum. Byggestoppen i verkstedet i Rena leir er alt annet enn rasjonell utnyttelse av Forsvarets ressurser. Det er å håpe på at Regjeringa uansett stemmegivning i saken i dag, ser fordelen med å videreføre og fullføre verkstedaktiviteten på disse to stedene. Det er grunn til å minne om at ikke bare er det dyrt å stanse å bygge og starte igjen, men det er også dyrt å la være å satse, slik man har gjort på verkstedsaktiviteten i forhold til tungtransport i Rena leir.

Den risikoen man der utsetter seg for med hensyn til økte transportkostnader, økte miljøkostnader og for så vidt urasjonell forsvarsaktivitet, vil vel på sikt bare gjøre det hele dyrere.

Jeg vil også benytte anledningen til, når man tross alt vedtar et budsjett for Forsvaret på 30 milliarder kr – mye penger, som skal brukes effektivt, men som trenger befolkningens støtte og tillit – å komme med noen betraktninger om at alt ikke er svart. Jeg har sjøl besøkt både Rena leir, siden det er i mitt eget fylke, og disse nevnte verkstedene. Det er jo i stor grad utmerket kompetanseaktivitet Forsvaret er i ferd med å bygge opp i Elverum, for våpen og kjøretøy. Det må være Forsvaret på sitt beste. Det er sær imponerende, og det er et godt drevet verksted. Jeg er ikke så sikker på om mange kunne ha etablert en slik aktivitet like godt, like billig og like raskt. Forsvaret skal faktisk ha ros for denne etableringen. Den innehar betydelig kompetanse, har topp teknisk utstyr og må vel være av beste klasse. Det kan også ha betydning i forhold til sivil aktivitet. At det i det hele tatt er en diskusjon også om dette verkstedets framtid, undrer meg stort, all den tid virksomheten ble igangsatt i fjor etter store investeringer.

Det sier vel egentlig på mange måter noe om de styringsproblemer folk ute oppfatter at man har i Forsvaret. Jeg skulle ønske at man i tide kunne få stanset nettopp slike usikkerhetsdebatter som skaper veldig mye utrygghet, bl.a. for dem som arbeider i Forsvaret. Flere har nå f.eks. satset på de nye arbeidsplassene både i verkstedet på Elverum og på Rena, og det skaper sjølsagt uro for de ansatte med stadig diskusjoner om virksomhetens framtid, til tross for at den nylig er åpnet og store midler er brukt.

Jeg vil sterkt mene at den politiske ledelsen i Forsvarsdepartementet i større grad bør sørge for forutsigbarhet i den omstrukturering som skjer. Totalt sett er det antakelig den mest effektive løsningen for Forsvaret. Virksomheten i verkstedene i Rena leir og på Elverum bør fint kunne utvikles til en rasjonell og god samlet verkstedsløsning for Forsvaret. Vi trenger med andre ord ikke å ta alle debatter.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Eirin Faldet (A) [20:25:34]: Østerdal Garnison har øvingsområde der tunge stridsvogner daglig trener og øker kompetansen hos militært mannskap. Av og til må selv stridsvogner, panservogner og tunge kjøretøyer repareres og vedlikeholdes.

I Rena leir er det påbegynt et topp moderne verksted til flere hundre millioner kroner. Nå gjenstår det et behov for 40 mill. kr for å ta verkstedet i bruk. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har sett behovet for å ferdigstille dette verkstedet. Til og med Forsvarets logistikkorganisasjon har sagt at det er nødvendig. Hvor er de andre partiene i denne saken?

Jeg registrerer at flere av innleggene i debatten har dreid seg om at den reduksjonen Arbeiderpartiet har gjort

i forbindelse med øvingsfeltet, blir katastrofal. Men da vil jeg bare spørre om noen har vært der og sett hvilke områder vi snakker om. Det vil fortsatt kunne være et godt øvingsområde på Rena.

Hedmark har representanter fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet i komiteen, men disse representantene støttet altså ikke forslaget om å bevilge 40 mill. kr – eller omplassere 40 mill. kr – til å ferdigstille verkstedet, slik at kompetansen kan beholdes og videreutvikles på Rena. Alternativet er å frakte 50 tonns kjøretøyer på smale og sterkt trafikkerte veier til verkstedet på Trandum.

Riktignok har Høyres representant fra Hedmark vært ute i avisene og forsikret om at verkstedet i Rena leir vil bli ferdigstilt uansett bevilgning på 40 mill. kr i dette budsjettet. Det burde jo egentlig kunne berolige meg. Men hvis det er slik at dette virkelig var et ønske fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, mener jeg at da burde det ha vært enighet om og stor støtte til å bevilge 40 mill. kr, slik at bygget kunne tas i bruk snarest mulig.

Jeg imøteser at representanter som er lokalkjent, forklarer at veier i Hedmark og Akershus blir avstengt, at Minnesundbrua stenges, og ikke minst at de forklarer de miljømessige konsekvenser av at tunge stridsvogner skal fraktes på lastebiler fra Rena, der disse kjøretøyene faktisk finnes og benyttes.

Jeg ber statsråden bekrefte at verkstedet på Rena blir ferdigstilt og tatt i bruk etter planen.

Torstein Rudihagen (A) [20:28:57]: Ein samla komite understrekar i innstillinga at Hovemoen lager på Lillehammer skal først vidare som lager, tilpassa Forsvarets behov og med dei nødvendige lagerfunksjonane. Det er ein klar og tydeleg beskjed frå Stortinget. Den beskjeden var det behov for. Det betyr at Hovemoen leir ikkje blir lagd ned, eller at lageret blir flytt frå Hovemoen inn mot Gardermoen-området eller kvar det måtte vere.

Det er etter mitt syn ei viktig og riktig avgjerd. Det er viktig med omsyn til Hovemoen og den verksemda som har tilknytning til Hovemoen. Men etter mitt syn er det òg både viktig og riktig med omsyn til ein framtidig og effektiv logistikkorganisasjon, fordi hovedarsenalet på Lillehammer, med sin kompetanse, sine moderne teknologiske installasjonar, sine lokale og si geografiske plassering, best kan oppfylle og forsvare FLOs behov for kostnadseffektive løysingar. Her er den beste spisskompetansen innan fagfeltet logistikk, og her har ein i dei seinare åra investert i den mest moderne og beste lagerteknologien på marknaden. Her er det god infrastruktur, med nærleik til veg og bane.

Komiteen har òg ved sjølvsyn tidlegare konstatert dette, og tidlegare understreka dette her på huset. Han har òg tidlegare understreka at lageret skulle vidareførast. Vårt engasjement for Hovemoen gjeld altså ikkje berre arbeidsplassar knytte til Hovemoen, men det er òg eit engasjement for å få eit best mogleg og effektivt FLO.

Ein samla stortingsbenk frå Oppland har òg teke opp denne saka i eit brev til departementet – når eg seier ein samla stortingsbenk, er det inkludert Høgre sin represen-

tant – og bedt om ei slik løysing som komiteen no understrekar her i dag.

Med det som er sagt i innstillinga, føreset eg no at dei tinga som vi har bedt om, er på plass.

Synnøve Konglevoll (A) [20:31:55]: Da Stortinget i vår behandla St.prp. nr. 42 for 2003-2004 om den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005–2008, blei det flertall for å gjøre om på det tidlige vedtaket om at 337-skvadronen skulle være lokalisert på Sola.

I innstillinga pekte flertallet på det som er et svært viktig poeng: Bardufoss har ei sentral plassering i forhold til Kystvaktas plassering i nord. Derfor er det viktig at helikopter tilknytt Kystvaktas tjenester i nord kan bruke Bardufoss når de ikke er på fartøy, er til vedlikehold i regi av leverandør eller er under opplæring.

Flertallet sa bl.a.:

«Flertallet ønsker derfor at de nye enhetshelikoptrene som skal operere på Kystvakten i nord stasjoneres på Bardufoss, når disse ikke er under opptrening, eller vedlikehold i regi av leverandør. Forsvarsdepartementet bes derfor påse at slik stasjonering kan skje på Bardufoss, og at et nødvendig ledelselement legges til Bardufoss for å sikre dette.»

Det vedtaket som Stortinget fatta, bør være klart nok. Likevel er mange i Troms bekymra for oppfølginga av dette vedtaket. Blant annet har generalløytnant Tomas Colin Archer uttalt til Aftenbladet.no den 23. november i år:

«Hensikten med Sola-basen er å samle de tre skvadronene på ett sted for å få mest mulig synergieffekt av samlokaliseringen».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har funnet det nødvendig å legge inn en merknad i budsjettinnstillinga som peker på at 337-skvadronen, inkludert en ledelsesfunksjon, fortsatt skal ha base på Bardufoss, dvs. at bl.a. drift og trening skal foregå med utgangspunkt i Bardufoss.

Når det gjelder drift, er det på Bardufoss i dag et helikopterverksted med særdeles høy faglig standard. Det er i dag unødvendig å sende deler til Rolls Royce, slik man gjorde før, for mekanikerne på Bardufoss gjør jobben like godt. Det tjener Forsvaret mye penger på. Men skal verkstedet opprettholdes, kan ikke vedlikeholdet flyttes til Sola.

Når det gjelder trening, burde det være en selvfølge at treninga skjer i realistiske værforhold i Nord-Norge. Luftrommet over Bardufoss har dessuten få restriksjoner.

Jeg syntes det var hyggelig å høre at Fremskrittspartiet sier at 337-skvadronen skal ligge på Bardufoss, men det som da er merkelig, er at ikke Fremskrittspartiet, og heller ikke regjeringspartiene, kan være med på den merknaden som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har lagt inn i innstillinga.

Jeg håper derfor at statsråden nå på slutten av debatten kan avklare at Regjeringa er krystallklar på at 337-skvadronen skal være lokalisert på Bardufoss, herunder en ledelsesfunksjon, vedlikehold og trening. Hvis statsråden ikke kan komme med ei slik avklaring, vil hun dessverre

medvirke til større klarhet, og det håper jeg virkelig ikke er hennes målsetting.

Per Roar Bredvold (FrP) [20:35:10]: Jeg fortsetter der jeg slapp sist, med lageret på Hovemoen, et lager som har vært foreslått flyttet eller gitt redusert aktivitet. La oss nå håpe at man med de investeringer og den kompetanse dette lageret har, og den service dette gir, vil få arbeidsro i tiden framover. Her er det mye menneskelig kompetanse Forsvaret trenger, og da må vi ta vare på noe av det. Heldigvis ble det en felles merknad på dette.

Videre var det vel mange som fikk et lite sjokk da vi hørte eller leste om at Forsvaret vil hogge opp et rakett-system som hadde en prislapp på nærmere 2 milliarder kr for kun sju år siden. Dette MRLS-batteriet er et våpen som er svært mobilt, og det har en stor ildkraft, dvs. er et meget anvendelig våpen for å sikre vår frihet. MRLS-våpenet er spesielt godt egnet til å slå ut fiendtlige stridsvogner og personell.

Da man kjøpte dette våpenet, var det ment som en bærebjelke i landforsvaret. Nå har det i ettertid vist seg at den typen ammunisjon man benytter, er blitt forbudt, og det er kanskje derav tanken om opphogging har kommet. Men å gå til det skritt å hogge opp dette batteriet, må være feil. Da må det være mer riktig å bygge det om. Sannheten er at dette er et svært effektivt våpen.

Slike utspill som dette, f.eks. disse tankene om opphogging, skaper selvfølgelig frustrasjon både hos de ansatte og i nærområdet, og ikke minst setter det spørsmålstegn ved Forsvarets bruk av midler. Dette må vi være varsomme med i framtiden.

Bjørn Hernæs (H) [20:37:09]: Bare veldig kort til Synnøve Konglevoll. Det finnes ingen usikkerhet om 337-skvadronen på Bardufoss. Vi har en krystallklar merknad om det, og vi har i tillegg lovet å komme tilbake til Stortinget med saken. Den klarhet som skapes, er å late som om Regjeringa skulle ha noe annet standpunkt enn det vi har gitt uttrykk for i denne salen.

Når det gjelder verkstedet på Rena og regionfeltet, har jeg nå på slutten av debatten små ambisjoner om at vi kan få noen avklaring der. Det har vi forsøkt flere ganger.

Jeg har respekt for at Hedmark Arbeiderparti i praksis fortsetter sitt arbeid mot regionfeltet. De har vært imot det hele tiden og blitt nedstemt – heldigvis – av sitt eget parti. Men når de nå forsøker å gi inntrykk av at kuttet på 200 mill. kr som de foreslår når det gjelder regionfeltet, ikke har noen betydning, er det direkte feil. Jeg kan vel neppe overbevise verken Knut Storberget eller Eirin Faldet, for ikke å snakke om berolige Eirin Faldet, men jeg kan jo anbefale at de tar kontakt med Forsvarsbygg, så kan de få fakta. Realiteten er at det vil koste minst 100 mill. kr å utsette den investeringen som er helt nødvendig for å få ferdigstilt feltet. Og da gjentar jeg: Det blir selvfølgelig stort behov for verksted når man ikke kan få tanksene ut i det ytre klasserommet. Det er i og for seg logisk nok. Men det er altså ikke slik at vi sier noe som helst om at det skal gå i den retning. Tvert imot, hvis

man leser merknaden fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, sier vi uttrykkelig at Stortinget har godkjent en kostnadsramme for verkstedbygg på Rena, og at kostnadsrammen må overholdes. Hvis ikke må pengene tas fra andre prosjekter. Vi sier uttrykkelig at Hæren også i fremtiden vil være sentralt plassert på Østlandet, hvis vi får det som vi vil med hensyn til regionfeltet. Og det får vi, heldigvis. Vi vil understreke betydningen av at det på Rena finnes nødvendig verkstedkapasitet til å dekke Hærens behov.

Det er den holdningen vi har i disse sakene. Det som kan skape usikkerhet for de ansatte, usikkerhet for Forsvaret, er at det skapes et inntrykk av at det er en slik usikkerhet, enten det er på Bardufoss eller det er i Østerdalen Garnison. Den usikkerheten eksisterer ikke – det er bare et fantasifoster. Og jeg tror ikke man gjør dem som er engasjert i saken, noen tjeneste ved å late som om det er en usikkerhet som ikke er der.

Per Ove Width (FrP) [20:39:48]: Jeg synes fremdeles det er feil ikke å investere i nye transportfly. Jeg synes jeg fikk et til dels uklart svar fra statsråden om hvorfor hun ikke ville det. Hun blandet sammen transportfly og jagerfly, og jeg mener vi bør ha begge deler. At vi ikke har det, er fordi ulike regjeringer har skjovet på investeringer gjennom årrekker. Nå kommer alt på én gang.

Samtidig er jeg glad for at vi har fått til et forlik med Regjeringen, og vi har fått til et budsjett som er det nest beste budsjettet vi kunne få. Hvis vi hadde gått for Fremskrittspartiets budsjett, hadde naturligvis det vært det beste. Men dette var det nest beste.

Når statsråden sier at vi ikke hadde med transportfly i forlikforhandlingene, er det feil. Vi hadde det med i hovedprioriteringene, men det ble avvist. Vi fikk ikke gjennomslag for det. Bare så det er sagt: Vi har fremmet et forslag om transportfly, men det har altså ikke kommet med.

Marit Nybakk (A) [20:41:12]: Jeg synes kanskje at representantene for Høyre burde ha dempet seg noe i en del av de innleggene de har hatt i kveld.

Konradsen sier at vi foreslår å kutte 300 mill. kr. Vi foreslår ikke å kutte noe som helst i kveld. Vi stemmer for flertallsbudsjettet, og vi er med på flertallsinnstillingen.

Når Hernæs gjør et poeng av at hvis det blir en annen regjering, vil vi få et gjennomsnittskutt i Forsvaret på – var det – 1, 3 milliarder kr, så vet Hernæs selv, unnskyld uttrykket, president, at det er vrøvl!

Arbeiderpartiet står fast på forsvarsforliket. Alt vi har gjort i høst i budsjettprosessen, ligger innenfor forliket for 2005–2008, og jeg vil også legge til: Arbeiderpartiet er sannsynligvis den eneste garantisten, ved siden av regjeringspartiene, for de strukturelle endringene som faktisk ligger i forliket fra juni 2004.

Så til privatisering. Statsråden stod faktisk nå på denne talerstolen og sa at da Bjørn Tore Godal var forsvarsminister, hadde man betydelig mer privatisering, og be-

tydelig større privatisering, enn det som den nåværende regjeringen holder på med i Forsvaret. Derfor har jeg sett igjennom St.prp. nr. 45 for 2000–2001. På side 48 i forbindelse med det å bortsette støttefunksjoner som virkemiddel, står det bl.a. at ansvars- og styringsmuligheter skal beholdes internt i Forsvaret. Dersom divisjonen for tungt vedlikehold splittes opp i små aksjeselskaper og privatiseres, ligger selvfølgelig ikke lenger ansvars- og styringsmulighetene internt i Forsvaret. Det betyr at den nåværende regjeringen og Forsvarsdepartementet nå går betydelig lenger enn det både Stortinget og tidligere regjering har sagt når det gjelder bortsetting av støttefunksjoner. I St.prp. 45 for 2000–2001 sies det også at man skal ta beredskapsmessige hensyn, og at for mye bruk av sivile leverandører kan føre til økt sårbarhet. Det er for øvrig det samme som sjefen for nasjonal sikkerhetsmyndighet uttalte i den siste utgaven av Forsvarsforum. Dessuten står det videre på side 48 i proposisjonen at man skal utrede fordeler og ulemper, og at juridiske, personellmessige og beredskapsmessige sider skal legges til grunn.

Helt til slutt vil jeg kommentere et forslag fra Senterpartiet som ligger på bordet, som vel tar sikte på å forsøke å finne ordninger for å unngå feilinvesteringer, og for å se på hva som kan ha gått galt i enkelte sammenhenger når man overskrider budsjettene. Arbeiderpartiet støtter intensjonene i dette forslaget, men er litt usikker på om det er en kommisjon vi trenger, så vi kommer ikke til å stemme for det.

Marit Arnstad (Sp) [20:44:50]: Problemet med den type feilinvesteringer og overskridelser som vi har opplevd eksempler på, og et sterkt endret kostnadsbilde som vi ser i en del saker, er at dette svekker tilliten til Forsvaret. Og med respekt å melde må jeg også si at Forsvarets måte å forholde seg til den type feilinvesteringer på når de kommer for dagen, ikke bidrar så veldig mye til å rette opp inntrykket. Det inngir ikke så veldig stor tillit når man først avviser oppslag om at man må hugge opp noe med å si at nei, vi skal isteden bare oppgradere utstyret til noen hundre millioner kroner.

Det er klart at for en del andre sektorer som også er avhengige av budsjettmidler fra Stortinget, framstår det som litt merkverdig at det ikke skal være mulig å ha en bedre kontroll og bedre styring med investeringene i Forsvaret enn det man i dag ser en rekke tilfeller av.

I forhold til de eksempler som jeg nevnte tidligere, kunne man også sjølsagt ha tilføyd radarsystemet til Kystvakten, som vi også sliter med, som også er ca. 250 000 mill. kr – et stort beløp i mange andre sammenhenger.

Jeg har merket meg at Arbeiderpartiet ikke vil stemme for vårt forslag. Det må jeg si at jeg synes er synd, fordi Arbeiderpartiets talere har også stått her i dag og snakket om store feilinvesteringer i Forsvaret som et problem. Hvis man virkelig mener noe med det, bør man også stemme for dette forslaget, fordi jeg tror det er nødvendig nå at det er noen utenfor Forsvaret som gjennomgår årsakene til feilinvesteringene og ser på hva man kan gjøre i

framtiden for å forebygge den typen feilinvesteringer. Det er jo det forslaget egentlig går ut på – at man kan oppnevne et utvalg eller en kommisjon som er på utsiden av Forsvaret og Forsvarsdepartementet, som kan gå nøyere inn på årsakene og også se på mulighetene for å forebygge en del forhold som vi har sett eksempler på.

Jeg tror oppriktig talt ikke det har noen hensikt å omgjøre forslaget til oversendelsesforslag. Med det innlegget statsråden har hatt, har jeg ingen forventning om at et oversendelsesforslag ville ha blitt fulgt opp på noe som helst vis, ut fra de signalene som er kommet fra Regjeringens side.

Så må jeg få lov til å si at dette med Hæren og skytefeltet er en interessant debatt, for i dag høres det ut som om det ikke ville vært noen hær i det hele tatt i Sør-Norge hvis vi ikke hadde hatt skytefelt på Rena. Og da er spørsmålet: Ville vi da hatt hær bare ett sted her i landet – bare ett sted, med 10 000 mann eller noe slikt? Den gangen man hadde et mobiliseringsforsvar, klarte man altså å opprettholde en hær uten å ha etablert et stort skytefelt på Rena. Men med den størrelsen Hæren har i dag, skulle man altså ikke klare det? Jeg regner med at vi da hadde stått igjen med en hær i Troms, og så ville vi hatt ledelsen av hele hæren på Linderud i Oslo. Er det slik det ville være? Jeg tror vi skal vokte oss for den typen overdrivelser knyttet til et være eller ikke være for Hærens del og et skytefelt for Forsvaret som en del her har lagt opp til i dag.

Så må jeg også si til Høyres talsmann, til slutt, at hvis usikkerheten omkring Rena tekniske verksted og 337-skvadronen ikke eksisterer, kunne jo Høyre ha avhjulpet tvilen som vi har hatt omkring dette, ved å bidra til en enstemmig innstilling i disse sakene.

Presidenten: Forstod jeg det slik at Bjørn Hernæs bad om ordet?

Bjørn Hernæs har hatt ordet to ganger – i tillegg til alle replikkene – og får ordet til en meget kort merknad.

Bjørn Hernæs (H) (fra salen): Det er ikke fratrekk for replikker!

Bjørn Hernæs (H) [20:48:28]: Takk for at jeg fikk ordet. Jeg har bare lyst til å replisere kort til Marit Nybakk: Jeg tar selvfølgelig hennes forsikring til mitt hjerte. Jeg er veldig glad for at den kommer, men jeg synes hun også bør respektere at vi føler en bekymring når det definitivt er et prosjekt initiert av hennes partis ledelse å lage regjering etter et nytt valg, med partier som har et annet siktemål for forsvarspolitikken enn det vi har hatt felles. Vi får forsøke å respektere hverandre gjensidig på det området.

Så kort til Marit Arnstad: Jo da, vi ville nok hatt en hær også på Østlandet, men kostnadene for å trene den hæren når vi måtte ha transportert hver eneste mann oppover til Nord-Norge for å få gjort det, ville vært formidable.

Kjetil Bjørklund (SV) [20:49:24]: Statsråden nevnte noe om at Forsvaret nærmest ville blitt nedlagt med SVs budsjett. 30 milliarder kr minus 3 milliarder kr er lik 27 milliarder kr. Det er sjølsagt ikke slik at 27 000 mill. kr er ingenting, slik statsråden var inne på. Det er fremdeles slik at 27 000 mill. kr gir et utmerket godt forsvar, men kanskje med noen færre unødvendige investeringer. Forsvaret har en lang historie i uansvarlig pengebruk. Den fortsetter, og den fortsetter.

Artillerisystemet MRLS, som det har vært ulike utspill om de siste dagene, har vært nevnt tidligere i denne stortingsperioden. Jeg vil bare kort anmerke at den problemstillingen som ble tatt opp sist dette våpensystemet var oppe til diskusjon, var at den ammunisjonen som skulle brukes, var problematisk i forhold til folkeretten, og, så vidt jeg husker, nærmere bestemt Ottawa-konvensjonen, og at man da forsøkte å utvikle en annen type ammunisjon med færre blindgjengere. Jeg antar at forsvarsministeren gjennom sitt innlegg nå har avklart at denne ammunisjonen ikke finnes og ikke vil bli framskaffet. Da må vi kunne konstatere enda en feilinvestering: et våpensystem uten ammunisjon.

SV støtter Senterpartiets forslag om en kommisjon.

Når det gjelder ferdigstillingen av verkstedet på Rena, vil jeg bare replisere til Eirin Faldet at også SV har foreslått i vårt alternative budsjett at verkstedet på Rena blir ferdigstilt. SV er også med på den flertallsmerknaden sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i denne innstillingen som tar til orde for å ferdigstille dette verkstedet.

Presidenten: Marit Nybakk har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Marit Nybakk (A) [20:51:04]: Bare kort til representanten Bjørn Hernæs. Hensikten med forsvarspolitiske forlik, slik Stoltenberg-regjeringen forsøkte å få til våren 2001, men som vi greide å gjøre ferdig i 2002, er nettopp å sikre stabilitet i forsvarspolitikken, uavhengig av regjeringskonstellasjoner. Egentlig ville ønskedrømmen vært det man har gjort i Danmark, hvor man altså har en fullstendig bredde mellom alle partier i Folketinget.

Så kunne det jo være fristende å legge til at partiet Høyre faktisk sitter i en regjering som vel har en selv-mordsklausul. Det betyr faktisk at til tross for det representanten Hernæs måtte mene om medlemskap i Den europeiske union, er det vel slik at denne regjeringen som sitter nå, har forpliktet seg til ikke å være for norsk medlemskap i EU. Det er altså slik at det går an for partier å være uenige seg imellom og likevel sitte i regjering sammen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 733)

S a k n r . 9

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i løyvingar mv. i forsvarsbudsjettet for 2004 (Innst. S. nr. 60 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 21 (2004-2005))

Marit Nybakk (A) [20:52:55] (ordfører for saken):

Jeg skal ikke bruke så mange ordene om denne saken. Jeg vil bare minne om det som jeg sa både i 2003 og i 2002 da vi behandlet samme sak, altså omdisponeringsproposisjonen for inneværende år.

Det er fremdeles store avvik mellom vedtatt budsjett og faktisk forbruk, og det er fremdeles grunn til å være urolig i forhold til de store beløpene som flyr fram og tilbake i omdisponeringsproposisjonen fra Forsvarsdepartementet, både når det gjelder tillegg og fratrekk.

Det er også viktig etter min oppfatning at også Forsvaret begynner å ta budsjettering, husholdning av midler, økonomiplanlegging og regnskapsførsel på alvor. Jeg vil vise til at det i kontroll- og konstitusjonskomiteen for øyeblikket ligger en sak, en antegning, fra Riksrevisjonen, som ikke har godkjent regnskapet for 2003. Jeg vil håpe, når vi kommer til dette tidspunktet til neste år, at Riksrevisjonen i hvert fall ikke finner grunn til ikke å godkjenne regnskapet for 2004.

For øvrig slutter en enstemmig komite seg til de endringene som foreslås, men, som sagt vil vi gjerne bemerke, og det gjør vi også i merknads form, at det er store avvik mellom det vedtatte budsjettet og det som vi nå faktisk beslutter, altså det forbruket som har vært i 2004.

Statsråd Kristin Krohn Devold [20:54:48]: Jeg er glad for at komiteen enstemmig slutter seg til forslaget fra Regjeringen, men jeg har behov for å knytte noen korte bemerkninger til omgrupperingsproposisjonen.

Denne proposisjonen er et sentralt verktøy nettopp for å sikre god økonomistyring i forsvarssektoren, og selve proposisjonen har til hensikt å tilpasse bevilgningene de endrede forutsetningene og strategiske beslutningene som tas i løpet av budsjettåret. Det gir nemlig også rom for styrking av budsjettet på viktige områder. Jeg kan nevne slepebåtkapasiteten i Nord-Norge som ett eksempel.

Omgrupperingsproposisjonen er i første rekke en teknisk proposisjon. Det som jeg vil legge vekt på, er at omgrupperingsproposisjonen gir oss en mulighet til å utnytte ressursene på en optimal måte ved at vi tar hensyn til de budsjettforutsetningene som normalt endrer seg i løpet av budsjettåret. Det aller meste av dette er tekniske justeringer, og i de siste ti årene har det aldri vært omgruppert så lite på forsvarssektoren som i år. Det inkluderer selvfølgelig også alle årene med arbeiderpartistatsråder. I tillegg overfører vi mindre fra ett budsjettår til et annet enn noen gang før. Fra 2001 til 2002 måtte det overføres 1,8 milliarder kr fra forsvarsbudsjettene. I fjor var det 400 mill. kr. Dette skyldes bedre økonomistyring. Det synes jeg det er gledelig å kunne opplyse om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 739)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi skulle da være klare til å gå til votering i sakene nr. 8 og 9.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bjørn Hernæs på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Marit Nybakk på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Per Ove Width på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 4, fra Marit Nybakk på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 5, fra Kjetil Bjørklund på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 6, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet

Forslagene nr. 1–5 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 6 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Presidenten skal gjøre et forsøk på å rettlede de ulike partier i alternative og subsidiære stemmegivninger.

Når det gjelder forslag nr. 5, er det direkte knyttet til budsjettet og budsjettbalansen og følgelig rammeavhengig. I henhold til regelverket for budsjettbehandlingen i § 19 i Stortingets forretningsorden skal det derfor ikke tas opp til votering, og blir å anse som bortfalt.

Forslagene nr. 2 og 4, henholdsvis fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet og fra Arbeiderpartiet, må ses i sammenheng med de øvrige kapitler i det framlagte flertallsforslaget. Disse forslagene omhandler en omdisponering av til sammen tre kapitler, men de vil fortsatt være innenfor rammen, og vil derfor bli stemt over.

Det voteres først over forslag nr. 6, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette en uavhengig kommisjon for å granske årsakene til at Forsvaret en rekke ganger har investert i nytt materiell som har blitt vesentlig dyrere enn forutsatt, eller som har blitt ubrukbart i løpet av kort tid. Kommisjonen bes legge frem konkrete forslag til hvordan Forsvaret skal unngå slike feilinvesteringer i framtiden.»

Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å støtte dette forslaget.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 58 stemmer mot og 37 stemmer for forslaget fra Senterpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.21)

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): Jeg stemte feil. Jeg stemte for, men skulle ha stemt imot.

Presidenten: Da skal det være 59 stemmer mot og 36 stemmer for forslaget fra Senterpartiet. Dermed er forslaget ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Kap. 1719 post 1 Driftsutgifter, sluttvederlag økes med kr 16 000 000 fra kr 79 000 000 til kr 95 000 000

Kap. 1720 post 1 Driftsutgifter reduseres med kr 16 000 000 fra kr 1 278 558 000 til kr 1 262 558 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 63 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.01)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede mulighetene for delt innkjøp av nye kampfly, og at Regjeringen utreder konsekvensene ved split-buy-forhold til de nå aktuelle leverandører av nye kampfly.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 73 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.24)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg post 47 endres ved at 40 mill. kroner overføres for ferdigstillelse av verksted i Rena Leir, samtidig som overføringen til Regionfelt Østlandet reduseres med 40 mill. kroner.»

Sosialistisk Venstreparti har her varslet at de ønsker å stemme for forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 52 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.48)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil presidenten komme tilbake til under voteringen over romertallsforslagene.

Komiteen hadde innstillet:

Rammeområde 8 (Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2005 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd		
	1	Driftsutgifter	4 000 000	
451		Samfunnsikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)		
	1	Driftsutgifter	489 540 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 094 000	
	22	Flyttekostnader, <i>kan overføres</i>	20 027 000	
	70	Overføringer til private	4 863 000	
1700		Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4700)		
	1	Driftsutgifter	280 473 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 638 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4710)		
	24	Driftsresultat	-489 000 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 359 000 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	400 743 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	151 749 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 703 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	160 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter	1 278 558 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 4723)		
	1	Driftsutgifter	95 970 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter	2 666 652 000	
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	130 871 000	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	9 127 000	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter	3 923 633 000	
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)		
	1	Driftsutgifter	2 855 369 000	
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)		
	1	Driftsutgifter	3 635 846 000	
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)		
	1	Driftsutgifter	1 108 454 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	691 845 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon (jf. kap. 4740)		
	1	Driftsutgifter	1 602 581 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	819 410 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonal-finansiert andel, <i>kan overføres</i>	104 728 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 435 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	181 828 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	133 173 000	
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)		
	1	Driftsutgifter	738 499 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)		
	1	Driftsutgifter	33 803 000	
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)		
	1	Driftsutgifter	800 000 000	
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	154 583 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	29 500 000	
	72	Overføringer til andre	36 207 000	
		Totale utgifter		30 919 467 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r :				
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)		
	1	Gebyrer	93 672 000	
	3	Diverse inntekter	31 797 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710)		
	47	Salg av eiendom	402 605 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)		
	1	Driftsinntekter	32 464 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 1723)		
	1	Driftsinntekter	303 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	87 701 000	
	70	Renter låneordning	2 097 000	
4731		Hæren (jf. kap. 1731)		
	1	Driftsinntekter	40 792 000	
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)		
	1	Driftsinntekter	16 215 000	
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)		
	1	Driftsinntekter	56 161 000	
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)		
	1	Driftsinntekter	2 703 000	
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon (jf. kap. 1740)		
	1	Driftsinntekter	117 082 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)		
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	204 340 000	
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)		
	1	Driftsinntekter	359 000	
4795		Kulturelle og allmennyttige formål (jf. kap. 1795)		
	1	Driftsinntekter	746 000	
4799		Militære bøter		
	80	Militære bøter	1 000 000	
		Totale inntekter		1 090 037 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3451 postene 3 og 6.

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter, med inntill 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2005 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris. Når det eventuelt er avklart at ingen statlige virksomheter ønsker å overta en eiendom, skal den berørte fylkeskommune og berørte kommuner gis anledning til å kjøpe eiendommen til markedspris dersom den er aktuell for friluft- og/eller kulturformål, før eiendommen eventuelt legges ut for salg i markedet.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner til underpris eller vederlagsfritt når særlige grunner foreligger.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2005 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan:

1. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	900 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	800 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 600 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	22 800 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	46 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	90 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VII

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VIII

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende

inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

IX

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går frem av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005),
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjons-tjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005),
3. gi øvrige bestemmelser slik det går frem av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005),
4. verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005),
5. etablere Vest-Finnmark Heimevernsdistrikt 17 med distriktsstab i Alta.

X

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2004-2005), innenfor de kostnadsrammer som er anført i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005),
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005),
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner,
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2004-2005),
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser,
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

XI

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris. Når det eventuelt er avklart at ingen statlige virksomheter ønsker å overta en eiendom, skal den berørte fylkeskommune og berørte kommuner gis anledning til å kjøpe eiendommen til markedspris dersom den er aktuell for friluft- og/eller kulturformål, før eiendommen eventuelt legges ut for salg i markedet.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner til underpris eller vederlagsfritt når særlige grunner foreligger.

XII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan:

1. utbetale erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven til person skadet i strikkhoppulykke den 23. september 2001.
2. fastsette en ordning med erstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner mv.

Presidenten: Før vi voterer over innstillingens forslag til vedtak, vil presidenten gjøre noen korrigeringer som komiteens leder gjorde rede for i debatten. Under kap. 1720 skal beløpet være 1 268 558 000 kr. Under kap. 1795 post 60 skal beløpet være 19 500 000 kr. Summen for totale utgifter, som står før inntektskapitlene starter, skal være 30 909 467 000 kr.

Det votes da over rammeområde 8 med underliggende romertall, I – XII, med unntak av IX, og med de korrigeringer som presidenten har redegjort for.

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med unntak av IX og med de foretatte rettelser – bifaltes med 72 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.10.10)

Presidenten: Det gjenstår da å votere over IX i innstillingen. Til punkt 5 under IX foreligger det et alternativt forslag, forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Det votes først over punktene 1–4 under IX.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 80 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.10.56)

Presidenten: Det votes så alternativt mellom komiteens innstilling til IX punkt 5 og forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2005 kan etablere Vest-Finnmark Heimevernsdistrikt 17 med distriktsstab på Porsangermoen.»

Presidenten gjør oppmerksom på, for at det ikke skal bli noen forvirring i salen, at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 52 mot 43 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.11.33)

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2004 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
U t g i f t e r :			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 250 383 000 til kr 291 017 000	40 634 000
1710		Forsvarsbygg og nye bygg og anlegg	
	24	Driftsresultat, vert redusert med frå kr -709 000 000 til kr -719 800 000	10 800 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 1 579 522 000 til kr 1 496 341 000	83 181 000
1719		Fellesutgifter og tilskott til føretak under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 260 455 000 til kr 290 803 000	30 348 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, vert redusert med frå kr 20 000 000 til kr 0	20 000 000
	51	Tilskot til Forsvarets forskingsinstitutt, vert auka med frå kr 153 604 000 til kr 163 104 000	9 500 000
	71	Overføring til andre, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 55 117 000 til kr 54 773 000	344 000
	78	Noregs tilskot til NATO sitt driftsbudsjett, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 132 000 000 til kr 167 000 000	35 000 000
1720		Felles leing og kommandoapparat	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 1 203 605 000 til kr 1 162 017 000	41 588 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 95 569 000 til kr 93 444 000	2 125 000
1725		Fellesinstitusjonar og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 2 725 019 000 til kr 2 410 223 000	314 796 000
	50	Overføringar til statsinstitusjonar, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 127 753 000 til kr 177 753 000	50 000 000
	70	Renter låneordning, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 8 885 000 til kr 3 885 000	5 000 000
	90	Lån til private, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 1 017 000 til kr 0	1 017 000
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 3 929 522 000 til kr 4 022 320 000	92 798 000
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 2 698 153 000 til kr 2 747 751 000	49 598 000
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 3 568 066 000 til kr 3 477 521 000	90 545 000
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 1 109 335 000 til kr 1 129 930 000	20 595 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1735		Etterretningstenesta	
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 671 057 000 til kr 679 057 000	8 000 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 1 508 754 000 til kr 1 694 193 000	185 439 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 1760 post 45</i> , vert auka med frå kr 709 228 000 til kr 734 904 000	25 676 000
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 7 399 256 000 til kr 7 446 053 000	46 797 000
	48	Fellesfinansierte byggje- og anleggsarbeid, fellesfinansiert del, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 210 100 000 til kr 133 600 000	76 500 000
	75	Fellesfinansierte byggje- og anleggsarbeid, Noregs tilskot til infrastruktur - programmet i NATO, <i>kan overførast, kan nyttast under kap. 1760 post 44</i> , vert redusert med frå kr 130 000 000 til kr 80 000 000	50 000 000
1790		Kystvakta	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 694 131 000 til kr 702 075 000	7 944 000
1791		Redningstenesta	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 23 862 000 til kr 24 114 000	252 000
1792		Norske styrkar i utlandet	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 700 000 000 til kr 724 127 000	24 127 000
1795		Kulturelle og allmenntytige formål	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 143 987 000 til kr 161 139 000	17 152 000
I n n t e k t e r :			
4710		Forsvarsbygg og nye bygg og anlegg	
	47	Sal av eigedom, vert auka med frå kr 295 000 000 til kr 470 000 000	175 000 000
4725		Fellesinstitusjonar og -inntekter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 78 648 000 til kr 45 568 000	33 080 000
	90	Lån til bustadformål, vert auka med frå kr 4 935 000 til kr 9 435 000	4 500 000
4731		Hæren	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 69 402 000 til kr 39 402 000	30 000 000
4732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 45 991 000 til kr 26 598 000	19 393 000
4733		Luftforsvaret	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 107 995 000 til kr 53 997 000	53 998 000
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 21 570 000 til kr 318 041 000	296 471 000
4760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	(Ny) 45	Store nyscaffingar, vert løyvd med frå kr 216 638 000 til kr 166 638 000	33 000 000
	48	Fellesfinansierte byggje- og anleggsinntekter, vert redusert med frå kr 216 638 000 til kr 166 638 000	50 000 000

II

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å ta imot lausmassar og forskottering av 20 mill. kroner frå Bodø kommune i samband med gjennomføringa av rullebaneprosjektet i Bodø som omtala i St.prp. nr. 21 (2004-2005).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 1 0

Referat

Presidenten: Sak nr. 10, Referat, utgår.

Møtet hevet kl. 21.13.
